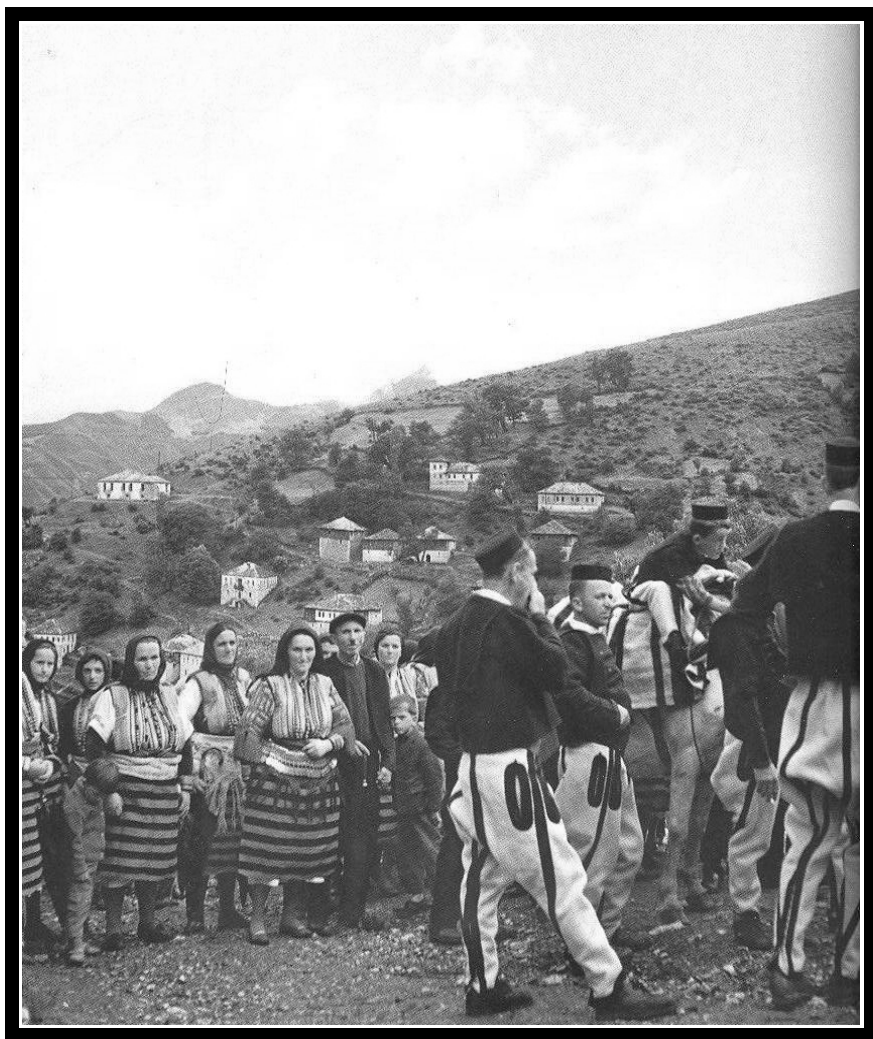

Велимир Граоркоски-Веле

ГАЛИЧКА МОЗАИЧНА СОЗНАЈБА

ГАЛИЧНИК 2010

*Публикацијава ја посветувам
на мојот херој - животната
сопатничка Илина и
на моето богатство и
гордост – внуците:
Велимир,
Владимир и
Горјан*

НАМЕСТО ПРЕДГОВОР

Мили роднокрајци, почитувани пријатели, драги читатели,

Имав тешка задача да го средам и уредам овој труд со сите мои запишани сеќавања, написи, водени дневници, аманети, мислења и гледишта, поврзани со Галичник. Од друга страна обемните материјали ми ја олеснуваа работата, иако бев во дилема дали да си ја исполнам мојата дамнешна желба: да презентирам, спомнам и запишам што повеќе имиња на галичани од сите генерации, да се истакнат моите погледи за некои настани и да се скуси мојот животоопис или да одам по строго однапред утврдена содржина. Преовладаа емоциите. Но, што да се прави кога на крајот одлучи мојот вроден импулс во откривање и доближување на кажаниот и пишаниот збор до соговорникот и читателот.

Впрочем пред крајот на мојов живот најмногу во главата ми се вртеа моите родители, другари, комшии, бележити галичани, мојата животна определба да се очуваат Галичник и Мијачијата, човечноста, добрината, овчарството...

Свесен сум дека овој материјал на некого нема да му се допадне. Сепак, сметам дека откако ќе се прочита ова дело, може да се констатира дека сте доловиле барем дел од аманетните загледи на еден човек кој целиот свој живот го посвети на Галичник и Бистра.

Авторот

ИЗВАДОК ОД РЕЦЕНЗИЈАТА

Ракописот е еден од ретките потфати и специфично фактографско творештво, приказ од животот и работата на авторот и неговите аманети. Ракописот се однесува за еден простор, за времето минато и идно, содржини кои малку им се познати и на самите галичани. Фактите кои ни ги дава авторот за времето по Втората светска војна, имаат цел да нè предизвикаат и да нè обврзат да направиме уште повеќе за ревитализација на родниот Галичник.

Ваква книга-животоопис може да напише Велимир Граоркоски-Веле поради неговото долго присуство и работа во Галичник, затоа што тој беше бескрајно вљубен во единствениот Галичник, познат по неговата богата историја и природни убавини.

Велимир Граоркоски е човек кој ги сакаше најдлабоко своите Мијаци, кои се отргнале од своите огништа и кои сметаа дека никогаш не престанал животот во Галичник и Мала Река. Оттаму и оваа книга е повик што треба да се следи за да се разгори жарта на старите огништа, а за тоа, смета авторот, постојат вистински личности за кои кажува и самиот.

Зошто авторот се зафатил да пишува за ваква тема? Основните побуди што го поттикнале да се зафати со пишување на овој мошне значаен текст за историјата на Галичник по ослободувањето на земјата и за многу галичани, ги наоѓам во неговиот долг престој и работа во Галичник сè до неговото пензионирање и познанствата со голем број галичани.

Галичник во текот на Втората светска војна претрпе катастрофални последици и промени во негативна смисла. Многу фамилии го напуштија селото. Сточарите со своите стада останаа на окупираниот дел на Македонија од страна на Бугарија. Западна Македонија и Галичник беа под окупација на Италија и Албанија. Галичник беше блокиран и без услови за нормален опстанок. Тоа беше и причина што многу семејства го напуштија. По ослободувањето, со настанатите промени на политичкиот и економскиот систем, уште повеќе се промени ликот и занимањата во Галичник. Приватниот сектор, сточарството и печалбарството се заменија со општествен. Галичник како најразвиен стопански центар, остана без својот најкрупен капитал–сточарството. Затоа Галичник како и многу други села, беше принуден да формира задруги со цел да го вработи работоспособното население кое остана без своите средства за работа (овците и печалбата). Во Галичник се формираа две задруги. Подоцна двете задруги се обединија под име Земјоделско-

сточарска задруга „Бистра“. Таа стана една од најдобрите во Македонија и беше носител на целокупниот живот и активности во Галичник. Во тој период за директор на Задругата беше избран Велимир Граоркоски. Со неговото доаѓање на чело на Задругата, работата напредуваше, се формираа нови сектори (погони) во кои се вработи речиси целото работоспособно население. Тоа се остваруваше поради фактот што на чело на Задругата беше човек кој целиот живот го посвети на Галичник во најкритичните моменти за неговиот опстанок и развој. Со својата нескротлива енергија и работоспособност, тој успеа да направи угледна задруга и да ја афирмира до таа мера што беше посетувана од страна на највисоки југословенски и македонски функционери.

Велимир се пројави и во заштитата на културното наследство и во современите културни дејности, летниот и зимскиот туризам и заради тие вредности Велимир ни остави аманет истите да продолжат и да се унапредуваат.

Уште еднаш ќе укажам дека трудот на Велимир претставува подлабока поврзана целина, која ни зборува за животот на авторот, а преку кој всушност зборува за галичката печалба, архитектура, обичаи и за многу личности и настани што се вкрстуваат и даваат една посебна слика за неповторливиот Галичник.

Оваа публикација фрла и дополнителна светлина на една комплексна проблематика, која е помалку позната за помладата генерација од Галичник и пошироко. Оттаму овој труд претставува сериозно проникнување во низа суптилни и суштински прашања од животот и развојот на Галичник на што ни укажува авторот преку своите аманети што ни ги остава.

Впрочем и за очекување беше ваков драгоцен придонес од Велимир Граоркоски, кој со силна љубов се задржа 35 години на работното место во неговиот Галичник се до неговото пензионирање. Во пресудните моменти за опстанокот на Галичник, за кои станува збор во трудот, најдуваше секогаш решенија за многу проблеми. Беше неуморен креатор и доследен во своите намери и цели во ревитализацијата на Галичник.

Луѓето се паметат по делата што ги оставиле зад себе. Нашиот Веле навистина остави импозантни дела за паметење. Токму затоа галичаните не треба да го забораваат ваквиот човек, затоа што беше безгранично одан на идеалите на Галичник. Сметам дека треба да му оддадеме што подостоинствена почит и должно внимание, да го зачуваме неговиот лик како човек и другар и да го вброиме во редовите на заслужни галичани, препознатлив по својата оданост и чесност во сите активности од стопанскиот и општествениот живот во Галичник и пошироко во мијачкиот крај.

Сметам дека на секој што ќе го прочита овој материјал, ќе му се допадне неговата содржина и изнесените податоци со стотици имиња на галичани и затоа од сè срце ви препорачувам да го прочитате и прераскажувате.

Стојче Дојчиноски-Росоклија

АМАНЕТИ

Почитувани млади галичани, потомци по род и по татко или по мајка, пријатели и љубители на Галичник, посакувам барем некои од моите аманети кои ви ги оставам да ги исполните за доброто на Галичник.

Сакајте го и чувајте го Галичник како своите најближни.

Проучувајте го минатото на Галичник, но мислете и создавајте за поубава иднина. Бидете пред сите во сè, како што беа вашите дедовци и прадедовци.

Негувајте ги вековните обичаи и традиции, но само како туристички и културни атракции.

Зачувајте ги и надградувајте ги познатите галички брендови како што се: галичкиот кашкавал, галичкото сирење, галичката архитектура, галичките песни, фолклор, галичката свадба, народната поезија, ликовната уметност, културата воопшто... Ова се однесува и на оние кои се по потекло од Галичник и на оние кои не се.

Не дозволувајте да се рушат и понатаму дедовите огништа. Сочувајте го секој камен, зашто е натопен со потта и златниците на вашите претходници.

Инвестирајте и градете во Галичник колку што имате можности и сили. Секој нов суд, секој камен ставен во темелот, е почит кон вашите предци. Изградете кука, поарно во Галичник отколку на друго место. Градете со вкус и стил што ќе биде препознатлив и уникатен како што се старите камени палати.

Направете сè Галичник да има барем еден економски субјект, формирајте акционерско друштво, задруга, стопанство чија основна дејност ќе биде овчарството. Не оставајте ги пасиштата празни и пусти.

Развивајте го алтернативниот туризам.

Изградете скијачки центар.

Донесете го светот во Галичник.

Галичник, Бистра и околината заштитувајте ги, за да останат еколошки најчисти места во Македонија. Зачувајте го реткиот растителен и животински свет. Не дозволувајте да се ловат козите, срните, орелот, мечките и рисот.

Помагајте си меѓусебно во секоја пригода, како вашите предци. Бидете човечни, хумани, бидете сложни и единствени. Не се оддалечувајте

еден од друг, не дозволувајте материјалниот интерес да се издигне над човечкиот - хуманиот. Ако како луѓе - поединци во својот живот прифатите основна цел да ви биде богатењето, односно да имате што поголем имот за себе, ќе се доведете во состојба на другите луѓе да гледате како на конкуренти, непријатели. Ќе станете безобсирни кон другите луѓе, ќе завладеат зависта и омразата, тие ќе станат доминантни, односно константи во вашето однесување. Не дозволувајте моќта на парите да стане огромна и вашиот углед да се мери по тоа. Напротив, тежнејте да бидете познати по своите умни и човечки способности. Смислата на вашето битисување не го наоѓајте во бизарната синтагма: колку имаш толку вредиш. Имено ако се опиеите од трката за поседување на што поголемо богатство, доцна ќе ви биде кога сами ќе констатираате дека всушност духовно живеете сиромашно, еднострано и празно. Ќе се затворите во својата лична и семејна лушпа, заборавајќи на човечноста и солидарноста. Човекот е толку човек, колку што е во човечки - хуман однос со друг човек. Сосема е природна желбата на човекот да живее поарно, но при тоа не смее да ја изгуби својата човечка димензија и да се претвори во машина за богатење. Тоа може да резултира со сиромашно богатство, односно да се биде сиромашен и покрај богатството, да се има многу, а да се биде мал човек. Мешајте се како водите и склопувајте бракови со сите етнички групи, но не заборавајте го и држете до вашиот корен.

Негувајте го соживотот со нашите браќа Мијаци – муслимани.

Нашата носталгија да стане ваша визија за оживување на некогашен Галичник, гордоста на Македонија, Балканот и Европа.

ЖИВОТООПИС И СЕЌАВАЊА ОД ПРВИТЕ ДЕТСКИ ЧЕКОРИ, ШКОЛУВАЊЕТО, ПОЧЕТОКОТ НА ГУРБЕТУВАЊЕТО...

Роден сум на 24.4.1921 година во познатата и најголема мијачка населба Галичник. Потекнувам од сиромашна, селско-печалбарска и многучлена фамилија Граорковци и тоа од татко Косто Симонов Граоркоски и мајка Рокса, ќерка на познатиот и еден од првите учители во Галичник Јосе Ажиески и правнука на големиот македонски преродбеник, учебникар и најзаслужен владика за подемот и самостојноста на Македонската православна црква, Партенија Зографски.

Малиот Веле со фамилијата

По завршувањето на балканските и Првата светска војна, кога животот почнал да се нормализира и во овој дел на Македонија, многу учесници во војните и печалбари галичани се вратиле во Галичник, а меѓу нив по долги години и татко ми. Оние што биле позастарени, спречени поради војните, почнале да се

свршуваат и да се женат. Така и татко ми се свршува со мајка ми 1919 и се земаат летото 1920 година на Петровден. Како што се гледа погоре, јас сум им бил првата рожба. Мајка ми ми раскажуваше дека претрпела голем страв додека била трудна и ме носела мене. Имено, есента 1920 година, во студените ноемвриски денови, Галичник го сардисале неколку десетици арамии-качаи, на чело со Каљош, озлогласен арамија од село Зајас, придружуван и од други слични на него, од соседна Албанија. Арамиите особено се окомиле да пљачкаат по видните и имотни сточарски куќи. Такви кражби имавме и во комшилукот (Арgevци-Каркинци и др.), и покрај тоа што во непосредна близина на нашата куќа се наоѓала и жандармериската станица. Куќата Каркинска била запалена и изгорена, а Арге, најстариот од Арgevци, бил дури и убиен. Исто така жандармериската станица била запалена, а еден од жандармите изгорел. За да биде стравот поголем, споменатите комшии дел од затекнатите овци во селото, ги имале сместено во нашиот трем од куќата, која била една од постарите во селото, со типична староселска галичка архитектура. Во тие моменти, кога поминале арамиите, благодарение на оние што ја познавале нашата фамилија посedale во дворот на нашите комшии Несторовци и ја заобиколиле куќата велејќи на албански јазик: „Овие се фукара“ т.е. сиромашни. И така напаѓачите не влегле внатре, а овците со затнатите клопотарки (за среќа затаило и блекањето) се спасиле и не ги потерале во Албанија. „За малку се додржав и не абортирав“ - ми дообјасни мајка ми, кога ми го раскажуваше овој забележителен настан од историјата на оваа населба. Ако влезеле, јас, кој ги пишувам овие редови денес не ќе бев жив. Арамиите во најголем дел ја постигнале својата цел, го опљачкале селото и покрај отпорот што го пружиле поодделни храбри луѓе, како што биле: Трпко Ѓиноски со комшиите, Соломон-Соле Крлачоски и други кои поседуваа оружје и мажи во куќите. За ова, кога бев на гурбет ни расправаше и дедо ми Симон, кој во моментот се нашол во нашата куќа и од чардакот го следел движењето на арамиите од дупките на штиците од чардакот што настанале од паднатите журови.

Јас уште како мало тригодишно детенце започнав да ги запознавам и да ги запамтувам поодделните настани и случки во животот. Така на пример, кога мајка ми ќе ме земеше кај нејзините, дедото Јосе и бабата Ката Ажиески, кои многу ме сакаа, забележуваа и го запомнив тоа како дедо ми нозете ги чуваше во едни канти со солена вода, со која веројатно го лечеше нарушениот крвоток или реумата. А пак кога почина тој, се секавам дека го отпратив со останатите присутни на погребот до дворот на старата црква „Света Петка“, каде што се изврши опелото (отпејувањето). Тогашните сликари и фоторепортери го

фотографираа мртвото тело на популарниот и сакан учител, дедо Јосе. Бидејќи гробиштата се мошне оддалечени од селото, иако плачев, не ме зедоа на испраќањето до местото на закопот, но утредента, бидејќи продолжило моето лелекање за дедо ми (за кого ми велеа дека го однеле во куќарка), мораа да ме земат на „будење“, и тогаш сум рекол: „Ал је оваа куќарицата на дедо Јосе?“, алудирајќи на неговиот сидан гроб. Кога пораснав, оние што го познаваа дедо ми, ми велеа дека сум личел на него со зборови: „Кожата си му ја одрал!“. Дедо ми беше погребан 1924 година.

Во ова време нашата Граоркоска фамилија била една од покалабалочните (повеќецлените). Секогаш броеа од 18 до 24 члена. Таткото на дедо ми Симон, се вика Дамјан. Затоа, некои од комшиите се сеќавам дека нè викаа и Дамјановци наместо Граорковци, а тоа го правеле според името на прадедо ми, кој бил како што ми кажуваше дедо Симон, кроток, висок и строен маж и починал некаде кон крајот на XIX век на печалба во Солун. Татко ми Косто брзо останал без мајка. Мајка му се викала Мара Наќева-Бајрамоски (Апостолоски), сестра Јаковова, односно земена од многу чесна, храбра и воинствена фамилија, која исто така се бавела со печалбарство и сточарство, но набргу мигрирала и се преселила во Бугарија, уште во периодот на турското ропство. Баба ми Мара, била многу лична, црноока и стројна галичанка, но кусовечна бидејќи пред да заоди татко ми на школо, се разболела и починала млада, а татко ми останува сираче на шест или седум годишна возраст. Затоа дедо ми Симон се преженува и ја зема за жена Кала Кузманоска (Лекоска) од село Тресонче, која била разведена. Таа со себе ја носи и ќерка Ѓ Санда, која била родена од првиот напуштен тресонечки брак. Мајчето (бабата) Кала, ја запознав добро бидејќи живееше сè до зимата 1929 година. Таа го засакала и почитувала најденото сираче, единственото дете на дедо Симон од првиот брак. Грижејќи се за него сè до заминувањето на татко ми на гурбет и женењето, иако таа набрзина по земањето со дедо ми изродува повеќе деца и тоа: Јован, Ружа, Спасе, Серафил, Милица, Дамјан и Данил или вкупно девет деца. Дедото Симон имаше и двајца браќа по име Кузман и Серафил. Серафил уште неженет 1908 година, пред самиот „хуриет“, во Солун на печалба, продавајќи „ашуре“ (сутлијач) во една улица, бил незабележливо прободен со нож во 'рбетот од некој насилник. Кога се вратил во дуќанот ножот сè уште му стоел забоден. Брзо го однеле во болница бидејќи раната била смртоносна, но починал, погребан е во Солун. Братот на дедо ми, Кузман, како дедо ми два пати се преженувал и од двата браќа му се родиле пет ќерки. Јас го завикав и Кузмана дедо, од милина и почит бидејќи беше многу добар. И тој живееше во

нашата заедница со ќерките Анѓа и Морфа од првата мајка Буќинска, а Елена, Ана и Иванка од втората мајка Мара од Плевен (Бугарија), каде што гурбетувал Кузман. Мара бргу починала, оставајќи ситни, непораснати дечиња, оставајќи му големо гајле на дедо Кузман. Но согласноста и разбирањето на браќата, како и добротилорот на татко ми придонеле да живеат во една заедница. Дедо Кузман по занимање беше столар и гурбетуваше со тајфи други мајстори од Галичник и околните села во Романија, Бугарија, Србија, а потоа некое време и во Грција. На дедо Кузман двете жени му умреле во Бугарија, каде што се и погребани. Тој беше ведор, насмеан лик и вечен оптимист. Беше и пописмен од дедо ми Симон, кој пак сè знаеше напамет, беше мајстор за раскажување на разни историски настани (религиозни, митолошки задгробни приказни-гачки). Како мали деца со другарите, со големо внимание го слушавме и ги впивавме расказите, но бидејќи не фаќавме прибелешки голем дел од нив изгледаа, што е голема штета и пропуст. Но на овие незаборавни ликови подоцна ќе се навраќам, односно ќе бидат доопишани.

Браќата и сестрите на Веле (1937 година)

Моите родители, Рокса и Косто, беа вистински маченици и главни столбови на нашето многучлено семејство, кое збиено во неколкуте простории од старата куќа ги минувале деновите и годините без своите најмили-

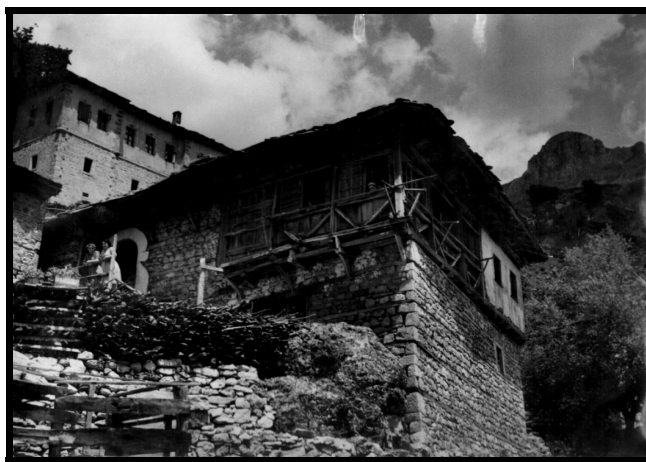
гурбетчиите, кои дури и по неколку години ги немаше. Ако животот на нашата фамилија претставува еден вид напишан роман, тогаш слободно може да се рече дека татко ми и мајка ми се главните ликови. Едниот од мали нозе на гурбет и на крајот трагично го завршува животот во Солун, како во драмата „Печалбари“ од Антон Панов. Мајка ми пак сама повеќе време откако се омажила, била „запретана“ со малесија, згрижувајќи ги сите мали и возрасни членови, грижејќи се за нивното одгледување, воспитување и школување сè до мажењето или женењето и потоа.

За илустрација само да напоменам, моите благородни родители за време на дваесет и четири годишното брачно живеење, заедно биле сè на сè собрано две години и за тој период се изродиле седум деца: Велимир (1921), Мара (1923), Румена (1925), Вита (1927), Љубица (1929), Кузе (1932), Александар (1936). Татко ми од време на време доаѓал од гурбет во Галичник и останувал по два-три месеци, од таквите престои се зачнуваат гореспоменатите деца, кои и денес се живи и здрави¹, освен сестричката Вита, која беше и најубава по едногодишно живеење се разболе и умре. За да се доискажат ликовите на моите родители потребно е да се напишат уште многу страници, а ако тие се романизираат ќе бидат потребни неколку тома. Ако ме послужи здравјето и меморијата можеби и ќе го сторам тоа (што се вели никогаш не е доцна), со цел да се овековечат овие наши домашни херои и да бидат запознати со тоа нашите идни поколенија. А сега само низ овие мои искажувања во скратена верзија ќе ги сретнеме повторно (понатаму во текстот) кога ќе стане збор за некои настани и случки поврзани со нивниот живот.

Местоположбата на нашата куќа (спомната претходно) беше таква што таа се наоѓаше во самиот центар на селото, до самиот мост од селската река и покрај патот што го делеше селото на два дела од Пеш Мало до Оне Мало (Пулеско) и „Света Петка“-Старацрков (Стара црква). Над нашата куќа беше и многу прометниот пат по кој се одеше кон општината. Онадвор беше градена со цврст материјал (немалтерисан камен до пола, а горе до чатијата од дрво), покриена со камени плочи, а фасадата беше дрвена и подиздадена од чардакот и потпрена со дрвени потпирачи (еркер) и додека беше здрава беше постојана мета на странски и домашни фоторепортери. Имено таа имаше три влезни врати. Големата врата и тремската беа свртени кон југозападниот дел, а малата врата беше свртена кон северниот дел. Вредно е да се опише и внатрешниот дел (ентериерот). Пристапот до големата врата беше преку камени скали, кои се протегаа од тремската врата сè до прагот на големата и кога ќе влезеш внатре

1 Сестра ми Румена почина, доживувајќи длабока старост

во салончето веднаш лево беше малото т.н. темно одајче. Така го викавме дека беше вистински темно поради тоа што имаше само едно пенцере и две долапчиња вдлабнати во сид. Во ова одајче кога ќе дојдеше татко ми од гурбет летно време, спиеше со мајка ми, а зиме воопшто не се спиеше бидејќи беше многу ладно поради тоа што во него не се ложеше (затоплуваше). Потоа десно од предкуки (салончето) се влегуваше во чардакот, каде што беа сместени амбарите со зрнеста храна (пченка, пченица и други намирници што не се расипуваат брзо). Мусандрата за постелнините исто така беше вдлабната и надвисната над скалите што слегуваат во тремот одвнатре и неколку дрвени долапи т.н. ужериња наоколу, а просторијата беше опашана со полици и неподвижни миндери покрај прозорците кон исток и југ. Таванот беше отворен и се гледаа носечките (чамови и дабови) греди над кои зиме чувавме дабова шума за исхрана на козите, а лете оптегнувавме нишалки за деца. Пред да се појде во чардакот, десно во малото салонче имаше ќепеник преку кого се слегуваше по дрвени скали во тремот и кледот, а над ќепеникот се наоѓаше галерија (настрешница) на која ги стававме рогузините и цепениците што ги стававме под перниците кога поставивме наземи (така се спиеше тогаш), а некои спиеја на подвижни миндери кои ги имаше правено дедо Кузман, а во негово отсуство ги правеше стрикото Марко од горните Граорковци, еден од видните дограмаџии во Галичник.

Куќата на фамилијата Граоркоски

Во тремот на приземјето околу сидовите имавме јасли за исхрана на стоката и коњот Караман, кој го користевме само преку лето за пренос на дрва за огрев, сено, дабова шума и житарици кои ги носевме од пазарите во Гостивар, Дебар, Кичево и други места. Преку зима коњот го дававме на к'шла (на хранење, зимување) со овците и коњите на тетиновците Гале и Рафе Филипоски, кои имаа зимски пасишта во Повардарието и Овче Поле. Коњот Караман долги години нè служеше рационално, преку лете беше посебно користен кога ќе дојдеа татко ми и дедо Симон од гурбет, кои му го знаеја табиетот. Тој имаше една мана, кога ќе го удриш со прачка или застанеш зад него, удираше клоци. Поради разрешеното доаѓање на дедо ми и татко ми, мајка ми предложила и одлучила да го подари за здравје на манастирот „Свети Јован Бигорски“, каде што уште неколку години бил користен и работел по ваковските ниви и имоти, сопственост на манастирот и таму го завршува својот работен век оставајќи на нас да го запомнеме по убави работни спомени.

Покрај самите внатрешни тремски скали се наоѓаше вратата низ која се влегуваше во многу ладниот клед. Таму беше сместувана зимницата, и тоа качиња со сирење, урда, зелки, пиперки, компири и венци со кромид беа обесени по сидовите, како и алатите на дедо Кузман, кои беа сместени во еден голем ковчег. Во кледот летно време ги стававме и лубениците и дињите, како и неопходниот зеленчук кога се планираше некоја вршачка или свадба, за да не се расипат. Тремот истовремено служеше и за приредување игранки, кои ги практикувале и другите селски куќи кога имаа свршувачки или свадби, само што тогаш биле исчистувани, варосувани и дезинфицирани, таму младенците ја поминуваа и првата брачна ноќ, со оглед на тоа што сите горни простории во деновите на свадбата биле ангажирани за сместување на сватовите и гостите, а на ергените и девојките во такви пригоди многу им годеа тремските простории, бидејќи тука ги изразуваа првите љубовни чувства.

Од другата страна, од т.н. мала врата, која висински беше помала, се влегуваше од кај дворот, т.е. од кај мостот, а пред самиот влез на дворот се наоѓаше санитарниот чвор (ужник) сврзан со водата, која истекуваше од куќниот мијалник, така што немавме нечистотии, бидејќи под него имаше ископано одводен, поплочен функционален канал под жадето (патот) и се одлеваше во речиштето под нашата куќа. Така, ниту корисниците, ниту минувачите не можеа да осетат непријатен мирис.

Оваа мала врата беше обезбедена (заштитена) затоа што имаше заврна (дрвена гредичка што влегува во двете страни на камените сидови околу вратата) и пајанда. До самиот влез десно, како невести стоеја исправени и катагодина калаисувани ѓугуми и ибрици, како и земјени букариња полни со

ладна вода што ја носевме од познатата и во песни опеана селска чешма Упија. Подоцна од 1929 и 1932 година, со доградување на селскиот водовод, водата се приближи до нашата куќа преку изградената чешма кај Дунавинци, на тој начин се олесни водоснабдувањето на нашето семејство. До самиот водарник, каде што беа ѓугумите, се наоѓаше големата мешарка-амбар со брашното, а до неа сиданата фурна со капацитет од дваесетина сомунџи што ги печевме на дрва. Од фурната се качуваше на поткровјето на куќата и можеше да се појде над сите спомнати простории од каде што ги проверувавме местата на кои се појавуваа капавици и каде што беа сместувани разни предмети, како стари крошни, кункови, кумбиња и слично. Со оглед на тоа што фурната беше внатре во куќата и многу функционално сосидана, со неа не се служевме само ние туку и комшиите. Кога и да имаше некое невреме, зиме или лете тука се печеа лебовите, а особено доаѓаа Шандуловци, Дунавинци, Дирлевци и други. Од спротивната страна на фурната се наоѓаше огништето на кое секогаш имаше котел со вода обесен на синџир (како да си на бачило), кој беше потребен за миене садови или перење. Во жарта, грнето постојано клокотеше, чаdot си одеше горе, долу, лево, десно и секаде се разнесуваше, а најмногу им годеше на куќните греди со кои постојано си играше чадејќи ги, а со тоа заштитувајќи ги од црвоточина. До огништето имавме долапи вградени во сидот во кои се чуваа борината, виделничњата, боите за кумбињата и други дрангулии, а десно од огништето имавме еден обесен долап во кој беа сместувани шеќерот, кафето, зејтинот, пиперот, кравајчињата со лој, маст пресна од козите, кисело млеко и други прехранбени производи. Честопати сето ова беше под клуч за да не биде на дофат на сите. Другата помала, но вистинска мешарка беше сместена спроти водарникот и до мијалникот, која ја делеше една преграда-болме (сид од кал, плитари дрво). Во оваа мешарка, покрај брашното за секојдневна потреба, беше сместено и маслото за замесување на лебовите, квасецот, цедилата, сукалките, шарниците за нафори и други предмети. До самата мешарка се наоѓаше пред малку спомнатиот мијалник свртен во правец кон жадето и мостот, кој беше застолсан, а бидејќи беше низок имаше и железни решетки. Лево од мијалникот, над мешарката, заковани на сидот беа ложичарникот и соларникот, лесно дофатливи за сите членови од сите возрасти. Десно од мијалникот се одеше кон одајата, просторија која и лете, а особено зиме ја користевме за пречек на гости, како и за спиење. До неа имавме бочна маса со чекмеже, подвижен троњ, кој го поставувавме и опремен како кревет. Навечер се носеа рогузините и постелата која зиме се постилаше до кумбето кое боботеше на средината од одајчето, а една постела се постилаше во куќата покрај отвореното огниште. Кога почивавме и вечеравме, поправо кога јадевме,

користевме ниски тркалезни софри, а имавме и други долги со ногари. Тие ги користевме кога сите ќе се соберевме или ќе имавме слава, вршачки и свадби. Имавме и долги и ниски столчиња, кои секогаш беа поставени покрај сидовите како резерва и ги употребувавме за нашата слава Арангел и други сведни (празници).

Во одајчето имавме два вдлабнати, вградени во сидот, долапи. Во поголемиот ги чувавме поубавите чаши водарки, филцани за кафе, чаши ракиени, калапчиња шеќер за служење и кафето во зрно или сомлено, смешано со 'рж или наут, а помалиот зад влезната врата беше преполн со разни чингени (каленици, таџири), плитки и длабоки, кои со внимание беа чувани, особено порцеланските кои повеќе беа наменети за гости.

Заборавив да напоменам дека пред влезот од дворчето на малата врата имавме четири-пет скалила пред самиот влез и со едно плато од плочи и пошироки рамни камења, а кармата од 40 до 50 товари сурови дрва секогаш беше сместена во дворот од голема врата, над самата краста што се наоѓаше над жадето (патеката) кое водеше до дворот.

Толку накратко за внатрешниот и надворешниот изглед на нашата куќа во која се изродиле и живееле сите наши домашни од 1861 година (кога била сосидана) сè до 1951 година во која беше родена нашата прва рожба - синот Косто, а потоа се префрливме да живееме во куќата на нашиот сват Деспот, во Марковци. Префрлањето во празната куќа на Марковци настана по иницијатива на покојната ми мајка од неколку причини, пред сè поради фактот што околу нас се разретчија комшиите, а куќата беше дотраена и многу ороната. Посебно се обесхрабравме од урнатиот сид над жадето и немање никакви можности и средства за поправка, а камоли за изградба на нова и поубава куќа. Кога сум тука, околу префрлањето од старата куќа во новата, морам да напоменам дека целиот товар околу преселувањето на сите домашни работи и чистењето на новата куќа, падна врз другарка ми Илина, а бидејќи јас бев постојано на пат службено, и на мојата истоштена и болна мајка, како и на малото братче Аце, во отсуство на братот Кузе, кој беше на школување во Скопје, и сестрите кои веќе беа мажени. Така гајлето остана и есента 1951 година, кога Илина со многу вредниот сват Петре Канчески, кој работеше со задружните коњи, ја префрли целокупната покуќнина кај Марковци. Исто така, кога зборувам за старата куќа, според кажувањата на татко ми и дедо Симон, тие на двапати се обиделе да сосидаат нова и поголема, пропорционално со зголемувањето на фамилијата, а спечалиле и доволно средства за таков потфат, но за жал таа замисла не ја оствариле бидејќи двапати биле спречени т.е. сочекани од страна

на арамии идејќи од гурбет преку Бистра кај месноста Самабука, во непосредна близина на Галичник.

Уште еден детаљ вреди да спомнам за нашата кука. Под неа и жадето се наоѓал и најубавиот разгранет орев во селото кој бил пресечен од Бугарите 1917 година кога го проширувале жадето од спротива кон Бошков мост. На изградбата работеле и селаните, мажи и жени, по налог на способниот и промислив претседател на општината Апостол Фрчкоски, кој со по два килограми пченка на ден ги наградувал учесниците на изградбата. Ова жаде по војната не се искористило максимално.

Завршувајќи го опишувањето на нашата кука, би сакал да ги спомнам и куќите кои се наоѓаа во непосредна близина: Нестороска (Граоркоска) од стриковците Доне и Никола; Дирлеска од Натаил и Доксе; Пакоска од Нико и Благуња; Пачауроска од Менка, Велика со ќерките Бисера и Драгана кои беа наши роднини; Буцеска од Деспот со синовите Блаже, Страте, Борис, Симон и Соле и ќерката Злата; Каркинска од Дело (немаше деца), Тало (со ќерките Мара и Магда и синовите Стефо и Митре) и Наќе; Аргеска од браќата Арге (со синовите мојот врсник Соле, Глигур, Евге и Петре и ќерките Даница и Милица) и Ило со ќерката Санда; Дунавинска од стрико Тофан со синот Деспот и ќерките Нада и Костадинка, старата баба Дунава, стрико Никола со ќерката Љубица и синовите Лазар и Гале и жена му Доста Желческа. Над нашата кука се наоѓаше и куќата на Тодор Черепналкоски со синовите Јован и Даме и ќерките Вита (која се омажи за Блаже Деспотов Буцески) и Румена која почина немажена уште како девојка. Над нас беше и куќата на Тодора Мангароски. Откаршија беа калабалочните (бројните) Шандуловци со стариот Стамат со синовите Јордан, Симон и Драган (кој почина неженет) и ќерките Мара (мажена во Писевци), Ката (мажена во Брезовци) и Миљана (мажена во Ѓиновци). Со сите комшии (спомнати и неспомнати) имавме блиски односи. Никогаш не сме имале расправи и недоразбирања дури и кога бевме деца. Имавме големо разбирање. Заедно се помагавме во извонредна комшииска слога и хармоничност. И во лошо и во добро бевме заедно. Само како пример да го изнесам следново: горниот дел од северниот сид на нашата кука се наоѓаше покрај самиот пат по кој се одеше во правец на општинската зграда и кон Буцевци чии коњи кога беа товарени со дрва, сено или волна, поради теснотијата постојано „собираа“ по некоја плоча од нашата кука, но тие беа толку внимателни што самите ќе ја поправеа со помош на мајсторот капавичар, Јованче и така не доаѓаше до никаква расправија. Со години сите наши комшии поради нашата општопозната чесност и кроткост нè почитуваа и иако сиромашни, станувавме сè посагани и попопуларни во селото.

Интензивно се дружев со комшиските деца од предшколска и школска возраст. Јас иако по природа бев многу срамежлив и мирен сепак сакав да се дружам и го негував дружењето со своите врсници и врнички. Бев тивок, мирен, питом и со ведар дух. Затоа ме почитуваа и сакаа да бидам постојано со нив. За ова, многу придонесоа моите родители и домашни кои така ме воспитуваа, а таков ни е и генот кој продолжува. Мои најдобри другари беа: Нестор Николов Граоркоски; Иван Марков Граоркоски (од горните Граорковци); Стефо Талов Каркински, а подоцна и Митре; Соле Аргев Каркински; Славко, Нико и Миле Тодорови Каркински; Јован Тодоров Черепналкоски и други. За овие другари ме врзуваат незаборавни детски игри и моменти од тој период. Само да спомнам за трното сливче што се наоѓаше во градината на Каркинци на кое се качувавме како врапчиња, секој на своето седело (определена гранка) и ќе се дренкавме (нишавме) од утро до мрак. Понатака да спомнам дека игравме „јашизи“, „прескакулица“, „месо“, „бишка“, натфрлувања со камчиња и камења, гаѓање со сливи на случајни и недолжни минувачи по жадето, чукање и тресење јаболка и уште многу други игри кои се пренесувале од поколенија и на нас како традиција и со нив бевме безгрижни и неразделни. Исто така ме другареа и други деца од останатите маала, посебно од Чучка (Доксе Томов Лоноски-Огненоски, Томо Јованов Муратоски, Косто Акимов Жикоски и други). Незаборавни останаа моментите кога сите маалски деца ќе запееја навечер особено при чешкање шума и за време на некои традиционални или религиозни празници. Одењето на колендари спроти Божиќ, на Василица кога пеевме песничкиња и одевме со суровици (сноп прачки од врби) и ги фрцавме по куќи домашните, комшиите и роднините, а тие пак ни даваа паричкиња колендари, овча сува пастрма и други работи, а на Лазарица пред Велигден одевме по јајца со кошничкиња со свонкиња и за да не ни се кршат јајцата стававме волна како подлога.

Посебно големи и неизбришливи траги ни оставаа сеќавањата од пречекувањата на солунците (гурбетциите). Тогаш по групи од сите маала одевме кон месностите Пеш, Дупна Краста, Селска Ливада, а похрабрите одеа дури и По Корита и Солишта од каде се појавуваа коњите со разни свонци, натоварени со шеовите (стоката) од солунците. Овие пречеци се случуваа обично кон крајот на месец мај кога се враќаа ќеаните (сточарите) со овците, а пред Петровден ги чекавме останатите гурбетции кои пристигнуваа од Грција, Египет и други места. За селската слава, кога во еден ден се правеа грото свадби, вршачки и собирањето на сите здрави и живи гурбетции домашните со нетрпение очекуваа да им дојдат своите најмили. Но за жал при овие чекања на солунците ќе се случеше некој да не дојде бидејќи коските ги оставил на гурбет

или загинал во најсреќен случај, бил болен и не му бил редот за идење, а неговите деца со нетрпение да го чекаат. Тогаш сите, иако мали сочувствувавме во болката за нивниот недојден сакан близок. Посебна радост за нас чекалените претставуваше мигот кога од натоварените работи ни даваа кому свирче, кому топче или друго нешто и така ќе се вратевме со пепелници (трчаници) дома иако на тој ден кога сме биле да ги чекаме своите, а тие не дошле. Таков беше и адетот кога си одеа гурбетциите. Генерално сите се радувавме и сочувствувавме, но со искрена надеж дека и нашите најмили солунци кога-тогаш ќе си дојдат.

Дружењата беа во секакви пригоди, на свадби, веселби, раѓачки, чекање солунци, празници и слично. Но имало и тажни моменти како на пример умирачки. Памтам дека кога некој ќе умреше, сите ние машки деца итавме кон црквата каде се одржуваше опелото за умрениот и потоа се одеше на гробишта, кои се мошне оддалечени од селото, во месноста Србиновица. Ние се натпреварувавме кој попрво ќе се облече во црковната гардероба и со црковни бајраци и крстулиња се движевме заедно со погребната поворка, за што ни даваа разни подароци (ризичи, ризинчиња...) во зависност од возраста на умрениот и можностите на ужалената фамилија.

Посебно интересни беа церемонијалните свадбени ритуали, почнувајќи од свршувачките па сè до земањето на невестите, како и фамилијарните настани (раѓањето деца и слично). За сите овие редови си постоеја напишани правила и закони и секој настан имаше протоколарен ред кој сите умешно го знаеја и спроведуваа.

Јас никогаш не можам да го заборавам доаѓањето на тапанциите со зурлите спроти Петровден (тие секавања се длабоко врежани во мојата меморија), на Голема Богородица, од спроти село од кај месноста Песогорица, свирејќи свадбарски песни и арии, означувајќи го почетокот на свадбите. Од сите свадбарски куќи чекалените ќе појдеа на пречек со зетот на чело со ракија, шеќерчиња и леблебии и ги преземаа тапанциите кои однапред беа пазарени, а ние дечињата се радувавме и чекорејќи со нив се упатувавме кон куќите каде што се одржуваа свадбите. Мајката на младоженецот со сито (во кое беше сместена погачата) на глава и бокал вино во рака, ќе го заиграше првото свадбарско оро пред насобраните свадбари, сите беа весели и радосни. Многу солзи радосници ќе се испоточкаа по образите на поосетливите учесници, посебно ако на некоја свадбаленска куќа скоро или поодамна имало умирачка (најчесто кога младоженецот останал без еден од родителите и слично).

Предучилишната возраст, и зиме и лете, ми беше исполнета со овие настани. Јас веќе пораснав и се подготвував да заодам во училиште. Во

меѓувреме во тој период во нашата фамилија се случија неколку раѓачки, но и умирачки. Милица, најмалата сестричка на татко ми од втората мајка Кала, се разболе и умре (таа била моја врсничка). Во 1923 година се раѓа сестра ми Мара, крстена по името на мајката на татко ми, а по две години се раѓа и сестра ми Румена. Во 1924 година мајче ми Кала Симоница последен пат се породува и добива две машки близначиња Дамјан и Данаил. За сите овие и подоцнежните рожби кумови ни беа Ефто и Румена Шотароски, многу добри, чесни и благородни луѓе и нивните полномошници ќерките Таневица Јурукоска и Русевица Кецкароска и синот Евге со жена му Даница. Овие кумови останале и до ден-денешен т.е. станува збор за нивниот потомок Јован и жена му Данче.

Кога дојде есента 1926 година, иако немав наполнето седум години, почнав да се интересирам за учење. Бев нестрплив и љубоморен кога ги гледав останатите деца од селото како поминуваат подкуќи одејќи и враќајќи се од школо. Јас дури со секојдневно плачење и додевање и упорно настојување да одам на школо, кое не беше многу оддалечено од нашата куќа, а мотивиран од школарчињата што ги сретнував, ги натерав домашните да ме пуштат иако беа против тоа. Сепак среќно беше моето предвремено заодување на школо и секој ден наутро одев, но дека не бев запишан, служителот Угрин Бурбулоски (Иваноски) по налог на учителите и на радост на домашните еден-два месеца ме враќаше дури до дома под стража да не се заматкам негде. Со оглед на тоа што во школото имав дедо учител, надалеку познатиот и во песни опеан Павле Ажиески, и комшискиот учител Тодор Мангароски, гледајќи дека не можат да излезат на крај со мојата настојчивост, одлучија условно да ме примат во едно од првите одделенија за таа учебна година, по сите изгледи како забаваче. Но јас сериозно се зафатив со учењето. Бидејќи бев многу мал, сè уште ми немаа сошиено бечви. Одев во долга бела кошула до под коленици, под неа минтан, вапцан црвено-алов, црно зобанче, качкет на главата, а на нозете ми беа обуени чорапи и волнени калчини, стегнат на говечки мачурлави опинци.

Кондурчињата се чувае само за празници, свадби и други свечени денови. На зобанчето се сеќавам, ми имаа пришиено едно плевче од некое животно и амајливче за да не ме барачат (урочат). Бидејќи така одев во црвено доламче, многу задорливи деца, ми го креваа доламчето, со цел да ми го гледаат половиот орган-срамотијата, а јас плачејќи бегав. Исто така мојата покојна баба-мајче Ката Јосевица Ажиеска, откако го свршије-верије вујко ми Лазара за Милица Дамјанова Бундалеска, ме испраќаше да носам некои работи кај свршеницата и тогаш се сеќавам, нејзините насобрани маалски другачки ме зафаќае и ми го кревае доламчето играјќи се со мене. Така бев принуден од

срамење да се откажам од одењето кај свршеницата. Пролетта или зимата 1926/1927 година наеднаш многу тешко се разболев, не знам од каква болест и селскиот лекар веќе изгубил надеж дека ќе оздравам, а мајка ми и мајчето Кала се договориле во случај да умрам, да ми сошијат бечви у Шандуловци, за да ме закопаат во бечвиња, а не во доламче. Се секавам кога бев болен доаѓаше во посета и учителот, покојниот стрико Тодор Мангароски, кој ме храбреше дека ќе оздравам и ќе одам пак на школо, а ми носеше и некои книги што ги читав, се разбира школски бидејќи јас уште пред да одам на школо веќе знаев многу букви и убаво читав. Така по неколкумесечното боледување школската 1926/1927 година помина, јас во меѓувреме сум оздравел, преживеал, а наесен веќе редовно во учебната 1927/1928 година заодев официјално со извесно искуство на школо и оценуван од тогашните учители Симон и Ристе Попоски, Јован Мелоски, Павле Ажиески, Тодор Мангароски и други кои се менуваа од прво до четврто одделение.

Ученици пред училиштето во Галичник

На школо одевме едни претпладне, а други попладне бидејќи тогаш Галичник имаше од 600 до 700 фамилии, а од скоро секоја кука имаше барем по еден ученик така што иако училиштето беше големо со десет училници, сепак наставата мораше да се одвива во две смени. Незаборава ми остана глетката на

многубројните ученици од сите маала во училиштето, кога излегувавме во школскиот двор, кога едни играа трчканица, други кријамижа, се натскакуваа, трети береа прачки за учителите за да ги фрцаат по рацете непослушните ученици и слично. Посебно ми остана во сеќавање еден детаљ кога за време на одморот скришум влегуваа некои несташни деца во холот на училиштето и ќе го чукнеа школското своно, кое беше обесено до скалите на приземјето, и ќе навлезеа децата мислејќи дека почнува часот. Така еднаш јас влегов набрзина и кога наеднаш учителот Павле Ажиески револтиран испадна од учителската канцеларија, која беше во непосредна близина до своното, и почна да мава по учениците и не гледајќи кого мава и мене, неговиот внук, ме засегна со еден бокс по глава и јас паднав од силниот удар на земја така што дури и сега ми се причинува дека ми е мека главава од ударот. Потоа дедо Павле ми се оправдуваше дека не ме забележал поради темнината, но јас го окрвав боксот иако бев многу внимателен и мирен не само тогаш туку и низ целото мое школување во Галичник. Од прво до четврто одделение не бев удрен со лењир по раце или фрцан, кладен простум со зрна од пченка или грав. При паѓањето на првиот снег или со појавување на есенските ниски температури, ќе добиевме од училиштето наредба да носиме секое утро под мишка по едно пилаано трупениче за да се ложат печките-кумбињата. Ова се практикуваше и подоцна во бившото Кралство Југославија до пред војната.

Првото и второто одделение ги завршив со одличен успех исто така и третото и четвртото ги завршив без проблеми така што кај сите учители и мои соученици оставив впечаток на солиден ученик. Интересно е да го спомнам тоа што стигнав многу мои другари бидејќи заодев на школо порано. Таков беше примерот со Доксе Огненоски, Томо Муратоски и други, иако тие беа една година постари од мене. За време на школувањето во 1927 година се роди и третото сестриче Вита, кое беше најлично, но по една година се разболе и умре, а веќе во 1929 година се роди и четвртата сестра Љубица. Да напоменам дека кога се роди оваа сестра, домашните одлучија да ја крстат Доста, што значи да се прекине со раѓање на женски деца. Меѓутоа јас се спротивставив, плачев многу и на крај пристаиа да се викаат-крстит Љубица. Во годините 1929/1930 година во нашата фамилија имаше неколку умирачки. Во Солун на гурбет на осумнаесет години умре чичко ми Спасе, брат на татко ми и таму го погребале. Потоа во Галичник зимата 1929/1930 умре втората мајка на татко ми, мајче Кала, а јас тогаш бев во трето одделение. Таа беше болна меѓутоа подоздраве и почна да се движи низ куќи. Јас и сите други домашни се радвевме дека оздраве. Но една среда сабајлето кога отидов на училиште откако се гушнавме и бакнавме пред да заминам по еден час или два дојде на школо Даница

Шандулоска, која поминала под нашата куќа, и ѝ рекле да ми пренесе дека починало саканото мајче. Многу се нажалив и се разочарав бидејќи многу го сакав, а таа пак за мене душата ја даваше, ме сакаше повеќе од своите деца. Кога умре мајче таа зима беше многу тешка, напаѓани беа големи снегови па на мајчето и на сите други што умреа таа зима им ги влечкаа и лизгаа сандаците за да ги однесат до гробишта.

Оваа умирачка многу се одрази во понатамошниот живот на мајка ми поради нејзиното кривко здравје. За да не биде така со влечење на сандаците, мајка ми смогна сили и заедно со нашите блиски роднини и пријатели одлучија да се ангажира Рамко - козарот да го изрине целиот пат од Галичник, поточно од нашиот двор до гробното место кај Србиновица. Со ова акција мајка ми придонесе мајче да се погребне на достоин и хуман начин.

По завршувањето на моето четиригодишно образование, во раната пролет во 1931 година дојдоа сточарите со своите стада овци, а меѓу нив и тетин Гале Филипоски, сопругот на тетка ми Анѓа. Откако го пречекавме, се извидовме и израдувавме, научивме дека тетка Ружа, сестра му на татко ми која беше свршена за Гаврил Мандически ја закажале свадбата како по обичај за Петровден, летото кога беше осветена новата црква „Свети Петар и Павле“ во Галичник.

Бидејќи тие години татко ми не беше дојден од гурбет (печалба), одлучил овој радосен повод во нашата фамилија да го искористи да дојде за да си ја види фамилијата и да ја организира свадбата на сестра си.

Веста за доаѓањето на мојот татко, силно ме возбуди, не само мене туку и целото семејство. Бев нестрплив да го дочекам својот благороден и изнамачен татко, кој целиот живот беше натоварен со грижи и напори како да го прехрани своето многучлено потесно и пошироко семејство. Чувствував невидена возбуда. Токму затоа мајка ми одлучи со тетин Гале да одиме да го пречекаме татата дури до Гостивар. Тетин Гале реши со коњи да ме носи на пречекот во Гостивар.

Покрај мојата голема радост за средбата со татко ми, кого го немав видено подолг период, ова патување беше уште поинтересно бидејќи за прв пат имав можност да го видам градот Гостивар, таму галичаните одеа на пазар. Тие таму се снабдуваа со пченица, пченка, шеќер, сол, сточна храна, масло и друго.

Со тетина тргнавме од Галичник напладне, а во Бунец после Маврово во ливадите останавме да преноќиме. Таман вечерта заспавме, нè разбуди завивање на волци кои им се приближуваа на коњите и покрај запаленото огонче. Прв пат имав средба со волци. Тетин Гале беше искусен во вакви

ситуации и бестрашен, брзо ги избрка волците, а коњите ги прибра до нас и остана буден цела ноќ бдеејќи над мене.

Утрото рано, во зори од Бунец тргнавме за Гостивар и стигнавме на пазарот во 8 часот. За да не се меткат со мене по пазарот, тетин Гале ме остави кај нашите роднини на ул. Дебарска кај Митре, Спасе и Даринка Ажиески (мамини роднини). По таа улица стално врвеле карваните од печалбари, сточари и пазарџии од Галичник. Додека го чекав да пристигне татко ми, Спасе ми правеше веала од хартија за да ги веам на ветрето кое дувкаше од Шара. Се чудев на гостиварскиот амбиент и си игрив со трчање во дворот кој беше длабок педесетина метри. Иако бев занесен во играта постојано со погледот се свртував кон улицата за да го видам татко ми, кој веќе бил информиран дека се наоѓам кај нашите роднини. Во еден момент забележав една човечка фигура со чадор под рака како иде према куќата. Веднаш инстинктивно помислив дека тој човек е мојот сакан татко, кого го немав видено замислите цели четири години. Не издржав и на цел детски глас почнав да викам: „Татеее...! Татеее...!“ Човекот се сврте и се стрча кон мене, односно кон местото од кај што доаѓаше мојот глас. Кога се приближи ме препозна, како што и јас го препознав неговиот мил лик и двајцата се најдовме во срдечни цврсти прегратки. Ме зграпчи со рацете и ме дигна на сидот за да бидам на негова висина и многу долго ме гушкаше, ме милуваше, а очите му сјаеја од радост сè додека не се стркалаа и моите солзи по обравчињата, па потоа и неговото цврсто срце не издржа и тој стркала солза како петелица. Ме пофали дека сум пораснал голем и ме испраша за сите дома. Такви беа средбите и на другите татковци со своите синови и ќерки, кога печалбарите пристигнуваа дома по неколкугодишното отсуство. Нема зборови, соодветна поезија или проза за да се опишат ваквите средби, да се опише и тагата и радоста во еден ист момент.

За прв пат го видов татко ми во целосно црн костум и црна кошула, затоа што таа година му починаа неговиот најубав брат Спасе во Солун и мајката – моето мајче Калина. Ми рече дека за свадбата на тетка Ружа ќе ги соблече овие црнини.

Малку подоцна пристигна и тетин Гале. Заедно со татета ги натовари коњите со намирници и зеда од сточарите уште два коња за јавање, а мене ме ставие во седеље. Со нас за Галичник тргна и Шпиро Јурукоски братот на нашиот драг комшија Никола-Коло Јурукоски. По патот тате цело време се грижеше за мене да не ме фати сончаница, со еден збор бдееше. Стигнавме во Царевец, се одморивме, а мене ме остави да дремна под отворениот чадор, а потоа го продолживме патот по Бистра за Галичник. Потом ми ги кажуваше

сите топоними, посебно ми зборуваше за Преслап каде што се наоѓаше нашата ливада и неизбежно ми зборуваше за името на Салтаница.

Имено за време на владеењето на Отоманското Царство, некаде околу втората половина на 17 век во Галичник турскиот султан задолжил некој спахија да собира арач од галичани. Тој станал многу алчен, што дури и се одметнал од царството. Си задржувал 10% од приходот на вредните галичани и со тој процент живеел бахато и раскошно. Во тоа време во Галичник растела една од најубавите девојки во Мијачијата од фамилијата на Граоркоски. Одметникот ѝ се намерачил на убавицата и ковел разни планови како да ја грабне и да ја однесе на својот двор. За неговите расипани планови и намери се расчуло низ цел Галичник, се разбира за тоа меѓу првите разбрале нејзините најблиски. Роднините на девојката и галичани најпрвин биле во шок, под стрес и огромен страв. Но само за кратко. Нејзиниот татко, мајката и браќата не можеле да ја поднесат болката и биле решени на секаков начин да спречат нивната ќерка и сестра да биде грабаната, а нејзиниот живот уништен од еден расипан душман. Не можејќи да најдат разбирање од турските првенци во Дебар, храбрите и кршни можи од фамилијата Граоркоски се одлучиле да одат дури до Стамбол кај султанот. Но во турската престолнина се соочиле со силно обезбедување и препреки за да се стигне до султанот. Биле разочарани што не нашле чаре како да влезат кај султанот. Но за среќа на нивната ќерка и сестра, за маките и храбриот престој на галичаните разбрала и првата жена во харемот на султанот. Таа веќе била остарена, ислужена и на некој начин отфрлена од султановиот харем. Таа ги подучила можите на фамилијата Граоркоски на кој начин да влезат кај султанот. Таа им рекла да ги намачкаат своите волнени-клашнени зобани и зобанчиња со катран и да ги запалат кај дворецот на султанот. Галичаните ја послушале старата жена на султанот, која се викала Салтана, ги запалиле своите носии намачкани со катран и се направил толку голем чад во дворецот, настанало забуна, па веднаш интервенирале султановите војници и ги фатиле галичаните. Тие веднаш како виновници и гурултажији биле однесени пред султанот. Пред султанот Граорковци си го кажале вистинскиот мотив и причините зошто така постапиле, побарале прошка за постапката и молба султанот да го вразуми дрскиот спахија, односно да си ја сочуваат својата ќерка и сестра. Султанот бил воодушевен од нивната храброст и им ветил дека ќе им даде помош за да се спаси убавицата од канците на спахијата. Галичаните биле пресреќни и тргнале назад за Галичник. И навистина кога пристигнале во родното место напернатиот злочинец, спахијата бил заминат, истеран од селото, а убавицата останала во Галичник, кај својата

фамилија за да си ја бара животната среќа како сите останати девојки. Фамилијата Граоркоски и сите галичани ја запомниле добрината на Салтана и нејзината инвентивност како да се спаси убавата девојка.

По неколку години Граорковци разбрале дека султанот Ѓ дозволил на старата ислужена Салтана да си се врати дома во Дебар од каде што потекнувала. Патот ја водел низ планината Бистра. Галичани секогаш ја помнеле добрината на секого и затоа и овој пат заедно со благородната фамилија Граорковци се организирале достоинствено да ја пречекаат и да ѝ се заблагодарат на Салтана. Се собрале сите кај еден од најубавите планински масиви на Бистра, направиле шпалир со цвеќиња, и ја дочекале Салтана со радосни и весели извици на благодарност, а таа поминувајќи и поздравувајќи се со секого ја почувствувала искрената благодарност на галичани. Во чест на оваа жена, која им помогнала на галичани нивната убавица да не ја доживее нејзината судбина и која толку многу пропатила додека се вратила во родниот град Дебар, на планината каде што ја пречекале Салтана, галичаните ѝ го дале името Салтаница. Ова место и ден-денес се вика така, а верувам дека и во иднина ќе биде сочуван топонимот.

Вечерта пред да се стемни втасавме во Галичник. Почнувајќи од Пеш сите галичани се поздравуваат најсрдечно со татета, кој беше омилен кај сите и пријатен соговорник. Пред нашата куќата нè пречекаа мама и моите сестри Мара и Румена. Мама по стариот галички обичај му ја бакна раката, а потоа силно се прегрнаа. Следуваа бакнежи и солзи радосници со ќерките и останатите домашни. Потоа тате ги отвори плачките и на сите ни подари разни поклони, посебно имаше кондури и срма, а најмногу подароци имаше за идната невеста, за сестрата Ружа...

За време на неговиот престој ми останаа во сеќавање големиот број средби на татета со роднините, а посебно со видните галичани. Со сите нив разговараше за печалбарските денови и за политичките настани од тоа време. Голем дел од својот одмор го искористи да ја среди куќата, да го среди дворот за свадбата, која нестрпливо ја очекував. За мене тоа беше прва свадба во нашата куќа. И тате како што беше педантен свадбата ја организираше до перфекција. Силен впечаток ми остави неговата изведба (со својот милозвучен глас) на една од неговите најомилени песни со која ја започнуваше секоја свршувачка и свадба:

*„Милјана платно белеше
на студените извори*

*оздола идет винари.
винари белограни...“*

Всушност оваа песна беше пандан на сега прифатената песна Билјана платно белеше на охридските извори... Татко ми тврдеше дека таа песна е чисто галичка и дека е прифатена од останатите градови со мали измени на текстот. Имено тој тврдеше дека карваните со вина за петровденските (дури педесетина) свадби доаѓале од Албанија од Берат-Белиград, а галичките моми и невести белеле и переле на галичките извори. И навистина се изненадив кога по педесетина години прочитав од еден патеписец кој имаше запишано податок дека посочената песна за прв пат е испеана во Галичник. Впрочем убаво се рекло дека народната песна нема сајбија.

Бројаните денови со татко ми брзо минуваа. Сите домашни не можевме да се изнамилуваме и изнаприкажеме. Тате многу се радуваше дека бев порастен и дека веќе зрело размислував. Затоа пред да замина повторно на печалба со мајка ми решија да заминам и јас на печалба и школување во Белград. Бев радосен со таквата одлука, не насетувајќи што сè може едно мало дете да доживее разделено од своите најблиски во туѓиот свет.

Така со завршено основно училиште и наполнети 10 години, во 1931 година со голема тага и болка се разделив од моите најблиски, посебно тешко ми падна разделбата од мајка ми. Добро се сеќавам кога ме испрати на Пеш и ме качи на каросеријата на еден камион натоварен со пити кашкавал. Се сместив под церадата и само што тргна камионот моите очи се насолзија гледајќи како мајка ми мавта со раката. Само стотина метри возење и камионот застана кај Дупна Краста. Од кај Вирови идее некои воловски коли натоварени со камења за градба и камионот не можеше да се размине. И додека траеше разминувањето видов под церадата како мама трчат накај камионот, најверојатно уште еднаш да ме загушит и да ми даат некој совет. Целата задишана не можеше ни збор да изустит успеа само да ми ја помилува раката и камионот повторно тргна. Мајка ми остана на Дупна Краста, а камионот постепено бревтајќи се движеше кон Самабука. Долго ѝ мавтав гледајќи го нејзиниот лик како ми се губи низ сумаглицата. Таа сцена никогаш не ја забораив и секогаш кога поминував од Самабука до Дупна Краста и Пеш се присетував на првата разделба со мајка ми.

Во Белград бев на работа кај моите вујковци Јован и Лазар Ажиески кои имаа млекарска работилница. Работев попладне, по посетувањето на училиштето. Имено ме запишаа во прва година во граѓанското училиште. Иако

учев на српски јазик, брзо се снајдов во новата средина, брзо го научив јазикот и успешно ги совладував сите задачи и лекции. Станав омилен кај моите соученици, иако првите денови ме зафаќаа дека носев галичка носија. Еден ден кога заврна снег бевме излезени во школскиот двор да си играме, кога во еден момент еден од моите сокласници намерно ми даде препка на снегот, ме сопна и јас со лицето удрих на мразот. Сите се смееја и се мајтапеа со мене. Оваа случка ја следел директорот на гимназијата од директорската канцеларија и веднаш се упатил кон школскиот двор. Јас само што станав и се тресев од снегот и ја бришев крвта од лицето, кога еве ти го директорот. Ги свика учениците и со најстрог глас ги укори дека не треба така да се однесуваат кон мене. Јас му реков дека си игравме и дека немале некоја посебна намера према мене. А тој ми вели мене: „Македонац ти си велики друг“, а јас веднаш му пуштив рака на ученикот кој ме турна на снегот, тој ми се извини и другарски ме прегрна. Од тој ден станавме големи другари, а сите ученици и професори, мене малиот Вељо ме викаа „македоне“. Посебно му станав драг на мојот директор кој ми предаваше историја. Многу ја имав засакано историјата благодарение на моите дедовци, татко ми и учителите во Галичник, кои ми ги пренесуваа историските настани, па така секогаш кога требаше да се дополни некоја тема за која не знаеја другите ученици директорот ме дигаше и ми велеше: „Ајде Македонац, допуни“.

Истовремено станав омилен и кај нашите муштерии, сите ме сакаа и благодарение на мојата мила звезда станав близок и на кралскиот двор, така што си играв со децата на кралската фамилија, па затоа можев и да продавам млечни производи и во непосредната околина на кралскиот двор. Моите вујковци многу ме сакаа, но беа и доста строги према мене, сакаа да бидам точен во работата, вреден и дисциплиниран. Покрај нив и покрај останатите постари печалбари во Белград созревав и навлегував во сите печалбарски тајни, но се соочував и со печалбарска суровост. Така првата година на печалба успешно завршив прва година граѓанско училиште, го запознав Белград, го научив менталитетот на луѓето, чаршијата...

Како прво солунче (дете кое прв пат оди и се враќа од печалба) кога се вратив во Галичник веќе бев зрело момче. Ме пречекаа како што беше ред со палење на колиба од слама и пржени јајца. Бев пресреќен кога се видов со моите најблиски, а најмногу ѝ се радував на мајка ми која постојано беше под стрес од пустиот гурбетлак на своите најблиски. Посебно ја паметам повторната средба со моите другари, кои беа нестрпливи да им раскажувам за моите доживувања во големиот град, како и за моето школување. Им се

допаѓаше тоа што покрај работата сум успеал да одам и на училиште, па самите се обвинуваа што останале во Галичник без да го продолжат школувањето. Во Белград останав четири години, а откако тате виде дека може да му бидам десна рака ме зеде со него на печалба во Солун, каде што беше и мојот чичко Јован.

Веле за време на престојот во Серез

Солун за мене беше нов предизвик, се соочив со поинаков менталитет, непознат јазик и поинаква култура. Но, и таму брзо учев и само за неколку месеци се вклопив во средината. Го научив грчкиот јазик, се дружев со нашите галичани, со други Македонци, Власи, Евреи и Грци. Бидејќи бев многу вреден бев и омилен кај муштериите и сите познаници кои доаѓаа во контакт со татко ми, поради тоа на неговата среќа немаше крај. Во Солун ги поминав најубавите години од мојата младост. Татко ми покрај тоа што ме упатуваше во тајните на работата, постојано ми даваше и слободно време за да посетувам кино, театар, фудбалски натпревари, а навечер пред да заспиеме папсани од работа дебатиравме за политика и историја. Покрај него како да завршив некое високо образование. Таму на печалба поминав шест години. Целосно се осамостоив и бев подготвен и сам да одам на печалба и да водам дуќан. Тате тоа го забележуваше и затоа ми даде изин да заминам на печалба во Софија. За да види каква работа ќе фатам, дојде и тој да ми прави друштво пред неговото враќање во Солун. Во Софија останав една година и бидејќи на вујче Лазар му била потребна помош, бидејќи не му одела работата во Серез, заминав таму

1943 година, со цел да бидам поблиску до татета, надевајќи се дека почесто ќе се гледаме. Но не беше така, имав премногу работа, Втората светска војна беснееше на сите страни, а згора на тоа вујче се плашеше дека ако појдам во посета на татко ми нема да се вратам назад. Таквиот сплет на разни околности не ми дозволи уште еднаш да се видам со најдрагиот човек во мојот животот, мојата звезда водилка, мојот татко Косто. Ден-денес не можам да си простам што не можев да отидам да го видам. Сметам дека сосема ќе беа поинакви околностите и татко ми можеби ќе ја избегнеше трагичната смрт во Солун. Имено тој период се разгоруваше НОБ во Македонија, веќе будно ги следевме сите настани и бевме информирани за сите активности на комунистите и партизаните во Македонија. Не можев да останам рамнодушен, решив да се вратам во Македонија.

Се вратив во Македонија и заминав во Неготино. Таму беа сместени дел од нашите најблиски, многу галичани, галички кеаи. Со мојот драг чичко Серафил кој ми беше како најдобар другар минавме низ многу незборавни патешествија за кои треба посебно да се пишува и говори. Заедно со останатите галички младинци се вклучивме во работа на СКОЈ. Борбеното Неготино нè прифати со широки раце, ќе остане трајно нашето пријателство со неготинчанката Нада. Таму за прв пат најдиректно се соочив со суровоста на војната, кога беше убиен Коста Дојчиноски, братот на еден од моите најдобри животни другари, Стојче Дојчиноски-Росоклија. Тоа беа страшно неизвесни времиња биле и да не би се повториле.

И само што стапив во редовите на народноослободителната војска на Македонија за мене пристигнаа уште покобни вести. Во партизани загина мојот чичко Данаил Граоркоски-Галичанчето, а во Солун на сверски начин беше убиен неговиот брат, а мој татко Косто Граоркоски. Нашата фамилија беше трогната и завиена во црно...

ПЕЧАЛБАРСКИ СУДБИНИ

Само тие што биле на печалба, само тие што се разделиле од своите најблиски, само тие можат автентично да ги пренесат тагата, болката и страдањата на печалбарите и нивните најблиски. Колку само солзи се излеани, колку само песни се испеани, колку мајки не ги дочекаа своите чеда, колку деца не го дочекаа својот татко, колку вдовици останаа, колку девојки либето не го даруваа, сè поради таа туѓа туѓина - пуста јабана, сè поради тој мачен гурбетлак.... А ако некој најмногу тоа го почувствувал на своја кожа тоа се Мијаците. Затоа овој дел од книгава – (едно камче од моите сеќавања) ќе го посветам на неколку печалбарски судбини, со кои барем малку ќе успеам да пренесам за печалбарскиот живот, или можеби тоа ќе биде провокација некој автор да напише роман, драма или да сними филм. На личностите кои ми се поблиски ќе им ги наведам имињата, а на еден дел ќе ги изоставам од разни причини.

Печалбари во Солун

УБИСТВО

Трагична е животната судбина на галичкиот печалбар Косто Граоркоски. Не може детално да се опише неговиот краток живот, низ што сè поминал, што сè не доживеал. Потекнува од вредна печалбарска фамилија и уште како мал тргнува по корка леб во туѓина. Кога пораснал и веќе втасал за женење со спечалените пари се враќал во Галичник. Но немал среќа, и пред Царевец кај проклетата Отоман банка (така го нарекле местото галичани) го пресретнале качачки банди, го опљачкале и му ги земале сите пари.

Косто Граоркоски (десно) на печалба во Солун (1923 година)

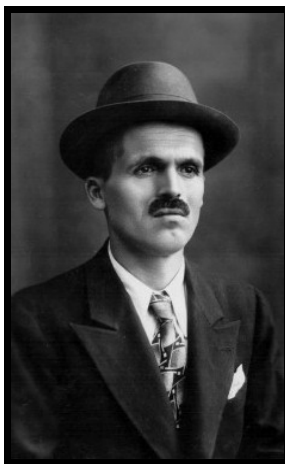
По престојот во Галичник повторно се враќа во Солун на печалба. Таму доживува уште една трагедија, пред негови очи умира неговиот чичко Серафил, брат на неговиот татко Симон. Имено Серафил бил нападна на улица и му бил забоден нож во плеките. Тој успеал само да стигне до дуќанот и умрел во рацете на своите најблиски. Нешто подоцна кога се оженил и добил неколку рожби, тоа биле неговите најсреќни денови. Но само за кратко, во 1928 година на двегодишна возраст умира неговата ќерка Вите, следната 1929 година во Солун на осумнаесет години умира неговото братче Спасе. Зимата 1930 година во Галичник умира неговата втора мајка Калина. Болка до болка. Како за Косто, така и за неговата сопруга и за останатите најблиски. Во 1944 година во партизани загинува и неговиот брат Данаил. Косто неколку години не бил дојден дома, останал сам во Солун. Во тоа време Солун го напуштале сите галичани - гурбетчии и сточари. Сите доаѓале кај Косто во дуќанот и го молеле да си замине и тој, зошто времињата биле опасни. Но Косто им велел дека нема зошто да бега од Солун, од градот каде што го поминал животот, од дуќанот за кој имал платено кирија однапред. Им велел дека нема никому направено лошо и дека сака да ја прехрани својата многучлена фамилија и да ги донесе спечалените пари во Галичник.

Еден од последните галичани кој го видел бил Самоил Писески. Нему му дал еден златник и му рекол: „Ако го видиш да му го даеш на син ми Велимира“. Тоа беше последен поздрав од него за мене и кога ми го даде златникот Самоил, јас ѝ го дадов на мајка ми да купиме пченка за да се прехрани еден период мојата фамилија. Нешто подоцна, една септемвриска вечер во дуќанот на татко ми влегуваат бесни монархо-фашистички банди, го врзале татко ми и чиракот, кој бил Грк, а потоа го опљачкале дуќанот (инвентарот и дневниот промет), а татко ми го зеле со себе и на сверски начин го убиле по солунските улици. Така ми раскажуваше по неколку години (по војната кога бев во Солун) преживеаниот чирак што работеше во нашиот дуќан за кого татко ми се грижеше како за син. Остана до ден-денешен загатката зошто беше убиен мојот татко: Дали поради конкуренција со грчките дуќанции? Дали поради неговите ставови за Македонија бил ликвидиран од Грците? Дали бил нареден и предаден на Грците како Македонец од ванчомихајловистичките поданици?... За пари не верувам дека бил убиен, бидејќи парите секогаш ги чуваше во приватни банки кај Евреи и Власи. Како и да е многу трагично заврши животот на еден човек кој знаеше само за работа, љубов и човечка добрина, а неговото семејство остана без него и без спечалените пари со печалбарска пот.

Епохална измама

Низ какви сè перипетии поминувале галичките печалбари може да се види и од судбината на Петре Желчески. Патот во далечниот Египет го води преку Скопје и Солун. Еден период Петре со својот татко имал млекарница во Драчево, односно Зелениково, а потоа одлучува сам да го заработува печалбарскиот леб во Солун. И како по некое непишано правило се нашол во големиот град без пари само со везникот за лични потреби. За негова среќа го сретнал неговиот роднокраец Косто Граоркоски. Косто го примил како свој најблизок, и му дал пари (без камата и лихва) да отвори дуќан во Грција, впрочем како што правел и со сите галичани кои пристигнувале во Солун по корка сув печалбарски леб. Работата на Петрета убаво му тргнала, но по наговор на својот брат Миле, Петре се одлучил на печалба да оди дури до Каиро за подобра заработувачка. Иако Косто го советува да остане во Грција за да биде поблиску до својата фамилија, Петре се решава со параброд да замине за Египет односно во Каиро. Во Каиро со својот брат отвориле гостилница - ресторанче за фулј (национално јадење во Египет, нешто како македонски грав) и фурна. Во тоа време пред Втората светска војна во Александрија и Каиро се формираат две големи печалбарски колонии создадени од галичани и печалбари од долнореканските села. Интересот на галичани за Египет како нова печалбарска дестинација бил многу голем, па дури и мали деца биле пренесувани од страна на возрасните печалбари. Така Петре Желчески, кога одел од Галичник за Каиро со себе го повел без пасош и малиот Мојсо Ѓозински-Димитроски. За да го качи на бродот го скрил во куфер. Тоа биле денови во кои била неопходна снаодливост за да се преживее. Па замислете се случувало и мали деца само на седумгодишна возраст да патуваат со брод до Александрија без придружба, како што патувал внукот на Петрета, Ристе Желчески.

Браќата Миле и Петре работеле сложно и братски за да спечалат средства за опстанок на своите многучлени фамилии. Миле за својата фамилија која била во Каиро, а Петре за својата сопруга, четирите ќерки и за родителите кои се наоѓале во Галичник. Петре не бил дојден во Галичник неколку години пред сè во периодот од 1940 од 1944 година. Неговото семејство се снаоѓало како знаело и умеело позајмувајќи средства за егзистенција од богатите галичани и кеаи.

Каирскиот печалбар Петре Желчески

По завршувањето на војната во 1944 година Петре се решава веднаш да се врати од Каиро во родниот Галичник. Имал спечалено многу пари и истите со брат му ги претворил во чисто злато односно во 600 златни наполеони и друг златен накит. Во тоа време таму се наоѓал Василија Трбиќ, татко на четничкиот војвода Војче Трбиќ. Тој дознал за намерите на браќата и им кажал божем, како пријател дека египетските власти дознале дека Петре ќе го носи златото за Југославија. Тој исто така ги известил дека египетската полиција и бродската стража ќе му ги запленаат куферите на Петрета доколку се најде злато. Затоа промучурениот Василија Трбиќ им предложил на браќата, бидејќи и тој патува за Југославија да ги замени куферите со Петрета. Исплашен да не му ги земат парите Петре се сложил и ги заменил куферите со Трбиќа. И навистина кога тргнале на пат со бродот Петрета веднаш почнале да го тресат и да пребаруваат во неговите куфери. Но на крајот не нашле никакво злато. Останатите патници не ги треселе и прегледувале, па ни злогласниот српски емигрант Василија Трбиќ. Петре се симнал во Пиреја, а Трбиќ во Бари, Италија, со договор дека ќе се најдат во Белград. Петре го продолжил патот до Белград и останал да го почека Трбиќа за да му го предаде златото.

Но кога дошол Трбиќ најладнокрвно му соопштил на Петрета дека златото му е земено од страна на италијанската полиција кога слегол од бродот во Бари. Петре не можел да поверува на своите очи, дека ги нема тешко спечалените 600 златници и веднаш кога направил ретроспектива на сè што се

случувало сфатил дека е измамен од Василија Трбиќ и целиот повеќегодишен труд отишол во неповрат. Како сè да пропаднало во сините мориња и океани. Не знаел како да се врати во Галичник кај семејството кое пливало во долгови. Во Скопје нестрпливо го чекала неговата сопруга Галена. Петре кога се видел со сопругата ѝ соопштил дека спечалените пари му се земени со измама од еден неранимајко и затоа многу му е тешко и сака да си го одземе животот давејќи се во Вардар. Не можел да се помири со фактот дека своето семејство го довел во многу незавидна положба. Тогаш мудрата сопруга му рекла: „Човеку ако пари немаме барем љубов си имаме. Пари се враќаат и се печалит човек од смрт не се враќат“. Таа мудра мисла го освестила зашеметениот и шокиран каирски печалбар.

Заминале во својот роден Галичник и почнал Петре да работи во задругата во Галичник како текстилен работник. Почнал да заработува за своето семејство, но и да штеди за да ги врати долговите. Кога чесниот печалбар пошол да го врати долгот кај Томо Лоноски тој му рекол дека не му ги сака парите обраќајќи му се со зборовите: „Доста е што не си го заборавил долгот, знам што судбина те снајде, едвај врзуваш крај со крај, нека ти се алат парите. Па сите други што им имам дадено пари иако побогати не ми ги вратие парите“. По воспоставувањето на новите државни органи Петре пробал преку судските органи да го примора Трбиќа да му ги врти парите, но тој во судската изјава само потврдил дека навистина ги земал парите од Петрета и дека во моментот немал никаков движен и недвижен имот за да му ги надокнади шестотините златни наполеони. Тој само потврдил, дека доколку дојде до враќање на неговиот имот, посебно земјоделските посеи, односно ако има денационализација земјиштето ќе им го препише на Миле и Петре Желчески. За оваа печалбарска судбина-невидена кражба постојат над стотици страници документи, докази и пишани материјали. Но што фајде од тоа.

Љубовна сторија

Од памтивека галичаните оделе на печалба многу млади како што спомнав и досега во моите искажувања. Одеде во непознатиот свет со многу животни предизвици. Таму во цветот на младоста ги доживувале и своите први љубови, стекнувале пријателства, се дружеле со јабанџиите делеле добро и лошо. Таква е и оваа сторија за еден наш галичанец. Тој со својот татко како млад заминувал на печалба во Грција. Таму вредно работи и во слободното време излегува и се дружи покрај со галичаните и со Грците. При една средба на прв поглед се вљубува во една млада Гркинка и се раѓа една младешка

љубов. Гркинката многу го засакала симпатичното галичко момче и сето слободно време сакала да го поминува со него. Врската меѓу овие двајца млади ја забележал и таткото на галичанчето, но сметал дека тоа не е врска за брак туку младешка игра. Дошло време таткото и синот да одат да си ја видат фамилијата во Галичник. И наместо да останат за кратко и да го продолжат гурбетлакот во Грција тие остануваат подолго во Галичник. Галичанчето како поминувало времето почнало да ја заборава својата прва љубов и во своето родно место засакува една од најубавите галички девојки. Се раѓа голема љубов која на крајот се крунисува со брак. Младенците долго време немале деца и одлучиле една нивна внука да ја одгледаат како своја ќерка. Како рекле така и направиле. Биле прекрасно семејство и своето ново гнездо го свиле во Скопје. Животот си течел најнормално. По десетици години кога ќерката пораснала, а нејзините остареле се случил несекојдневен настан. Имено кога галичанецот со својата сопруга бил на одмор на бања во Србија, на вратата на нивната кука во Скопје засвонил еден непознат човек. Вратата му ја отворила ќерката. Се изненадила бидејќи не го познавала човекот. Тој рекол дека го бара нејзиниот татко, а девојката го прашала кој е всушност тој. Непознатиот човек рекол дека тој всушност е син на човекот што го бара. Ќерката на галичаните во првиот момент била шокирана, но веднаш потоа го прегрнала и му рекла дека сега си има и брат и дека не е сама. Тоа била трогателна средба со солзи радосници. Непознатиот, всушност синот на галичанецот влегол во станот и почнал да ѝ раскажува на сестрата. Имено кога татко ѝ си заминал од Грција за Галичник, младата Гркинка всушност била бремена, но не знаела за тоа ниту таа ниту галичанецот. Кога дознала младата Гркинка за бременоста била решена да ја роди својата рожба од големата љубов. Не можела никако да го заборави својот љубовник надевајќи се дека еден ден повторно ќе се видат и заеднички ќе го продолжат својот живот. Кога се породила и добила син, Гркинката го крстила по името на таткото на галичанецот. Гркинката цело време му зборувала на синот за тоа кој е неговиот татко, дека потекнува од Македонија од Галичник. Гркинката починала, но синот горел од желба да го види својот татко. По долго распрашување и барање го пронашол нивниот дом. Додека ќерката на галичаните ја слушала исповедта на својот брат постојано го анализирала и констатирала дека неверојатно многу личи на нивниот татко. Девојката пресреќна што си добила брат, се јавила кај нејзините по телефон за да му каже на својот татко дека всушност има и син. Кога ја слушал веста таткото реагирал незаинтересирано и рекол дека тоа не е точно и дека не сака да го види тој непознат човек. И сестрата и братот биле изненадени и разочарани од

таквата реакција, но се договориле дека за да се смири ситуацијата потребно е време и дека двајцата ќе ја продолжат својата роднинска врска сè до моментот на признанието на таткото. Братот си заминал за Грција, но повторно дошол во Скопје. Во меѓувреме сестрата одиграла голема улога постојано инсистирајќи таткото да се види со синот. Ја организирала средбата и се случила вистинска животна драма кога еден спрема друг застанале синот и таткото. Такви солзи и гушкања дотогаш немала видено. Таткото се запрепастил кога видел колку синот личи на него и обратно, а му паднало и многу мило што Гркинката (неговата љубов) му го дала името на својот син по таткото на љубовникот како по галичкиот обичај. На радоста ѝ немало крај. Старите родители починале, а врската помеѓу братот и сестрата, помеѓу Гркот и Македонката трае до денешни дни...

Образ

На времето еден галичанец позајмил пари од друг галичанец, негов комшија и ветил дека за една година кога ќе се врати од печалба, ќе му ги врати парите што му ги земал на заем. За давањето и земањето на пари ниту имало сведоци ниту направиле некаков договор. Поминала една година, а галичанецот кој требало да ги врати парите, никако да се појави кај комшијата. Имено на печалба поминал многу лошо, не спечалил ниту динар и немал од каде да ги врати парите. За оваа работа почнал да зборува неговиот комшија и полека од човек на човек за бруката разбрал цел Галичник.

Галичанецот што ги позајмил парите ќе пукнел од мока како костен. Посакувал жив в земи да пропадне. Кон него и неговата фамилија почнал тивок бојкот од сите комшии и подалечни галичани. Галичанецот не можел повеќе да издржи и повторно заминал на печалба во туѓина. Додека бил таму (останал три години) цело време размислувал на долгот, поминувал низ голем кошмар, како и неговата фамилија во Галичник. Тие не биле канети на свадби и веселби, а никој не ги ни дружел. По три години печалба галичанецот се вратил дома со голема заработувачка со која биле задоволни и тој и неговата фамилија. Веднаш пошол кај комшијата, затропал на врата и веднаш од него побарал прошка и му го вратил долгот во висина трипати поголема од основниот долг. Тој му рекол на комшијата дека сака неговите деца никогаш повеќе да не доживеат ваков срам и дека не сака да бидат повторно бојкотирани. Комшијата му рекол дека нема потреба да му враќа толку пари, но галичанецот бил упорен да врати поголема сума и велел дека парите се ништо во споредба со образот на еден човек. Откако ја добил прошката, задоволен се вратил дома и починал.

Таков бил образот на галичаните, чесни во секој поглед. Ова нека биде пример за денешните состојби, кога не се почитуваат ниту судски ниту нотарски договори, хипотеки итн. Не вреди ништо денес, повеќето луѓе се без образ...

Од немајкоде

Галичките печалбари најчесто дома си доаѓале пред Петровден во летниот период кога имало многу свадби и веселби. Но, не ретко се случувало да се враќаат и во други периоди. Така една зима еден галичанец бил принуден да се врати дома во Галичник. И како по обичај и овој пат на печалбарот што си одел дома му дале еден куп писма од печалбарите кои не оделе дома за да ги однесе на нивните најблиски во Галичник.

Така галичанецот со полна торба писма тргнал во лоши зимски услови да стигне до Галичник. Надевајќи се дека побрзо ќе стигне преку Бистра отколку преку клисурата Бариш, тој тргнал пеш од Маврово за Галичник. На половина пат го фатила голема меѓава проследена со многу ниски температури. Во последен момент успеал некако да се засолне во еден аргач. Но условите за подолг престој, додека не помине невремето биле неподносливи. За да не измрзне, печалбарот морал да запали оган. Затоа што во близина немал огревен материјал, решил огнот да го запали со писмата. Но претходно, за да не им остане должен на галичките семејства за да им ја однесе веста за нивните најблиски во туѓина, се решил секое писмо да го отвори, да го прочита и да го запамети. Тоа било за прв пат некој да чита туѓи писма, да сирне и во најинтимните пораки од своите колеги... Печалбарот бил принуден од немајкоде да прави ваква работа за да го спаси сопствениот живот. Едно по едно ги горел писмата и кога го изгорел и последното писмо невремето и меѓавата стивнале и тој го продолжил патот, здравојживо пристигнувајќи во Галичник. Веднаш тргнал од куќа во куќа да им раскаже на семејствата што пишувале нивните мажи и синови од туѓина. Сите ја разбрале одлуката на нивниот сограѓанин и немале забелешки за тоа, напротив биле среќни што нивните писма спасиле еден млад живот...

ПОДАТОЦИ ЗА ЧЕТИ ВО НОБ СОСТАВЕНИ ОД ГАЛИЧАНИ И МИЈАЦИ

Многу галичани земаа активно учество во Народноослободителната борба учествувајќи во разни краеве и различни единици, најчесто поединечно или заедно по неколку борци. Тие дадоа огромен придонес во НОБ, многумина ги дадоа своите животи, а останатите крајот на војната го дочекаа со високи чинови и одликувања за покажаната пожртвуваност и храброст. За ова имаат пишувано повеќе автори, па затоа ќе се задржам накратко на единиците во кои преовладуваа галичани. При крајот на војната имаше формирано чисто галички единици и помал број други Мијаци и тоа во следните состави:

1. Месна чета во Галичник – дојдена од Караорман еден дел и приклучени галичани во септември- декември 1944 година:

1. Ѓоко Чалчески	10. Ладе Бошнакоски
2. Петре Луканоски	11. Мето Чалоски
3. Стрезо Цубалески	12. Јосе Калачоски
4. Доксе Огненоски–Лоноски	13. Ладе Лаќински
5. Боне Мангароски	14. Мето Чалоски
6. Нестор Черепналкоски	15. Косто Жикоски
7. Русе Мицоски	16. Павле Филипоски
8. Томо Муратоски	17. Блаже Јанкулоски
9. Моне Муратоски	

2. Триесет и втора пешадиска чета и „команда места“ во Ростуша:

1. Ѓоко Чалчески	12. Рашко Муратоски
2. Петре Луканоски	13. Софре Муратоски
3. Славко Бужароски	14. Велимир Граоркоски-Веле
4. Апостол Шулески	15. Дамјан Граоркоски
5. Доксе Огненоски–Лоноски	16. Доксим Крцкоски-Михајлоски
6. Томо Муратоски	17. Ристе Сучкоски
7. Митре Каркинески	18. Јаков Фиданоски – Сушица
8. Павле Камилоски	19. Цветко Гуржоски – Селце
9. Крсте Камилоски	20. Јован Гуржоски – Селце
10. Душан Мангароски	21. Блаже Вељаноски – Јанче
11. Крсте Цинцароски	22. Ладе Бошнакоски

23. Тало Филипоски	27. Ѓорѓе Бошнакоски
24. Блаже Ангелески	28. Томо Караѓозоски
25. Бошко Караѓозоски	29. Ладе Гигос – Јанчеки
26. Борис Бундалески	30. Бејадин од Јанче

3.Раководство на петта стрелачка чета во Ростуша

1. Командир на чета	Петруш Јакимоски
2. Политички комесар на чета.....	Велимир Граоркоски-Веле
3. Четен старешина.....	Томо Муратоски
4. Четен писар.....	Павле Камилоски
5. Интедант на чета.....	Страте Матески
6. Магационер на чета.....	Божин Настевски
7. Економ на чета.....	Стојче Младеноски
8. Курир на чета.....	Крсте Камилоски
9. Курир на чета.....	Иван Филипоски
10. Курир на чета.....	Величко Арсоски
11. Водник на I вод.....	Борис Бундалески
12. Водник на II вод.....	Јаков Фиданоски
13. Водник на III вод.....	Владо Илкоски
14. Десетар на I вод.....	Тикум Топузоски
15. Десетар на I вод.....	Драге Матески
16. Десетар на I вод.....	Митре Каркински
17. Десетар на II вод.....	Ладе Бошнакоски
18. Десетар на II вод.....	Ганчо Алчески
19. Десетар на II вод.....	Рашко Муратоски
20. Десетар на III вод.....	Љубе Фиданоски
21. Десетар на III вод.....	Ладе Гигоски
22. Десетар на III вод.....	Никудин Николоски
23. Политички работник на I вод.....	Митре Каркински
24. Политички работник на II вод.....	Доксим Михајлоски
25. Политички работник на III вод.....	Ладе Гигоски

Со четата извршувавме многу поставени задачи, имавме повеќе маршеви и во нејзиниот состав беа и Македонци православни христијани, Македонци со муслиманска вероисповед, Албанци, Турци и други. Сите нè красеше другарство и искреност. Бевме активни и во тогашниот политички

живот. Така, посебно ќе ми остане во сеќавање состанокот во Теарце на комитетите на СКОЈ на 6.12.1945 година, на кој имавме голема непосредна активност и тоа во состав: комесарите на трета и петта чета Велимир Граоркоски-Веле и Борис Рафајлоски и присутните членови од петта чета, Митре Каркински, Доксим Михајлоски-Крцкоски, Стојче Младеноски, Ладе Гигоски и Гавро Андреески. Додека за Првата конференција на Баталјонскиот комитет на СКОЈ во Скопје беа делегирани Митре Каркински и Доксим Михајлоски-Крцкоски. Во тој период делевме и лошо и добро и бевме градители на новото општество и на нашиот иден соживот.

Податоциве се од моите записи и дел од дневникот на Доксим Михајлоски Крцкоски-Бато.

РАБОТНИТЕ АКЦИИ

По ослободувањето на Југославија во 1945 година, во сите републики на разурнатата и опустошена земја се почна со обнова и изградба. За таа цел беа организирани над стотици работни акции, на кои доброволно работеа младинци и студенти од сите краишта на земјата. Се работеше со невиден елан и огромна љубов од секој учесник. Токму тука на работните акции се калеа братството и единството на сите народи и народности или како што сега современо го нарекуваат денешните генерации, соживотот на сите граѓани на земјата или мултинационалноста. И галичаните земаа активно учество во овие акции. Јас лично бев учесник на едни од најголемите работни акции и тоа при изградбата на пругата Шамац-Сараево во Босна и при изградбата на вештачкото Мавровско Езеро со мавровските електрани во мојата татковина Македонија. За Босна заминав пролетта во април 1947 година и останав до крајот на ноември. Бев назначен за инструктор и ја водев како инструктор II Зајачерска работна бригада „Радомир Јовановиќ-Чаче.“ За изградбата на мавровскиот енергетски систем посебно бев радосен и веднаш прифатив да дадам свој придонес со своето искуство, за да добие Македонија значаен капитален објект.

Од работната акција на килимарата

Сакам да истакнам дека работните акции беа своевидни животни школи низ кои поминуваа илјадници млади луѓе и стекнуваа работна, образовна и културна надградба. Токму таквата надградба, дисциплината, организацијата и раководењето беа пресудни за да се изградат силни личности, способни сето тоа да го применуваат во своите работни средини. Така беше и со сите нашинци кои стекнаа искуство на работните акции и го пренесуваа во Галичник. Во Галичник беа организирани работни акции за изградба на задружните домови, односно килимарницата, киносалата, библиотеката и читалната, изградбата на ановите во Јанче итн. Посебно треба да се истакне акцијата за изградба на галичката хидроцентрала. Покрај ова, секоја година беа организирани низа локални работни акции за чистење на снеговите на патниот правец Маврово–Галичник и пешачкиот пат Галичник–Јанче, чистење на пасиштата на Бистра од смреки и камења, изградба на фудбалското игралиште на Селска Ливада и многу други акции.

Пошумување во Галичник (25-26 октомври 1980 година)

ПРВИТЕ РАБОТНИЦИ НА „МИТЕРАКОП“

Посебно треба да се запишат трајно, за потсетување на галичките потомци работниците и наместениците на Мијачко текстилната работничка кооперација-Галичник „Митеракоп“ и тоа од неколку причини. Прво за да се оддолжине достоинство на нивниот ентузијазам и труд што го вложија во формирањето на првиот економски субјект, потоа да се знае бројот на вработените, но и нивните интересни имиња кои сè помалку ги ставаме на нашите новородени потомци.

ред. бр	име и презиме на работникот	работно место	ред. бр.	име и презиме на работникот	работно место
	Филиповски Нико	основоположник			
1.	Крсте Караџоски	секретар	124	Докија Угриноска	предачка
2	Аврам Пендароски	благајник	125	Дара Веноска	предачка
3	Бранко Лепчески	книговодител	126	Десанка Бундалеска	предачка
4	Душан Јурукоски	статистичар	127	Даница Бундалеска	предачка
5	Мире Колоски	администратор	128	Зуна Кежароска	предачка
6	Симон Брезоски	хотелиер	129	Злата Лузеска	предачка
7	Дамјан Шушлески	бојажија	130	Ивана Кецкароска	предачка
8	Тодор Јурукоски	цртач	131	Јовка Грандеска	предачка
9	Митре Мешкоски	пом. бојажија	132	Кила Мауроска	предачка
10	Јаков Бундоски	днев. чувар	133	Кала Бужароска	предачка
11	Рауф Фаик- Скопје	техничар	134	Ката Граоркоска	предачка
12	Мери Фаик-Скопје	мајсторица	135	Костадина Ажиеска	предачка
13	Блаже Јанкулоски	интендант	136	Љубица Чапароска	предачка
14	Коца Јурукоска	мајсторица	137	Мара Јурмоска	предачка
15	Љубица Канческа	мајсторица	138	Мара Шушлеска	предачка
16	Тона Канческа	мајсторица	139	Милјана Ефтоска	предачка
17	Милица Луканоска	мајсторица	140	Милица Ристеска ²	предачка
18	Вено Пачоски	ноќен чувар	141	Менда Бундоска	предачка
19	Павле Чалоски	ноќен чувар	142	Ката Јурукоска	предачка
20	Пане Раваноски	тишлер	143	Дрозда Лузеска	предачка
21	Косто Шаклески	сновач	144	Морфа Ефтоска	везачка
22	Борис Бислимоски	сновач	145	Магда Мелоска	предачка
23	Томо Бундалески	снабдувач	146	Милица Колоска ²	предачка

2 Од Сушица

24	Ристе Мелоски	благајник	147	МилицаАлексоска ²	предачка
25	Русе Мицоски	магационер	148	Марија Режоска ³	предачка
26	Васе Лузески	зам. магационер	149	Мара Тулеска	предачка
27	Тало Чалоски	коњар	150	Ката Канческа	предачка
28	Борис Павловски ⁴	коњар	151	Невена Мангароска	предачка
29	Постол Бужароски	кравар	152	Наста Чапароска	предачка
30	Арге Бундалески	кравар	153	Невена Лепческа	предачка
31	Штерјо Тримоски	готвач	154	Никанда Раваноска	предачка
32	Ѓорѓе Чалчески	гл. магационер	155	Павле Дренкоски	сучач
33	Павле Јурмоски	пом. магационер	156	Перса Шаклеска	предачка
34	Ристе Јурукоски	ткајач	157	Риста Ѓиноска	предачка
35	Даница Шотароска	ткајачка	158	Васила Колаческа	предачка
36	Самоил Јурукоски	ткајач	159	Риста Попоска	предачка
37	Заге Шаклески	ткајач	160	Галена Бошнакоска	предачка
38	Владо Бошнакоски	ткајач	161	Дрозда Брезоска	предачка
39	Трајко Колачески	ткајач	162	Дора Шаклеска	предачка
40	Дамјан Тутински	ткајач	163	Злата Жикоска	предачка
41	Петре Грандески	ткајач	164	Ката Кунческа	предачка
42	Владо Колачески	ткајач	165	Милјана Кунческа	предачка
43	Драгана Ефтоска	ткајачка	166	Магда Јанкулоска	предачка
44	Серафил Лузески	ткајач	167	Мола Лаззрова	предачка
45	Драган Куцулоски	ткајач	168	Нада Мицоска	предачка
46	Гале Куноски	ткајач	167	Ратка Лепческа	предачка
47	Иван Бислимоски	ткајач	168	Рокса Кунческа	предачка
48	Ронда Ажиеска	везачка	167	Ратка Куцулоска	предачка
49	Никанда Бундалеска	везачка	168	Ратка Мангароска	предачка
50	Рокса Бундалеска	везачка	169	Ружа Јурмоска	предачка
51	Живка Бундалеска	везачка	170	Рокса Жикоска	предачка
52	Доста Бошнакоска	везачка	171	Ратка Бошнакоска	предачка
53	Љуба Бошнакоска	везачка	172	Румена Бислимоска	предачка
54	Љуба Бислимоска	везачка	173	Славка Ѓозинска	предачка
55	Евгена Венокска	везачка	174	Селвија Јурукоска	предачка
56	Ката Гугулоска	везачка	175	Тренда Лепческа	предачка
57	Румена Граоркоска	везачка	176	Санда Голческа	предачка
58	Љубица Граоркоска	везачка	177	Софка Ропаноска	предачка
59	Вита Дренкоска	везачка	178	Фотина Јурукоска	предачка
60	Бојна Жикоска	везачка	179	Фотина Граоркоска	предачка

3 Од Тресонче

4 Од Кракорница

61	Илина Желческа	везачка	180	Цвета Ќипроска	предачка
62	Сирма Јурукоска	везачка	181	Стојана Шулеска	предачка
63	Магда Јурукоска	везачка	182	Морфа Шаклеска	предачка
64	Мара Једикоска	везачка	183	Цвета Шаклеска	предачка
65	Веса Једикоска	везачка	184	Цвета Топузоска	предачка
66	Ката Јонузоска	везачка	185	Цвета Мелоска	предачка
67	Славка Кумеска	везачка	186	Даница Бундалеска	предачка
68	Мара Кумеска	везачка	187	Тофа Брезоска	предачка
69	Милица Канческа	везачка	188	Славка Чалческа	предачка
70	Санда Калачоска	везачка	189	Славка Крцкоска	предачка
71	Ката Крцкоска	везачка	190	Сирма Анастасиеска	предачка
72	Јелица Крцкоска	везачка	191	Софка Цинцароска	предачка
73	Мила Бундалеска	везачка	192	Славка Луканоска	предачка
74	Ката Калачоска	везачка	193	Евгена Плачкоска	предачка
75	Даринка Кукооска	везачка	194	Елица Караѓозоска	предачка
76	Галена Кутреска	везачка	195	Мара Једикоска	предачка
77	Славка Лепческа	везачка	196	Грка Кумеска	предачка
78	Милица Лаќинска	везачка	197	Дукадина дренкоска	предачка
79	Горица Мелоска	везачка	198	Магда Чалоска	предачка
80	Мара Мелоска	везачка	199	Митра Дренкоска	надничар
81	Верка Муратоска	везачка	200	Мара Јурукоска	предачка
82	Милица Мауроска	везачка	201	Магда Угриноска	сучачка
83	Галена Плачкоска	везачка	202	Петре Желчески	сучач
84	Ката Пендароска	везачка	203	Вукашин Јурукоски	сучач
85	Санда Пендароска	везачка	204	Вело Угриноски	сучач
86	Јовка Перчуклиоска	везачка	205	Насте Тулески	сучач
87	Злата Попоска	везачка	206	Румена Раваноска	сучачка
88	Даница Попоска	везачка	207	Рокса Бундалеска	предачка
89	Ружа Попоска	везачка	208	Румена Бундалеска	предачка
90	Санда Раваноска	везачка	209	Ружа Бундалеска	предачка
91	Босилка Тортеска	везачка	210	Синија Лепческа	
92	Васка Анастасиеска	везачка	211	Санда Бошкоска	
93	Буда Филипоска	везачка	212	Тина Топузоска	предачка
94	Софка Филипоска	везачка	213	Благуња Жантеска	предачка
95	Слафка Филипоска	везачка	214	Наста Мешкоска	предачка
96	Дрозда Филипоска	везачка	215	Перса Филипоска	предачка
97	Мара Филипоска	везачка	216	Цвета Шушлеска	предачка
98	Рокса Филипоска	везачка	217	Олга Цинцароска	предачка
99	Софка Чалоска	везачка	218	Анѓа Трпеска	предачка
100	Олга Чалоска	везачка	219	Анѓа Бундалеска	предачка

101	Љубица Чалоска	везачка	220	Бисера Ванкоска	сучачка
102	Вита Чалоска	везачка	221	Галена Филипоска	предачка
103	Милица Шушлеска	везачка	222	Дунава Канческа	предачка
104	Мара Шотароска	везачка	223	Злата Жикоска	предачка
105	Тренда Павлоска	везачка	224	Јовка Павлоска	предачка
106	Анѓа Брезоска	везачка	225	Кала Блажева	предачка
107	Анѓа Шушлеска	везачка	226	Ката Канческа	предачка
108	Анѓа Мелоска	везачка	227	Кала Бужароска	предачка
109	Анѓа Трпкоска	везачка	228	Љуба Филипоска	сучачка
110	Анѓа Јурмоска	везачка	229	Љуба Бошнакоска	сучачка
111	Благуња Лаќинска	предачка	230	Милица Веноска	предачка
112	Буда Чалоска	предачка	240	Олга Крцкоска	предачка
113	Бисера Јанкулоска	предачка	241	Паруска Јјурукоска	предачка
114	Велика Томоска	предачка	242	Ружа Жантеска	предачка
115	Олга Томоска	предачка			
116	Вита Крлачоска	предачка			
117	Велика Кутреска	предачка			
118	Васка Ристеска ⁵	предачка			
119	Вита Крцкоска	предачка			
120	Галена Плачкоска	предачка			
121	Добринка Чалоска	предачка			
122	Докија Ѓозинска				
123	Дола Караѓозоска				

ПРЕСЕЛБИТЕ ОД МИЈАЧИЈАТА

Во шеесеттите и седумдесеттите години славната Мијачија (Долна Река и Мала Река) ја зафати голем миграциски бран, би рекол демографска чума. Тоа беше еден од најтешките периоди и страдања во мојот бурен живот. Засекогаш од прекрасните населби, од родните огништа, се корнеа наши драги пријатели, другари, соработници, соседи, роднини, браќа и сестри. Од таа невидена трагедија што ја доживуваше Река, непоштедени беа сите населби, се селеа Македонци со муслиманска вероисповед и Македонци со христијанска православна вероисповед. Некои населби целосно исчезнаа, останаа без ниеден жител и куќа, како на пример Болетин и Сушица.

Колку пријателства, колку љубови, колку другарства беа прекинати, колку само тешко се доживуваше тоа, а посебно тешко им паѓаше на тие што остануваа и даваа сè од себе за опстојбата на своите населби и воопшто на целата Мијачија. Жителите од Долна Река најмногу заминуваа во Турција, а населението од Мала Река се селеше во големите градови во Македонија, во Гостивар, Тетово, Битола, а најмногу во Скопје. За оваа несекојдневна демографска појава сакам само накратко да искажам некои мои размисли и заложби, преземени од тоа време за да им послужат на стручните лица кои се занимаваат со демографијата да направат голема студија и да го објаснат овој феномен. Причините за овие преселби се повеќеслојни, пред сè немање соодветна инфраструктура (патишта, водовод и канализација, телефонија, електрификација и сл.), немањето соодветни училишта (во некои села немаше осмолетки, а во цела Мијачија немаше ниту едно средно училиште или гимназија), непостоењето на силни економски субјекти (претпријатија и фабрики), немањето амбуланти и здравствени домови како и несоодветниот однос на државата кон Македонците со муслиманска вероисповед. Сето ова постојано го истакнувавме како делегати во општинските и републичките органи, собранија и одбори и од петни жили се залагавме за опстојбата и ревитализацијата на овој крај. За ваквата состојба изготвив анализа за преселбата и за запазување на куќите и на 23.7.1961 година ја доставивме до НОО Маврово и до Извршниот совет на Социјалистичка Република Македонија. Државата опиена од индустријализацијата на градовите не смогна сили да преземе навремени мерки за спас на македонското село, посебно за неговата целосна афирмација во секој поглед. Исто така на 28.7.1963 година веднаш по земјотресот во Скопје упатив апел до Републичкиот штаб за

елементарни непогоди да дојдат во Галичник да живеат 100 домаќинства за кои обезбедувавме работа и станбен простор. Се разбира дека тој апел беше упатен посебно кон нашите роднини и сограѓани кои живеаа во Скопје. Резултат од сето тоа, беше престојот на неколку деца и ученици со своите мајки од август до октомври и тоа сите по потекло од Галичник.

Затоа често пати оставени сами на себе ние како поединци, непоправливи оптимисти, преземавме разни акции колку толку да се ублажи состојбата. Посебно ми беше чест и задоволство да преземаме такви акции со моите најдобри другари Петре Јанкулоски-Перо, Стојче Дојчиновски-Росоклија, Ристо Дуковски, Ристо Бужароски, Тало Филипошки од Галичник, Тофе Кулумоски, Русе Бошковски од Битуше, Ламбе Перински, Тихон Јосифовски, Васко Попоски, Ташко Грујоски и Душан од Лазарополе, Нијази Лиманоски, Џафери Исеини и Јакуп Незири од Ростуше, Неџат од Скудриње и многу други.

Имун на овие преселби не остана ниту мијачкиот центар Галичник. Причините за ова беа слични, а пред сè се наоѓаа во несоодветната и неправилна национализација на стадата овци и другата стока на галичките криви. Ај што се направи национализација, туку после тоа наместо во лулката на овчарството, Галичник, да се создаде и изгради најголем сточарски комбинат во Македонија, стадата овци беа предадени во други градови низ Македонија (како на пример, Велес) и таму се формираа комбинати и задруги. Многу подоцна во една интервју за весникот „Политика“ од Белград бев прашан од новинарот Светозар Гавриќ за причините околу раселувањето на Галичник, мојот одговор на ова прашање беше кус во вид на контра прашање, но сликовит: „Што би се случило со Крагуевац кога големата фабрика 'Застава' би се преселила во друг град?“ Втора причина за големата преселба беше отсеченоста на Галичник по шест месеци од останатите населби поради големите снегови кои го блокираа единствениот автомобилски пат Галичник–Маврово (за жал тоа се случува и сега во 21 век кога има големи и современи технички средства за чистење на снегот и затоа Галичник тешко ќе се развива и неговата опстојба ќе биде сè понеизвесна). На овие причини треба да се додаде немањето училишта за средно образование, а имајќи ја предвид жедта за наука на младите од Галичник, нивните родители беа решени да заминат во големите градови, водени секако и од нивните желби за поголема заработувачка и афирмација, со еден збор да се уживаат благодетите на градскиот живот. Ги продаваа куќите (како палати) за мали пари за да прават варници или ги рушеа

само за да однесат неколку греди и врати и да прават нови живеалишта и куќи во градовите. Тоа беше страшна слика за Галичник - ужас.

Заминуваа засекогаш умните и вредни галичани, но истовремено беа и несвесни дека со тоа неповратно се уништува една од најубавите рурално-урбани населби во Македонија и на Балканот со прекрасната архитектура и пејзаж. Каков ќе беше денес Галичник доколку се зачуваа барем куќите, дури без постојани жители? Во 21 век тоа ќе беше вистинска атракција, а можеби и заштитен споменик на културата од страна на УНЕСКО. Бев во дилема дали на моите драги сонародници да им замерам или и јас да им се придружам. Одлучив засекогаш да останам и да бидам врзан за Бистра, Галичник и Мијачијата, иако бев свесен дека за тоа ќе трпи мојата фамилија. Додека сите се преселуваа, се вработуваа во големите скопски фирми, во државната администрација и одеа на одмори по топлите мориња и езера, мојот животен предизвик остана да се куртулат Галичник и Мијачијата и да ја крстарам најубавата планина Бистра, мојата мајка, да го сочувам духот на големите кеаи и да го исполнам нивниот неискажан аманет за сточарството, кој го читав секогаш во нивните очи. Бев оптимист...

Во тие години како прв човек на единствениот економски субјект во Галичник, задругата „Бистра“, иницирав повеќе мерки за спречување на миграцијата што беа прифатени од моите соработници и целиот колектив. За да се обезбедат што поголем број ученици во осумгодишното училиште во Галичник, а истовремено да се овозможи и школување на повеќе ученици од околните населби кои немаа осумгодишни училишта, отворивме интернат со бесплатно сместување и храна. Имаше ученици од Росоки, Кичиница, Селце, Јанче, Скудриње, Могорче, Нистрово, Ажиевци, Присојница, Жужње, Кракорница, Волковија, Богдево и други. Задругата доделуваше стипендии за лекари, економисти, ветеринари и многу други кадри за да се вратат на работа по школувањето. Исто така во Галичник беа доселени десетина фамилии од Копачка-Кичево и вработени во Задругата. На најдобрите ученици од осмолетката „Ѓорѓи Пулевски“ им доделуваше награди за разни поводи, а распишуваше и конкурси за најдобри раскази и песни. Финансираше за сите образовни и нагледни помагала, формираше посебна школска библиотека и клуб. Во Задругата беа вработени над стотина работници од долнореканските села, кои својата егзистенција ја најдоа во Галичник без да одат на печалба или да останат без работа.

Но и покрај ова секоја година од Галичник заминуваа десетици фамилии. Како изгледаше тоа нека Ви послужат овие податоци кои ги имам запишано во мојот дневник. Од 1964 година до 1966 година иселени се

фамилиите на следните лица: Пане Филипоски (5 души), Александар Граоркоски (2), Динго Чалоски (10) Живко Пендароски (3), Миле Пендароски (4), Штилјан Караѓозоски (2), Динго Мелоски (4), Исо Чапароски (4), Митре Жикоски (5), Ѓорѓе Гегоски (7), Иван Ристевски (6), Гале Кунчески (7), Милјана (1), Магда У. (1), Пате Пендароски (3), Павле Чалоски (6), Митре Тортески (6), Јосе Плачкоски (8), Мире Колоски (4), Русе Колоски (6), Томо Бундалески (3), Огнен Бундалески (2), Ристе Крлачоски (2), Гапе Ажиески (5), Ацо Жикоски (6), Коло (Никола) Јурукоски (2), Душан Димитриески (3), Цветаноски Симон (3), Крстевски Цветан (2), Софрониески Боге (5), Илиоски Илија (4), Софрониески Анѓелко (5), Билбилоски Ванчо (2), Билбилоски Нове (4), Цветаноски Милутин (1), Грозданоски Мирко (1), Ѓиноски Младен (2), Ѓиноски Андреја (3), Штерјоски Петре (5), Димитроски Стојче (4), Димитроски Цветко (2), Крстевски Младен (2), Илиески Петре (5), Грка Кумеска (4), Штилјан Прлеоски (2), Доксимица Јанкулоска (2), Петре Желчески (2), Донка Јурукоска (2), Ѓорѓиоски Стефан (3), Ќироски Боге (3), Филипоски Љупчо (3) или вкупно 188 жители. Лавината од преселби на галичаните не престануваше, веќе во наредната 1967 година продолжи, и во Скопје се преселија фамилиите на следните лица: Веле Кипроски (5), Јован Раваноски (4), Петре Луканоски (4), Симон Попоски (4), Томо Чалоски (4), Митре Ѓозински (3), Сандре Черепналкоски (5), Боге Ажиески (3), Нико Кукоски (1), Олга Шаклеска (2), Тофе Цубалески (4), Бошко Караѓозоски (2), Ристе Караѓозоски (4), Блаже Шотароски (5), Стојче Топузоски (5), Душан Попоски (13), Ружа Жантеска (1), Бундалеска Мола (2), Маркоски Ристо и Ефа (3) и Велимир Граоркоски (4) или вкупно 78 жители.

Со ваквите преселби се намалуваше работната сила на 33 „Бистра“ Галичник, сè повеќе недостасуваше стручен кадар, а од друга страна не престануваа притисоците за да ја интегрираат Задругата, односно да го приграбат сточниот фонд и Галичник да ја доживее судбината на Тресонче и Гари и да остане без економски субјект. Од тие причини управата на Задругата одлучи да се заземе цврст став дека треба да се опстои самостојно, но работата да ја продолжиме номадски исто како и стадата овци. Од април до ноември да работиме во Галичник, а од декември до март во Скопје и Градско, со една напомена дека за време на зимскиот училишен распуст секоја година ќе организираме зимување за љубителите на скијањето и планинарењето. Во Галичник останаа мал број пензионери и Задругата правеше сè за да им обезбеди навремено храна и да ја одржува инфраструктурата со свои хаузмајстори. Нивниот број се намалуваше од година во година, за да на крај остане жената херој на оваа тажна приказна Галена Кутреска како единствен

жител на некогашниот град со околу 5000 жители. Подоцна ѝ се придружија повратниците Павле и Борка Луканоски кои дадоа нов импулс и провокација дека може да се врати животот во Галичник.

АПСУРДИТЕ ВО ЕДНО МИНАТО ВРЕМЕ

Сакам во ова поглавје од мојот живот да потсетам на неколку разновидни апсурдни ситуации од секојдневието на еден систем, гледано од потесни и пошироки димензии, а лоцирани во една композиција, која имаше негативни влијанија кои дури и денес не се заборавени и премостени.

Годините на затегнатите односи на Југославија и Советскиот Сојуз односно добро познатото Информбиро беа тешки за сите граѓани, посебно за комунистите. Државата како врвен приоритет си постави задача да ги превоспита сите оние кои имаа поинаков став и мислење за раскинувањето на братската дружба со големата Русија и големиот вожд Сталин. Почнаа апсења и тортури, некои завршуваа во озлогласениот затвор на Голи Оток. Но покрај државните и партиските органи, на тој недемократски линч му кумуваа и го прифаќаа пред сè нелугето и кодошите. Тоа беше едно тажно поглавје од изградбата и растежот на една нова држава.

И денес кога се потсетувам на тој период, ме обзема несекојдневен бес кон тие луѓе, но истовремено ме прави горд начинот на кој се однесуваа луѓето во Галичник. Морам да истакнам дека партиските раководители и комунисти кои живеаа и работеа во Галичник се надминаа себеси во тоа бурно време. Не се повтори времето после ослободувањето кога партизаните со „преки суд“ ликвидирале еден галичанец. Би рекол непотребно и избрзано.

Покажавме по којзнае кој пат како треба да се постапува во вакви апсурдни ситуации. Скоро сите бевме единствени во ставот дека треба да се сочува секој наш комунист, секој жител во Галичник да не падне во рацете на УДБА, да не биде предаден на тортурите и судењата. Не дека немаше во нашите редови колебања, непознавање на ситуацијата или различни ставови, но сите бевме за Галичник и не сакавме на ниеден галичанец да му се случи нешто лошо. Имаше ретки поединци и исклучоци кои сакаа да наштетат на некого, но ставовите и мислењата, добриот збор и карактеристиките на секој галичанец од редовите на истакнатите партиски раководители и комунисти, беа брана за каква било постапка за гонење, судење или затворање пред инспекторите на УДБА.

Единствено од Галичник ни крив ни должен ќе настрадаше каирскиот печалбар, мирниот и чесен човек Петре Желчески. Имено во тие години неговиот внук кој се наоѓаше во странство му напишал писмо, во кое го изнел и својот став околу настанатата ситуација (односот на југословенското

раководство кон Русија). Тоа писание било доволен повод некој да проговори дека кутриот Петре е „информбировец“, што довело до заплenuвање на писмото и спроведување на галичанецот од страна на инспекторите во Дебар. Во тоа време бев во Дебар и дознав дека некој галичанец е уапсен. Веднаш отидов да се распрашам кај високите раководители во општина Дебар за кој човек се работи. Си поставив задача на секаков начин да го извадам од полицијата. Дознав дека се работи за Петре Желчески кој не беше ниту комунист, ниту беше запознат со тогашните политички збиднувања. Напротив си беше божји човек - бил на аџилак во Ерусалим и затоа галичаните го викаа Ажи Петре. Во полициската станица бил малтретиран и тепан. Како секретар на Околинскиот одбор на младината на Дебар стекнав многу пријатели, бев омилен и почитуван од секој деббарчанин. Го искористив мојот авторитет, иако постоеше можност и јас да си ја земам белјата, но отидов во полициската станица. На инспекторите им кажувам дека се работи за чесен човек и печалбар кој воопшто не е запознат со случувањата во политиката и дека треба да го пуштат. А тие ми велат: „Ние го прашуваме за кого е, а тој ни велат дека ако има Русин и Американец тој е за Русинот“ (апсурд, како скеч на K15). Додека траеше моето убедување, во меѓувреме инспекторите пронашле во неговото палто и некој допис помеѓу неговиот внук и народниот херој Вера Ацева. Кога виделе дека постои некоја врска со Вера Ацева, стариот галичанец беше пуштен и ослободен да си замине во Галичник. Бев среќен затоа што куртулив еден скроман човек од мојот Галичник. Така, во тој период се издигнавме над сите, владеевме со ситуацијата и излеговме помудри од сите други населби во Македонија. И додека во Галичник никој не настрада, во околните населби настрадаа многу граѓани, а некои завршија и на Голи Оток. А да не зборуваме за поголемите градови или за Скопје. Така, во Скопје настрадаа и неколку чесни галичани, кои работеле и живееле во тој период во главниот град на Република Македонија. Да беа во својот роден Галичник сигурно немаше да ги снајде таква судбина. Едно беше начинот на кој функционираше системот, но друго беше каков беше менталитетот на луѓето, нивниот демократски и хуман капацитет. Во тој контекст сакам да го посочам и примерот со македонскиот истакнат комунист, шпански борец и учесник во НОБ, Трајко Мишковски од Велес. Настрадал и бил на робија на Голи Оток неколку години само затоа што неговата сопруга Шура била Русинка. Апсурд до апсурд. Се запознавме 1967 година, и станавме неразделни пријатели до крајот на неговиот живот. Имаше високо мислење и голема почит за галичаните. Имаше посебна желба секоја година да го снабдувам со галичко сирење. Иако беше и рехабилитиран ретко кој го посетуваше. Најмногу кај него доаѓаше Ванчо Андреев. Мојата фамилија

го посетуваше постојано, децата се однесуваа кон него со посебен пиетет. Беше интересен соговорник и дискутиравме за сè па и за неговите денови поминати во злогласниот затвор. Кога почина, на погребот присуствуваа неговите најблиски, комшиите и другарите. Подоцна кога започнаа демократските напливи во плурална Македонија, почнаа да пишуваат за Трајко Мишковски сите оние што пред тоа се плашеа да го посетат или да го спомнат неговото име.

Додека работев во Дебар, имаше еден поп кој остана така речиси без работа, бидејќи по некое непишано правило сите како да добиле забрана да ги посетуваат црквите, како да добиле наредба да не ги слават црковните празници, куќните слави и имендени, едноставно се откажаа од црквата. Без потреба некои побожни луѓе станаа атеисти, без да имаат такво идеолошко убедување. Попот имаше фамилија и требаше од нешто да ја издржува, затоа го вработивме како писар. Од Скопје дојде висока партиска делегација и кога забележаа дека попот работи како писар ми забележаа и прашаа зошто е вработен, а јас им одговорив дека и тој треба да живее, има убав ракопис и може да заработува како писар. Не им беше по кеф, но аргументите беа на моја страна.

Во тоа време водевме сметка за секој човек, сакавме на секого да му биде добро. Сега, разлистувајќи ги преписките со мојот другар Петре Јанкулоски, наоѓам една преписка од која се гледа колку сме биле загрижени за поранешниот претседател на општината-градоначалник на Галичник Тихон Крцкоски-Михајлоски, кој без потреба падна во немилост на новата власт по ослободувањето, кој инаку имаше направено многу за Галичник и галичаните. Имено Петре во конспиративност ме известува дека го посетил Тихона и дека сè е во најдобар ред, односно дека ќе се средат работите и дека набрзо ќе се вратит во Галичник на задоволство на сите, но пред сè на неговото прекрасно семејство.

Иако јас бев комунист, ги почитував определбите на секоја друга личност. Мојата сопруга беше голем верник, но нашиот брак беше непрекорен, бидејќи секој живееше според своите определби и идеали. Така ги воспитувавме и своите деца, сами да се определат за своите погледи во животот.

Во овој контекст е и настанот што се случи во селото Јанче. Еден пролетен ден за време на велигденските празници бевме на работна акција во Јанче и откако ја свршивме работата, поминавме во куќата на нашиот работник Блаже Вељаноски да се одмориме и да се напиеме по една мушченица

(матеница – јогурт). Откако поседнавме сите во чардачето, се појави старата мајка на Блажета со една корпа црвени велигденски јајца и почна по ред сите да нè послужува со зборовите: „Ристос воскрес!“ Сите мои другари земаат јајце и ништо не ѝ одговараат на жената, си м'лчит. Јас бев последен. Гледам во колегите и соработниците и во старата жена која ми изгледаше како навредена и натажена. Кога дојде кај мене со корпата јајца ми рече: „Ристос воскрес!“, а јас ѝ одговорив: „Мајче ваистина воскрес!“ и ја прегрнав. Сите ме гледаа зачудено и малку засрамено. На излегување нејзиниот син ми кажуваат: „А бре Веле што ѝ направи на мама, многу ја развесели, ми велит мене дека сите биле некултурни, дека само ти си бил паметно дете дека си ѝ отпоздравил“, а јас ѝ велам: „А мори мамо тие од него имаат страв, тој им е претседател, тие се сите комунисти“ а таа ми возвраќа: „Па и тој е комунист ама христијанин, зноет како да се однесуваат со постари“. Со Блажета почнавме да премалуваме (да се смееме), а другарите се чудат, не издржавме и им кажавме што рекла мајка му. Такви беа времињата, сè да се прави нешто ново и од почеток исто како денес. Сигурно по неколку децении некој ќе се смее на денешните апсурди. И повторно апсурди кога во Македонија се случи повеќепартизмот, наеднаш повеќето атеисти станаа верници. Мојата сопруга велеше: „Од Вас комунистите сега не можам да си појдам во црква“.

Исто така врзано со верските празници сакам да истакнам една интересна случка, кога во Галичник го организирав првиот Мијачки фестивал на народни песни во 1951 година, на кој учествуваа сите КУД од градовите и селата во кои живееја Мијаци. Сметав дека најдобро е фестивалот да се одржи на верскиот празник Петровден како потсетување на големите галички свадби. И еден ден пред почетокот на фестивалот добив депеша-телеграма испратена лично од истакнатиот општествено-политички работник и публицист Мито Хаџивасилев-Јасмин, во која се велеше фестивалот да се откаже, односно да не се одржува на верскиот празник. Бев збунет, не знаев што да се прави во тие моменти. Сите КУД беа известени, а некои веќе почнаа и да пристигнуваат во Галичник. Се консултирав телефонски со некои наши високи галички општествено-политички работници и тие беа затечени. Не сакаа да ми сугерираат ништо, оставија на мене самиот да одлучувам. Сите знаеја од кого е и каква тежина има телеграмата. Си реков: „Веле за атер на сите твои претходници и за сите твои идни потомци, за Петровден, за сите кои допатуваа не смее да се одложи фестивалот“. Така и постапив, и по цена на мојата понатамошна кариера фестивалот се одржа на Петровден и беше многу успешен. Вакви случки имаше многу.

Со Петрета Јанкулоски како претседател на општината Маврово, а јас како раководител – директор на Туристичкото биро почнавме со развитокот на туризмот во Мавровската општина. Ја започнавме изградбата на многу вили за одмор, првиот мотел, нарачавме планови и макети, набавивме езерско бродче за сообраќај кон Леуново и Никифорово. Кога еве ти висока делегација од Скопје на чело со Лазар Колишевски. Добивме пофалби за нашата работа, кога на крајот од разговорот Лазо ми вели: „Веле мораш да се вратиш во Галичник, работата таму не одит на добро“. Мрдање немаше, мораше да се послуша наредбата. А таман сакав да направиме уште повеќе за развојот на туризмот, и потоа да ја искористам поканата да работам краток период и во нашиот конзулат во Солун. Тоа ќе беше можност да разберам и да откријам нешто повеќе за убиството на мојот татко Косто. Но тие времиња беа такви, ретко кој можеше да си планира како ќе ја гради својата кариера, особено не членовите на партијата.

Неправедната национализација многу се одрази на севкупниот живот на македонските селани. Тој бран не го одбегна ни мојот Галичник. Имаше притисоци од сите страни луѓето да не се занимаваат со приватна работа и да немаат приватен имот. Се одеше на целосна колективизација. Во Галичник единствено стариот кеаја Милан Цинцароски се спротивстави и одлучи сам со своите синови да го одгледува стадото овци од стотина глави. И покрај стегите и убедувањата од државните институции, Задругата и општествено-политичките организации во Галичник беа крајно коректни и внимателни кон стариот кеаја и неговото семејство. Задругата секогаш му помагаше, му отстапуваше пасишта, се однесувавме еснафски и без потценување, му носевме храна за овците во зимските услови. Сакавме на секој начин да покажеме дека во него не гледаме непријател и девијантно однесување, напротив сакавме во секоја можност да му пружиме рака. Неговиот најстар син беше вработен како бригадир во нашата задруга. Воден од таквите размисли станав и негов кум, кога се женеше неговиот најмал син. Беше бескрајно среќен. Кога снеможе и многу остаре и не можеше да егзистира самостојно, на работа во Задругата ги примивме неговите синови.

Посебно сакам да ја истакнам случката, кога некој ме наредошил затоа што сум му давал поголема плата на работникот за изработка на кашкавал, па ми испратија финансиски инспектор. Смешно од денешен аспект, ама богами тогаш не беше лесно.

Како само беше тешко кога во зградата на ЦК на Македонија, се одржуваше еден состанок за пошумување, а јас со најдобра намера дискутирав и ги прозвав тогашните високи раководители кои сакаа да пошумуваат на

зимските пасишта и ливади. Имено се залагав да се пошумува онаму каде што нема пасишта, на клизишта на стрмни терени и сл. Настанае големи расправи. Тогаш ми се запретија со исклучување од партијата и други радикални мерки, или како што рече мојот колега, директорот на задругата од Лазарополе, Душан, „Веле да бегаме, овие шутраци ќе нè затворит“...

ДЕЦЕНИСКИ НАПОРИ И БОРБА ДА СЕ СОЧУВА НАЈВАЖНИОТ ЕКОНОМСКИ СУБЈЕКТ СО ОСНОВНОТО СТАДО ОВЦИ - 33 „БИСТРА“ ГАЛИЧНИК

Во далечните повоени години поточно во педесеттите години на дваесеттиот век во Галичник требаше да се избира ново раководство на најголемиот економски субјект кој беше оформен со интеграцијата-соединувањето на текстилниот галички комбинат „Митеракоп“ и сточарската преработувачка кооперација „Бистра – Стогово“. Тоа беа тешки и бурни периоди, економска и стопанска криза ја зафати целата држава, која беше притисната од сите страни и од исток и од запад. Претстоеше борба за гол опстанок.

Молзење овци

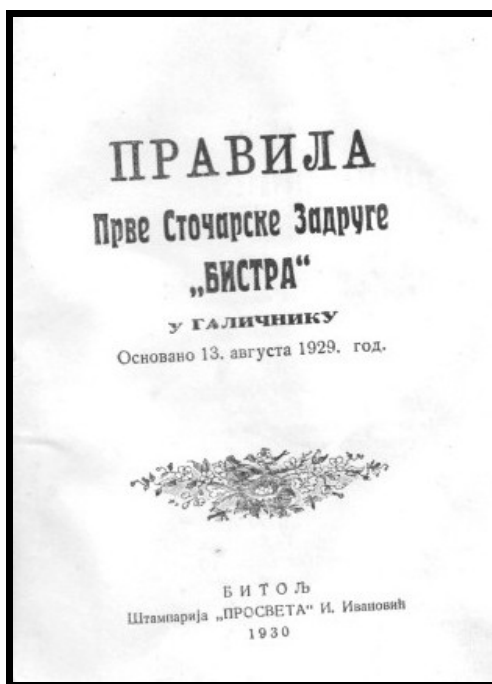
Капак на сè беше извршената национализација, посебно несоодветната и неисправна национализација на овците на галичките ќеаи. Во Галичник вриеше како во кошница, се агитираше на сите страни, за претседател на новата задруга (СРЗ) претендираа многу галичани. Бев млад и скоро бев дојден од Дебар каде што ја извршував функцијата младински раководител – секретар на Околинскиот комитет на младината во Дебарската општина и не ни помислував да бидам управител на економскиот стожер на Галичник, а камоли да се наметнувам и да агитирам. Многу незаинтересирано го следев целиот тој процес, бидејќи меѓу другото бев оптоварен со грижи за моето семејство од четири члена (мајката Рокса, сестрата Љубица и братчето Аце).

На самиот ден на Изборното собрание во киносалата немаше игла кај да фрлиш, беше преполна. Сите присутни со нетрпение очекуваа да почне изборот и гласањето, а посебно беа нестрпливи претендентите и сигурните фаворити кои сметаа дека со агитирањето ја завршиле работата. Во првите редови беа седнати постарите галичани, видните сточари, трговци и млекари со еден збор луѓе со големо животно искуство и вредни домаќини. И на изненадување на сите стана да говори стариот печалбар Ристе Крлачоски и предложи: „Мисла дека најдобро ќе биде за управник да го избереме детено Костово, Велета Граоркоски“ покажувајќи со прстот кон мене. Во тој момент, како под некоја диригентска палка одекна громогласен аплауз од сите страни, аплаудираа и млади и стари. Бев избран што се вели со акламација. Бев вчудовиден, честитки доагаа од сите страни.

Повлекување не можеше да има. Не смеев да ги изневерам галичките првенци, старите и искусни кеаи и сточари, искусни и докажани трговци, печалбари и млекари, докажаните партиски и искусни кадри и работници. Сите тие ми дадоа доверба и поддршка во секој поглед. Мораше да ја примам одговорноста на моите млади плеќи. Мораше да го исполнам нивниот аманет, кој не ми го кажуваа директно туку напротив, го читав од нивните мисли, зборови, од нивните збрчкани лица од нивните очи кои испуштаа и солзи кога ќе прозбореа за стадата на Бистра. Доживував во себе вистинска драма. Имав големо почитување кон сите тие луѓе, знаев дека галичаните и Галичник секогаш се први по идеите и најдобри по стопанските постигнувања. Истовремено бев премногу оптоварен затоа што покрај другите обврски за прв пат требаше да се справам и со директното одгледување овци за што и немав некое посебно искуство. Требаше да решавам на кои работни места да ги поставам вредните и докажани галичани од постарата генерација, и да влијаам на нивната понатамошна животна определба. Си мислев дека ниеден човек не смее да се најде погоден-навреден, сакав сите да добијат соодветно работно место, а нивниот труд да биде вреднуван и почитуван. Тие го заслужуваа тоа и така постапував кога бев на чело на Задругата.

Во тие моменти, а и сега си го поставував прашањето зошто баш јас бев избран да раководам со новиот колектив? Мислам дека одговорот најверојатно лежеше во следните причини: пред сè затоа што потекнував од една скромна, вредна и чесна фамилија чиј типичен претставник беше мојот татко Косто Симонов Граоркоски. Неговата педантност и работливост, неговиот посебен однос, убав збор кон секој човек, кон секоја фамилија, помошта што им ја даваше како печалбар на сите галичани што доагаа на гурбет во Солун ја

паметеле сигурно сите, неговите особини кои ги имав наследено, омиленоста што како младинец ја имав кај мојата генерација и кај постарите, докажаноста за раководење што ја забележав како партиски и младински раководител во Дебар и Галичник, ангажманот како инструктор на пругата Шамац-Сараево. Исто така сигурен сум дека стариот Крлачоски го забележал мојот однос со работниците кога заедно работевме во рудникот за манган во Јадово кај Галичник, а посебно моите организаторски способности. За мојот избор сигурно има придонесено и мудрата тактика на постарите и искусни галичани кои се определиле за мене, за да не дојде до раздор меѓу постарите и поискусни претенденти за управители. Тие како и секогаш бараа единство во нашиот Галичник.

Правилата на Првата сточарска задруга „Бистра“

Затоа од првиот ден со најтесното раководство ги прифаќавме сите нивни совети, сите нивни предлози, направивме едно големо единство, решени да изградиме еден колектив кој ќе биде најдобар, ќе постигнува најдобри

економски резултати и ќе има пресудна улога за културниот, забавниот, образовниот процес, односно за севкупниот развој на Галичник. Бевме предводници во сè. Сите нè следеа нас. И навистина успеавме тоа да го оствариме. За ова е пишувано од многу автори (не сакам да полемизирам за разни непрецизности и невинности) затоа и не е добро да се повторуваме. Но заслужува да се каже дека за ваквиот вид задругарство и единство, водилка беа нашите постари генерации, кои знаеја да се здружуваат кога имаа потреба и кога им било тешко, односно затоа до ден-денешен ја чувам како очите книшката со правилата на Првата сточарска задруга „Бистра“ во Галичник од основањето на 10.8.1929 година, односно заведена во регистарот во судот на 13.8.1929 година во Тетово. Списокот на задругари од галичките ќеаи и првенци е за голема почит (некои од нив беа задругари и вработени во новиот колектив) и беше водилка за нашите успеси, го давам во продолжение и читајќи го ќе видите за какви прекрасни луѓе и домаќини се работи:

Задругари

1. Алекса Лепчески	17. Ѓино Лаќински
2. Драган С. Караѓозоски	18. Трајче Муратоски
3. Александар Муратоски	19. Ефто С. Муратоски
4. Вено Муратоски	20. Никола Јурукоски
5. Косто Ѓиноски	21. Василко Веноски
6. Филимон Кукоски	22. Пејко Угриноски
7. Марко Чалоски	23. Гале Д. Филипоски
8. Русе Черепналкоски	24. Стефо Чалоски
9. Гаврило Ажиески	25. Доксим Ѓ. Филипоски
10. Аврам Камилоски	26. Лазар Бошнакоски
11. Јосиф Камилоски	27. Стрезо Филипоски
12. Тодор М. Чалоски	28. Димо Филипоски
13. Тихомир Крцкоски-
Михајлоски	29. Јован Бошнакоски
14. Апостол Р. Черепналкоски	30. Деспот Буцески
15. Дело Каркински	31. Косто Бундалески
16. Димо Чалоски	32. Каража Т. Ѓиноски

Токму овие луѓе и нивното поимање за стопанисувањето со овците и производството на млеко и млечни производи, како и сточарите кои ја внесоа

својата окуќница⁶ што им ја оставија при национализацијата и во новата задруга беа поттик за поголеми остварувања.

Во почетокот Задругата имаше само 6000 овци. Стадото го зголемувавме од ден на ден и за краток период порасна на 10.000 молзни овци. Си поставив задача секогаш да го одржуваме тој број и покрај сите премрежја и состојби, така од мојот дневник можам да забележам дека на 15.5.1969 година состојбата на стадото беше следна:

I бригада (Требишка Рупа)

1. м'лзници овци	2246
2. јаловици стари	108
3. јаловици млади	492
4. брави стари	111
5. брави млади	32
6. увозни брави	3
7. јаганца женски	1078
8. јаганца машки	1079

II бригада (Говедрник)

1. м'лзници овци	2190
2. јаловици стари	192
3. јаловици млади	514
4. брави стари	53
5. брави млади	23
6. јаганца женски	1033
7. јаганца машки	972

III бригада (Русин)

1. м'лзници овци	2119
2. јаловици	587
4. брави	135
5. јаганца женски	928
6. јаганца машки	1010
7. јаганца сугариња	46

6 Стока за домашни потреби

IV бригада (Салтаница)

1. м'лзници овци	1697
2. јаловици стари	165
3. јаловици млади	80
4. брави стари	90
5. брави млади	23
6. јаганца женски	837
7. јаганца машки	680

Или вкупно 18.523 грла.

Така беше со години. Сакав со завршувањето на мојот работен век стадото да го оставам во тие граници. И покрај сите препреки и сплеткарења од сите страни („Напредок“ од Гостивар, „Сувенир“ Скопје, односно „Бистра-продукт“, разни политички притисоци од државните институции, разни писма со закани) за да го земат и присвојат сточниот фонд на 33 „Бистра“ Галичник, се боревме со сите сили да го сочуваме стадото и другиот имот на колективот. Да истраеме нè тераше секавањето и аманетот на старите сточари, од кои некои веќе беа починати, а други беа отидени во пензија, но нивниот дух кој бдеше над Бистра ни даваше сила да го задржиме сточарството како бренд на Галичник. Успесите на сите полиња на Галичник нè правеа горди. Најмногу се радував кога во енциклопедијата на Југославија издадена од „Просвета“–Белград стоеше податокот дека 33 „Бистра“ е најпозната и најуспешна задруга во Македонија.

Како да не бидам среќен кога 35 години бев сведок за растежот и опстојбата на 33 „Бистра“, и за тоа се борев заедно со моите соработници. За тоа зборуваат успесите, наградите и безбројните признанија добиени за следното вкупно производство до 1985 година:

- јагнешко месо 10 000 тони;
- овчо млеко преработено во сирење, кашкавал, урда, маст, крема, кисело млеко над 7 200 тони;
- мерино волна 1 000 тони;
- разни домашни ракотворби - првокласни персиски килими, краткометражни текстилни ткаенини, кебиња, штофови, трикотажа ... над 1 000 000 метри;

Целиот работен век бев со моите соработници, работници, овчари, со моите сограѓани, во Галичник, Градско, на Бистра, Шара и Кораб, бев со нив и при секое јагнило на овците, на секој стриг, на секое лочење и смолзување, бев и на веселби и на тажни моменти со работниците. Сакав да им помогнам за сè

во рамките на моите можности. Тоа беше едно патешествие на еден идеал кој беше длабоко во мене и појак од сè. Не се делев од 33 „Бистра“ и се радував на секој нејзин успех и резултат.

На пат кон бачило

И наместо единствениот економски субјект да расне и да се развива заради опстојба на Галичник, посебно кога се премина на пазарно стопанство, Задругата тргна во погрешна насока... Така денес сте сведоци дека веќе не постои најуспешната и најпознатата задруга во Македонија. Во Галичник сега не егзистира економски колектив на кој може да почива понатамошниот развoток на Галичник, а претставува и голем хендикеп за сите активности и манифестации што ги презема Месната заедница за опстојбата на Галичник како атрактивно туристичко место. Причините за ова пред сè лежат во организираните напади од страна на суетни поединци кон Задругата со цел нејзино растурање и девалвирање посебно кога ни привршуваше работниот век мене и на моите најблиски соработници, како и на многумина други поранешни задругари и галичани кои го имаа предвид значењето на Задругата за Галичник. Тие напади беа дрски и на јавна сцена ѝ делеа „шамари“ на Задругата. Нема потреба да ги наведувам нивните имиња, сега кога не постои Задругата тоа не е ни битно, но последиците од тоа нивно зло го чувствуваат и самите тие, нивните фамилии и потомци, сите галичани и пошироката заедница... Пред моето пензионирање добивав заканувачки писма да се тргнам од Задругата и Галичник (сè уште ги чувам во мојата архива, како „награда“ за мојот влог за опстојбата на Задругата и Галичник).

Заминав во заслужена пензија (иако од мене, општинските фактори и сите чесни галичани бараа да останам уште малку заради континуитет) со дигната глава, затоа што додека Задругата беше под мое раководство, ни една година немаше загуба, секогаш имаше само успеси и добивки осведочени со многу колективни и највисоки лични признанија (ордени на трудот од највисок ред, златни и сребрени плакети од Задружниот сојуз на Македонија и Југославија). Но пред сè бев среќен што го исполнив аманетот на старите сточари и кеаи, го сочувавме основното стадо овци и го зголемувавме. Во 1985 година кога заминав во пензија, од Галичник на зимување во Повардарие то тргна основно стадо со 13 000 грла, а пролетта во 1986 се врати со над 20 000 овци.

За последен пат стапнав во Задругата на 11.10.1985 година за да се обратам на свечената седница на Задругата и сепаратниот собир по повод одбележувањето 40 години задружен живот кој се одржа на платото пред хотелот „Неда“. Тоа беше повод да се заблагодарам на домаќинското и чесно работење, самопрегорот и постојаните усилби на илјадниците вработени задругари кои поминаа на работа во тие изминати години. Тоа беше една ретроспектива на развојот и опстојот на Задругата и моја разделба со бремето што го носев на себе и во себе неколку децении.

Тоа беше можност уште еднаш да се потсетиме дека покрај основната гранка овчарството, имаше и други работи што ги правеше Задругата. Само да потсетам за првата електрификација на Галичник и за изградбата на сопствена хидроцентрала на реката Ѓеневица, двата задружни дома, едниот за изработка на персиски килими и други домашни ракотворби (килимара), а другиот културен дом со сите потребни (за тој период) општествени простории во кои беа сместени: библиотеката и читалната (со голем фонд на книги и весници), киносалата, салата за конференции и игранки. Беа изградени и два магацини во Јанче, гаража и преноќиште-анче, беа закупени и купени над 300 хектари површини за зимски пасишта, беа подигнати вештачки ливади на планината Бистра, беше изграден живинарник, пчеларник, отворивме и опревивме со алат и сопствен кадар над дваесет занаетчиски работилници, отворивме неколку продавници во Галичник, самопослуга во Галичник, една продавница во Скопје, една во Белград на улица Књаз Михајлова, имавме сопствени простории за претставништвото во Скопје. Во Маврово, додека се градеше Мавровскиот хидросистем исто така имавме продавница. Ги опревивме и ги одржувавме неколкуте отстапени куќи и општествени згради за сместување на туристи и работници и тоа: ресторан, слаткарница и две кафеани. Изградивме

пекара, набавивме киноапаратура и вршевме по две проекции на нови филмови секоја недела. Исто така Задругата со сопствени средства отвори здравствена амбуланта со аптека, набави стоматолошка опрема и го кофинансираше здравството (лекари и забари, лекови и опрема). По укинувањето на месните органи на власта, Задругата се нагрби⁷ и ја презема иницијативата, односно нејзините обврски и со свои средства отпочна да ги поправа сите патишта и потпорни сидови. Изгради и обнови десетина чешми, изгради фудбалско игралиште, а на 11.10.1950 година изгради споменик на паднатите борци на НОБ. Го одржуваше уличното осветлување и се грижеше за останатата инфраструктура (комунална хигиена, водовод и сл.), помагаше со сопствени средства за образованието (училиштето), црковните објекти, отвори интернат за учениците од другите населени места. Со сопствени средства го изгради далноводот Галичник-Јанче и трафостаница за поврзување со електросистемот на Македонија, со што Галичник доби поквалитетно снабдување со електрична енергија, а со тоа и можност за понатамошен подем како туристичко место. Целосно беше реконструирана електричната мрежа во Галичник. Изгради штали за одгледување овци во Галичник и преку зимскиот период. Со сопствени возила (лесни и тешки) вршеше бесплатни транспортни услуги за сите галичани. Преку транспортната коњарска бригада вршеше транспорт на дрва, сено и храна за галичаните. На товар паѓаше и носењето на поштенските писма и пратки од Ростуше и Јанче до Галичник. Го чистеше снегот и го одржуваше коњскиот пат преку Скала до Јанче. Го поправаше и одржуваше автомобилскиот патен правец од макадам Галичник-Маврово сè до 1971 година. Активно се вклучи во 1971 година со свои финансиски и други материјални средства и логистика за изградба и асфалтирање на патот Галичник–Маврово. Задругата исто така на зимските пасишта во Повардарието изгради неколку пристојни трла за сместување на стоката и работниците, изгради магацин за сточна храна и други придружни објекти во Градско, како и млекарска работилница во село Водоврати. Истовремено задругата „Бистра“ од Галичник придонесе селата кои гравитираа покрај зимските пасишта да добијат електрично осветлување, патишта и водоводи. Отворивме и неколку продавници во Градско и околината.

7 Понесување на товарот

Излет до Баш Чешма

Кога станува збор за културно-забавниот живот во Галичник, Задругата водеше постојана грижа заедно со младината, просветните работници и учениците од основното осумгодишно училиште. Незаборавни ќе останат разновидните приредби, свечени академии, годишните собранија, регионалните младински смотри, театарските претстави, игранките, рециталите и концертите. За таа цел Галичник од Задругата доби разгласна станица, оформи спортско друштво и фудбалски клуб „Бистра“, скијачко друштво и КУД, кои постигнуваа завидни резултати на многу натпреварувања низ нашата држава. Под покровителство на Задругата беше и противпожарното друштво и санитарната интерна селска инспекција.

Морам исто така да истакнам дека во педесеттите години, Задругата организираше и беше покровител на првиот книговодителски курс, потоа покровител и организатор на првиот Мијачки фестивал на народни песни и ора одржан на Петровден 1951 година, на кој учествуваа сите КУД од градовите и селата во кои живееја Мијаци. За таа пригода беше отпечатен и издаден првиот самостоен весник „Галичник“ во три бои на голем формат. Беа печатени и многу туристички проспекти и флаери, новогодишни календарчиња и разгледници од убавиот Галичник. Задругата беше организатор и покровител на првиот републички турнир во пинг-понг. Во 1963 и 1964 година беше организатор и единствен покровител на манифестацијата Галичка свадба, а и во наредните години најголемиот товар во спонзорирањето и организацијата паѓаше на Задругата, беа набавени и откупени повеќе реквизити и 15 коњички

седла сè со цел да се негува народното културно наследство. Дадовме свој придонес и бевме добри домаќини при снимањето на македонскиот игран филм „Време без војна“ во режија на Бранко Гапо со врвната артистичка група (Неда Арнериќ, Дарко Дамески, Слободан Димитриевиќ, Зафир Хаџиманов и други). Бевме организатори и домаќини на вториот дел од Републичкиот симпозиум за старата селска архитектура-заштита и ревитализација. На Задругата ѝ беа гости стотици познати личности од политичкиот, културниот и воопшто од јавниот живот од Република Македонија и Југославија. Знаевме да градиме добри односи со сите и да придонесуваме за доброто на Галичник и Република Македонија.

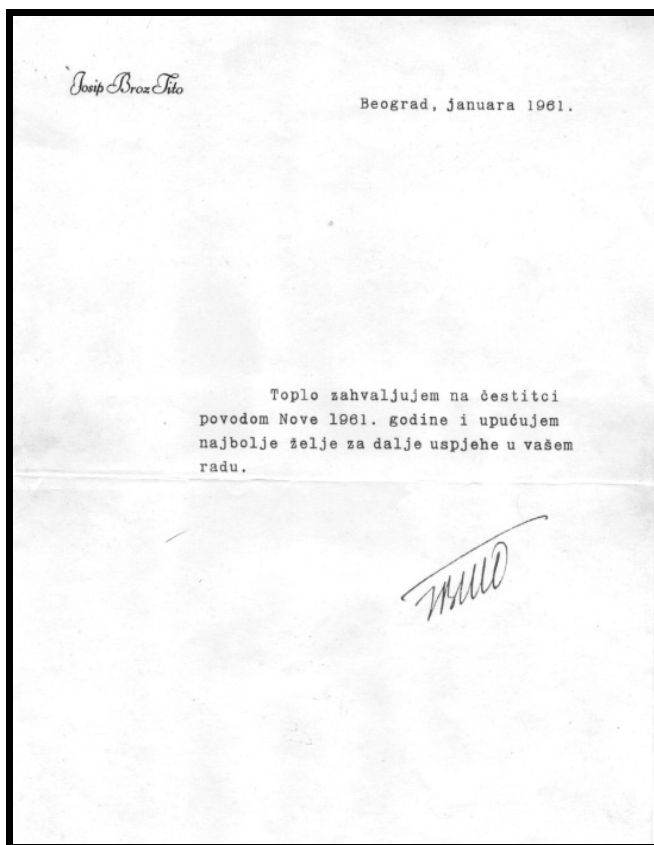

КУД „Бистра“

Посебно морам да ја истакнам соработката со Мијчката родољубива фондација, Одборот за обнова на Галичник, раководството на сите месни заедници од Галичник. Задругата секогаш им даваше финансиска поддршка, деловен простор, возила и друга логистичка поддршка. Поддршка во секоја смисла дававме на сите останати села, задруги, претпријатија во Маврово, Мала Река, Долна Река и Горна Река. Сите тие црпеа од нашето искуство, сакаа соработка, заштита и совети. Бевме предводници, по сточарски кажано угичи, одевме напред и ги отстранувавме сите препреки, кои не беа толку лесни во еден централизиран систем.

Задругата, како и нејзините раководни органи, дадоа голем придонес и финансиски средства за згрижување на стари и снеможени луѓе, кои не можеа да остварат ниту минимална пензија. За таа цел им дававме парична помош во вид на пензија. Подоцна кога нашата заедница низа години се двоумеше дали да го признае или не работниот стаж поминат во селските работни задруги, го

уплативме условениот придонес и ги пензиониравме сите свои членови – задругари кои стекнаа право на пензија по регулирањето на овој стаж. Ова секако претставуваше големо и хумано дело. Таквата хуманост и грижа за секој вработен ме исполнуваше постојано од почетокот на мојот работен стаж во Задругата до пензионирањето. Помагавме на сите, а најмногу на домаќинства со послаба имотна состојба, ги помагавме и стипендиравме нивните деца за да се здобијат со средни, виши и високи школи. Задругата доделуваше станбени кредити за градење куќи и купување станови, доделуваше станови, ги помагаше фамилиите на починатите работници и сите трошоци за погребенија на товар на Задругата.

Телеграма од Тито

Тој 11 Октомври 1985 година навистина бев многу срекен затоа што достоин со пригоден говор им се заблагодарив на сите што придонесоа за растежот на Задругата и нејзината афирмација, почнувајќи од задругарите, моите сограѓани и средствата за јавно информирање, а воедно Задругата им подели на најзаслужните задругари благодарници и плакети за нивниот влог во развојот на Задругата. Тој ден ги примив и искрените честитки за сè што направив за растежот на Задругата, задружниот живот, опстојот на Галичник и Мијачијата, скоро од сите присутни со мали исклучоци. Честитки со срдечни зборови, стискање на рака, сеќавања, насмевки и по некоја солза. Тоа беше и моето збогум со колективот во кој го вградив мојот живот. Бев цврсто решен повеќе да не навратам во Задругата, за да ја исполнам желбата на срамните потписници на разните писанија. Таа решителност беше иста кога во 1950 година им ја исполнив желбата на галичките кеаи да заставам на чело на Задругата. Времето покажа кој бил во право, старите галичани и кеаи или малубројните измелезени галичани кои пишуваа анонимни писма.

Со другарите на излет

Се менуваа раководства на Задругата, изминувааше времето, се смени економскиот и општествениот систем, никој не сакаше да го искористи моето искуство, да побара совет, да ги запознаам со деловните партнери, банки и

слично. Задругата одеше надолу, стадата овци се намалуваа, Задругата стануваше загубар. Сето тоа го следев од страна и сè повеќе станував песимист за нејзиниот понатамошен опстанок. Губеше Галичник, младите галичани преку Месната заедница преку спонзорства бараа средства за одржување на културни манифестации и инфраструктурата во Галичник. Задругата немаше повеќе сили да биде економскиот столб во Галичник. Во почетокот на 21 век во самостојна независна Македонија и во ерата на пазарно стопанство исчезна, ја снеса, потона засекогаш. Пазарното стопанство беше мајка за способните и инвентивните, шанса да се направи задруга или акционерско друштво како во 1929 година.

Тагував и ќе тагувам до крајот на мојот живот како за нешто најмило, слаба беше и утехата на старите галичани, кои беа целосно во право, кога сметаа дека менаџер на една фирма треба да биде пред сè чесен, вреден, правичен, човечен и инвентивен галичанец... Во тие кризни времиња имаше некои луѓе кои можеа да ја воскреснат Задругата и да ја направат многу побогата и помоќна, но галичани како никогаш до тогаш беа неединствени, не сакаа да седнат и да се договорат, да изнајдат најдобро решение.

Излет на Куцулова Ливада

Од Задругата се оддалечив засекогаш, но од Бистра и Галичник никогаш... Ќе одам додека ми пека душата. Постојано сум во Галичник, само во

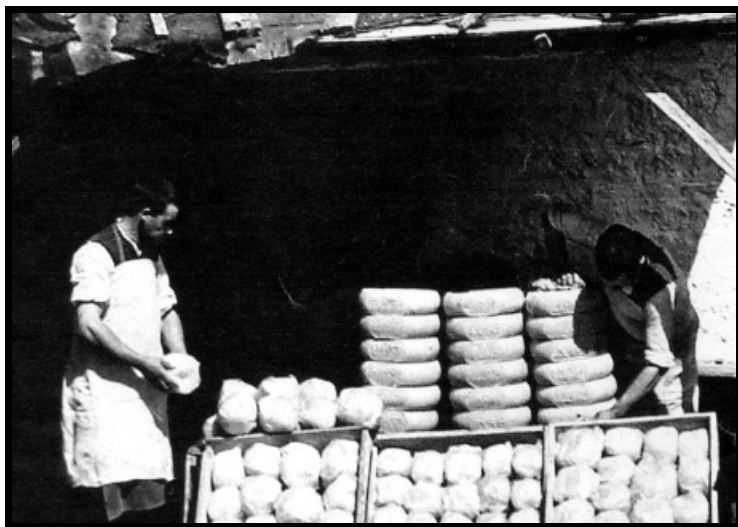
доцните есенски денови и зимата со сопругата се повлекувавме во Скопје во нашиот скроман стан од 44 m² кој не ми е докупен (отплата на 40 години), сигурно ќе им оставам гајле тоа да го сторат моите синови.

Тоа не ме обеспокојуваше, напротив бев многу радосен кога ќе се потсетев дека секогаш во прв план ми беа работниците, а потоа бев јас самиот. Ми се исполнуваше душата кога ќе се сетев дека од мене како директор поголема плата има шефот на продавницата во Белград или работниците за производство на кашкавал. Ме исполнуваше правичноста и чесноста, ете така работевме и создававме, такви бевме ние секојдневните македонски комунисти по „сегашно“ наречени комуњари. Со моите сограѓани галичани-пензионери се среќававме на кафе муабет во скопските кафулиња и ресторани. Бев радосен кога ми се јавуваа телефонски пријатели, заедругари, работници. Секој празник, државен или верски телефонот се вжештуваше, се јавуваа и христијани и атеисти и муслимани, се јавуваа Македонци, Срби, Албанци, Турци, Власи, Грци... Бев неизмерно среќен кога доаѓаа дома да ми благодарат за укажаната помош и внимание. Во Галичник пак тоа беше секојдневна фешта. Дневно најмалку по петнаесетина гости наминуваа во нашата гостопримлива куќа, најмногубројни беа од Галичник и Долна Река. Имавме широко отворени врати за сите подеднакво. Во сите тие средби и разговори наоѓав утеха за тагата кон Заедругата...

МЛЕЧНОТО ГАЛИЧКО ЗЛАТО

Дека Галичник и галичани беа први и предводници во сè, потврдува и формирањето на првиот комбинат за производство на кашкавал на Балканот, од инвентивните братучеди Јован и Драган на познатата и надалеку прочуена галичка фамилија Муратовски. Благодарение на овие двајца галичани се роди млечното галичко злато-галичкиот кашкавал. Тоа беше во далечната 1923 година.

За прв пат мирисот на овој првокласен производ најубаво го осетив и вечно го впив, кога тргнав на печалба како голобраво момче. Домашните ме испрате на Пеш и ме качија во каросеријата на камионот натоварен со пити кашкавал ставени во специјални заштитени вреќи. Мирисот ме опи, ме маѓепса... Тој мирис никогаш не го заборавив, иако во предвоените години немав можност да го консумирам или барем да го дегустирам. Тоа беше скапа гаволска работа.

Галички кашкавал

Галичките кеаи и трговци по формирањето на првата фабрика за производство на кашкавал полека, но сигурно ги освојуваа пазарите во Грција.

Бугарија и Србија. За да почнат потоа галичкиот кашкавал да го продаваат и во далечната Америка, Каиро и Александрија. Галичкиот кашкавал стана заштитен знак за Македонија, тоа беше бренд, млечен производ со највисок квалитет, производ кој зборуваше и за моќноста на галичките кеаји и трговци. Се секавам на еден разговор меѓу стрико Ристе Крлачоски и еден новинар, кога стариот галичанец му објаснуваше дека Галичник и галичаните го хранеа Солун, мислејќи на квалитетните млечни производи кои се купуваа во Солун, а пред сè на галичкиот кашкавал. Со формирањето на новата заедруга „Бистра“ покрај другите млечни производи си поставивме цел да продолжиме со производство на галичкиот кашкавал, да го зголемуваме и усовршуваме и да го пласираме како најпознат македонски производ. И навистина успеавме во тоа. За тоа ги консултиравме најпознатите галички фамилии (Муратоски, Џубалевски, Дукоски, Черепналкоски, Филипоски и др.) кои ја познаваа технологијата и се бавеа со производство и трговија со кашкавал, а успеавме со високите плати да ги придобиеме и најдобрите мајстори за правење кашкавал од Пирот. Едноставно создадовме сопствен обучен кадар, како еден вид школа од која што произлезе најдобриот мајстор за правење на кашкавал Тодор Алексиќ –Тоше. Од голобрадо момче кога дојде во Галичник, израсна во првокласен мајстор, за да го заврши во Галичник сопствениот работен век. Го прими галичкиот менталитет (работливост, педантност, купување ум, умереност...) примаше совети од искусните галички сточари, но и совети од многумина технолози и други стручни лица. Од мај до крајот на октомври неговото место беше во погонот за производство на кашкавал, да не речам работеше по 24 часа на ден, постојано го следеше зреењето на кашкавалот сè додека не добиеше готов производ за продавање со највисок квалитет. Галичник го виде него, но тој не можеше да го запознае Галичник до крај. Ги познаваше галичаните кои доаѓаа во магацините да купуваат или да ги разгледуваат производите, но никако немаше време за прошетки за да ги разгледа Галичник и околината. Неговата опсесија беше кашкавалот, како и на сите галичани и заедругари. За пласманот на галичкото злато немаше проблем. Го продававме по највисока цена, го земаа директно од Галичник и извозните фирми и претпријатија (како на пример „Стокопромет“, „Стокоп“, „Напредок“, Кланцата од Гостивар, „Палас“ од Охрид и многу други фирми), како и приватни купувачи за сопствени потреби. Секоја година имавме лутачки, бидејќи сите бараа поголеми количини и покрај високата цена. Не можеше да се произведува толку, колку што имаше интерес за купување. Највисокиот квалитет што го постигнавме во Македонија и на Балканот ни ги носеше сите

признанија, награди и пофалници. Во Македонија и останатите фирми правеа кашкавал со близок квалитет, но галичкиот никогаш не можеа да го постигнат. Имаше најдобро обработена маса, најдобро зреење, најдобар мирис, арома и вкус, кој еднаш ќе го пробаше се воодушевуваше. Сето тоа се должеше на најдобриот состав на млекото добиено од стадата овци кои пасеа на пасишта со најдобар тревен состав (тоа го констатираа швајцарски експерти), константната температура каде што се произведуваше и складираше на Пеш, сончањето и зреењето, солењето, постојаната контрола на секој од галичките мајстори.

Кашкавал не можеше да се најде ниту во една продавница во Скопје или во кое било друго место. Поголемиот дел од произведениот кашкавал беше наменет за извоз, (Грција, Италија или Америка), дел можеше да се најде во големите македонски хотели пред сè во Охрид и дел на приватните трпези. Голема чест за Галичник беше тоа што хотелот „Лав“ во Сплит набавуваше по стотици пити за гостите на овој ексклузивен хотел.

Но круна на сите напори за да го пласираме овој производ, кој беше заштитен знак за македонско земјоделство, беше тоа што при еден прием на југословенскиот амбасадор Душан Поповски во Париз, за целиот дипломатски кор било послужено за прв пат и галички кашкавал. Сите биле воодушеви од овој македонски млечен производ, а најмногу Французите. Од тогаш па сè до моето пензионирање галичкиот кашкавал патуваше и во татковината на сирењата и кашкавалот – Франција, посебно го купуваше југословенската амбасада во Париз и го служеше на сите приеми кои ги организираше.

А денес каков е галичкиот кашкавал? Се стопи во просекот на сите кашкавали во Македонија, затоа е потребно под итно да се заштити галичкото млечно злато, да се ребрендира, да се осовремени технологијата, да се произведува во мали и големи опаковки со нов дизајн. Млекото добиено од галичките пасишта од Говедарник, Требишка Рупа, Русин итн. е со највисок квалитет, затоа треба да се произведува во големи количини и да се преточи во стотици тони кашкавал, кој ќе се пласира на сите светски пазари. Тоа е аманет на старите кеаи, а и мој аманет до сите кои ќе одгледуваат стада овци на Бистра без разлика дали се по потекло од Галичник или од другите краеве на Македонија. Важно е да се искористат благодетите што ги даваат Бистра и Галичник во интерес на Македонија...

ПОСЛЕДНИОТ МОЈ ЈАВЕН СТАВ ЗА ОВЧАРСТВОТО ВО МАКЕДОНИЈА

Скоро целиот мој работен век се борев за подобри услови на овчарството, давајќи личен пример со водењето на ЗЗ „Бистра“, но истовремено тоа го правев и со настапи на разни советувања, состаноци и конференции посветени за овчарството. Последното мое јавно видување и апел за овчарството беше на 30.3.1983 година во собранието на Здружниот сојуз на Македонија. Од мене беше кажано следното:

„Користам прилика и на ова четврто по ред годишно Собрание на Здружниот сојуз на Македонија да изнесам накратко неколку проблеми со кои се судруваат организациите на Здружен труд од овчарството, односно сите кои одгледуваат овци во Социјалистичка Република Македонија.

Општо познато е дека овчарството, како гранка на сточарското производство има извонредно големо значење. За разлика од другите домашни животни овцата дава најширок спектар на производи од млечно потекло кои се со незаменлив квалитет. При тоа овцата не е директен конкурент на ниту еден вид домашно животно во поглед на исхраната. Освен ова овцата претставува најнезависно домашно животно и како многу подвижно во посебни услови, а посебно во кризи. Овцата има одиграно и може да одигра значајна улога за стопанството во Македонија.

Во ридско-планинските и пограничните реони, овчарството иако беше екстензивно, во минатото имаше големо значење и покрај тоа што капацитетите на производството беа мали. Населението во пасивните подрачја средствата за живот ги остваруваат претежно некаде од оваа гранка, што влијаеше населението да се задржи во овие подрачја кои имаат социолошко и политичко значење за нашата република.

Со подобрување на сегашната состојба и услови за стопанисување во користењето на пасиштата, овчарството има перспектива и може да одигра уште поголема улога за нашите економски потреби и извозот во странство, првенствено со јagneшкото месо, сирењето и кашкавалот. Треба да се има во предвид дека јagneшкото месо учествува со 80% од вредноста на вкупниот извоз на добиток и добиточни производи.

И покрај вака големото значење на овчарството за нашата република, денешниот начин на стопанисување во овчарството и користењето на пасиштата не одговара на современите принципи.

Истовремено сакам да укажам како да се ублажат негативните состојби кои нè тиштат, односно на мерките кои би требало да се превземат за да би се отстраниле негативните појави во врска со ова прашање.

Токму на овие ридско-планински и погранични реони со настанатиот и општо познат брз миграционен процес и намалувањето на индивидуалниот посед останати се десетина овчарски организации кои и натаму „современо“ номадат. На полуномадското овчарење покрај капацитетите на летните високопланински пасишта му се неопходно потребни и постојани зимски пасишта за одгледување на овците и нивната испаша во потоплите краишта во Повардарие и источна Македонија. И затоа се наметнува итна потреба да се стави СТОП односно ВЕТО за натамошното разорување на постојните и од паметивека зимски пасишта и пренаменувањето на површините за други култури или несоодветното пошумување кое во последно време има заведено голем дел од површините каде што паселе овците. Да се разбереме, ние не сме против општествената и корисната акција за пошумување или облагородување на нови површини кои досега биле запустени и засејување на истите со неопходни земјоделски култури. Но, сепак заедницата треба и мора да најде начин сè додека постоиме и ние како современи овчарски полуномади дотогаш да ни се обезбеди ЗИМСКИ ПАСИШТЕН ПРОСТОР, во спротивно сточниот фонд на ситниот добиток-овците не ќе може да се додржи, а камоли да се зголеми истиот во иднина, кој се планира да биде некаде околу два и пол милиони грла во СРМ.

Во колку се обезбеди ваков пасиштен простор за повеќегодишно користење, тогаш ќе можат овчарските организации и индивидуалните одгледувачи на овци во иднина да посветат поголемо внимание за посовремено сместување на овците, како и за сместување на директните производители-овчарите (работниците). Оваа состојба може да се подобри со вложување на скромни инвестиции за изградба на посовремени бачила-трла, аргачи, пердиња и пристапни патишта и освојување односно подигнување особено во зимските пасишта – површини за обезбедување барем на доволна количина зелена маса - кабаста храна (сено, луцерка и сл.) .

Сметам дека за оваа цел ќе најдеме разбирање за финансиски средства и кај банките, иако овчарството заслужува да добие за ова дури и неповратни средства, односно ако тоа не може да се реализира, тогаш доделените средства да бидат дадени на отплата на подолгорочен рок и со минимални - симболични камати, бидејќи условите за сместување на овците и овчарите се

многу тешки и се наметнува потреба за итни мерки за да се подобри состојбата.

Со оглед на тоа што капиталот во овчарството е многу низок и не е во состојба да обезбеди средства за проста, а камоли за проширена репродукција, би требало да се проучи проблемот на големото оптоварување на овчарското производство од разни давачки, посебно големите обврски од доходот. И затоа е потребно да се изнајде начин за потполно или барем за нивно делумно ослободување. Исто така со цел да се задржи овчарскиот фонд и евентуално малку да дигне глава овчарството, неопходно е по наше мислење да се обноват стимулациите и тоа во прв ред за поттикнување на извозот на јагнешко месо, стимулација или воведување на регрес за набавка на приплодна стока, потоа премии за задржување на женски и машки јагонца за приплод, како и повторно воведување на премии за месо, млеко и волна со цел цените на овие производи да се стабилизираат и да не одат до небо, односно тие да бидат погодни и за преработувачите и на крајните потрошувачи. Мора да разбереме дека овие производи се од витално и стратешко значење за исхрана на населението и за други насоки и потреби, па според тоа овчарството како што се декларира и суштински може да стане мошне значајна и стратешка неопходна стопанска гранка.

На крајот не знам по кој пат и сега користам прилика да го споменам најголемиот проблем кој го очекуваат вработените во овчарството да се разреши е прашањето на недостигот на овчарски кадар од сите профили и затоа предлагам на овој собир под итно да се прифати одамнешниот и сегашниот предлог, на работниците директни производители во овчарството (кои како што кажав дека современо полуномадат) со законски пропис да им се признае БЕНЕФИЦИРАН СТАЖ. Со ова сметаме дека донекаде ќе се ублажи недостигот на овчарски кадар и со обезбедувањето на поголеми лични примања на овчарите за нивниот вложен труд ќе се зголеми производството и доходот во овчарството кој сега е незадоволителен. До сега поддршка за стекнување на овчарите со бенефициран стаж имаме од Здружниот сојуз на Македонија, од Сојузот на синдикатите, Конференцијата на Социјалистичкиот сојуз на Македонија, Стопанската комора и другите организации на здружен труд што се занимаваат со овчарството, но сега треба да се изјаснат надлежните фактори за донесување на ваков клучен закон. Ваквиот закон ќе даде голем поттик на задржување на постојната работна сила во овчарството, подмладување на истата и намалување на флукуацијата која во последните години зема широки размери. Во спротивно на денешното полуномадско овчарење, ако не се преземат соодветните мерки

и во нашата Република и во Федерацијата деновите ќе му бидат ОДБРОЕНИ.“

Ова беше осамен апел и глас во пустина, денес може да се види тажната вистина за овчарството во Македонија, посебно во Галичник и Мијачијата. Планината Бистра е празна, ги нема некогашните безбројни стада овци, го нема лаежот на шарпланинците, ги нема клопотарките, ги нема галичките кеаи, галичкото сирење и кашкавал.... Бистра е глува, а најдобрите пасишта со висококвалитетниот тревен состав сè повеќе обрастуваат со смреки.

Сепак сум непоправлив оптимист, се надевам дека убавицата Бистра ќе предизвика кого било (било да е по потекло галичанец или не) да ги искористи нејзините тревни богатства за да го воскресне овчарството со современи методи и зафати базирани на вековната галичка овчарска традиција, задоволството ќе биде уште поголемо ако кај некој проработи генот на галичките кеаи. Зарем потомците на галичани не може во сопствената независна татковина да формираат едно поголемо овчарско акционерско друштво како нивните предци во далечната 1929 година. Да се надеваме...

ЧЕСТВУВАЊА, СВЕЧЕНИ АКАДЕМИИ И ПРАЗНУВАЊА

Галичани секогаш на пригоден начин ги одбележуваа сите историски настани од бурната македонска историја. За таа цел се организираа пригодни свечени академии, празнувања, палење на големи логорски огнови, полагање венци и цвеќе на спомениците и спомен-обележјата, подигање на спомен-чешми, споменици и тоа сè во организација на 33 „Бистра“ која одвојуваше несебично потребни средства за врвни чествувања.

Вообичаено пред секој државен празник или историски настан навечер спроти празникот се палеа во сите маала логорски огнови, а во киносалата на културниот дом се одржуваше свечена академија со рецитали и музички настап на учениците од основното училиште „Ѓорго Пулески“ и со читање на пригоден реферат, а потоа следувааше општонародна веселба во долната сала и кафеаната во хотелот „Турист“. Морам да истакнам дека денес после толку изминати години музичките настапи и рецитали на учениците и младинците од Галичник подготвени од нивните учители (Стефо Каркински, Миле Чалоски, Дамјан Лепчески, Исо Чапароски, Александар Граоркоски, Ружа Филипоска, Милица Филипоска, Блаже Цубалески, Ката Веноска, Миле Јурукоски, Боге Ажиески и др.), ретко кое културно уметничко друштво или актер може да ги повтори или надмине. Побелените старци по секој нивни настап заминуваа од салата со насолзени очи.

Свечена академија

На самиот празник се полагаа венци и свежо цвеќе на споменикот на загиналите борци од Галичник, на споменикот на паднатиот борец кај жандармериската станица (денешен хотел „Неда“) и другите спомен-обележја

како кај спомен-плочите на илинденецот Пејчин Томоски и прв претседател на Народноослободителниот одбор на Галичник и кај куќата на Тошо и Блаже Попоски во која во 1942 година престојувал еден од апостолите на македонската нација, народен херој и организаторот на НОБ и на Покраинскиот комитет на КПМ Кузман Јосифовски-Питу.

За да имаат појасна претстава читателите на овие записи (посебно младите генерации) за нашиот однос кон историјата на Македонија, во продолжение ќе пренесам делови од моето автентично обраќање (10 октомври 1961 година, 19 часот) со рефератот за дваесетгодишнината од почетокот на востанието на македонскиот народ на 11 октомври. Ова нека биде и одговор на сите оние кои на некој начин сакаат да минимизираат некои успеси на македонскиот народ или да ги избришат во новите истории, односно наместо континуитет, македонската борба да ја прикажат како дисконтинуитет:

„Другари и другарки,

Утре во сите градови и села од нашата република на најсвечен начин ќе биде прославен 11 Октомври, денот на востанието на македонскиот народ, кој се прославува во рамките на јубилејната 20 годишнина од Востанието на народите на Југославија.

Утре ќе ги славиме пушките што на утрешен ден пред 20 години згрмеа во Прилеп. А пушки пукаа низ ова наша македонска земја не еднаш и не на едно место. Целата историја на македонскиот народ низ векови била исполнета со тешкотии, крвави борби и напори на поробениот народ за национално осознавање, афирмација и национално ослободување. Од упорното настојување за афирмација на индивидуалноста на македонскиот јазик и националната посебност воопшто, па до револуционерните искри на првите македонски социјалисти и Гоце Делчев – е трнливо и крваво растојание по кое македонскиот народ одел во борба на свое сопствено место под сонцето. НепокOLEбливите стремежи на нашиот народ за национално ослободување и слободен национален развoтoк се распламтува во силно револуционерно движење на македонскиот народ. Историјата на македонскиот народ бележи низа значајни датуми што ги одразуваат стремежите, усилбите и достигнуањата во таа херојска револуционерна битка за национално постоење и самостојна афирмација.

Пушките што во рацете на македонските комунисти згрмеа на единаесетти октомври 1941 година не беа само продолжување на револуционерната борбена традиција на нашиот народ. Тоа не е само

продолжување на делото на Илинден и Крушевската Република. Тоа не е само овозможување на идеалите на Гоце, Сандански и други.

Единаесетти октомври е многу повеќе од тоа. Единаесетти октомври не само што отвори нови страници во историјата на македонскиот народ, туку претставува судбоносен акт што прави историски пресврт во вековната борба на македонскиот народ за национално ослободување. Единаесетти октомври означува почеток на еден нов историски период во животот и иднината на македонскиот народ.

Македонскиот народ има еден процес на национално осознавање и оформување како нација и одвреме навреме во тој процес вршел револуционерни акти, со кои настојувал тој суштествен национален процес да биде обликуван со национално ослободување и со извојување на своја посебна државност. Единаесетти октомври бездруго се темели врз достигнувањата во тој национален процес, по кој минал македонскиот народ и претставува еден врв на насобрани револуционерни стремежи, традиции и борба која овозможи, во дадените историски услови, овој наш народ да ги направи историските чекори за остварување на своите национални цели. Во тој единствен процес единаесетти октомври 1941 година е почеток на новото, победоносното во историјата на македонскиот народ.

Македонскиот народ во 1941 година се најде пред опасноста да ја изгуби како нација историската перспектива за своето постоење и за своето ослободување. Меѓутоа, македонскиот народ покажувајќи висока политичка зрелост, опирајќи се на слободарскиот инстинкт и имајќи ја пред себе раководната сила во лицето на КПЈ, успеа преку 11 Октомври да ја совлада сопствената заостанатост, да совлада страшни отпори во поглед на својата историја, илузии и заблуди, да ги совлада влијанијата на великобугаризмот, великосрбизмот и великогрцизмот и дигајќи се на востание, решително да се пресметува со сите Балкански аспирации спрема Македонија.

Другарки и Другари,

Исто така и Галичник зеде видно учество во Народноослободителната борба. Веднаш по капитулацијата на Југославија голем број напредни младинци, членови на СКОЈ и на партијата почнаа да прибираат оружје и да се припремаат за борба против окупаторот. Расположението на нашето население може да се рече дека беше исцело на страна на Покретот, поправо огромното мнозинство од нашите селани во разгорот НОБ, се вклучија и активно соработуваа и го помагаа Покретот. Оваа активност и движење особено се засили по формирањето на Првата партиска ќелија во месец април 1942 година со доаѓањето на членот на

Покраинскиот комитет на КПЈ за Македонија другарот Кузман Јосифовски-Питу, чие формирање заедно со подоцна формираниот Народноослободителен комитет-одбор во село Галичник, претставуваат меѓу поважните моменти и настани од Народноослободителната борба во Галичник. Одзивајќи се на повикот на нашата партија во борба против окупаторот, а за слобода на својата татковина ги положија во нејзините темели своите животи потомците на македонските преродбеници (Ѓорго Пулески, Ажи Партенија Зографски и Панајот Ѓиноски) и потомци на славните борци од Илинденското востание (Пејчин Томоски, Јован Пендароски, Стојан Цинцароски, Тало Цергоски, и други), следните другари: Ристе Раваноски, Анте и Крсте Ѓиноски, Аврам Писески, Бошко и Трпко Дукоски, Данил Граоркоски, Томо и Трајче Черепналкоски, Вено Бислимоски, Глигур Брезоски, Косто Росоклиоски, Аџо Гривчески, Софре Маркоски, Миле Папатанасоски, Ѓорѓе и Кире Ефтимоски, Гале Стаматоски, Славе Силјаноски, Димо Жукеоски и Соколе Караѓозоски.

Кога говориме за Народна Република Македонија, кога изнесуваме цифри и податоци за брзиот стопански, културен и општествен развиток и воопшто за преродбата на македонскиот народ, еднаесетти октомври 1941 година се разгренува со сета своја величина...”

Положување цвеќе на паднатите борци

НЕШТО ЗА ГРАЃАНСКИТЕ ИНИЦИЈАТИВИ ЗА ГАЛИЧНИК

Согледувајќи ја опасноста за тотално замирање на животот во Галичник, Задругата и галичаните кои беа присутни и врзани за Галичник бараа помош од повидните галичани кои беа преселени во Скопје, да преземат граѓански иницијативи. Од тие причини во 1967 година беше формирана Мијачката родољубива фондација на чело со првиот претседател Самоил Писески, а потоа за секое мијачко село се формираа посебни одбори, па се формираше Месната заедница во Галичник, а во поново време свој културен придонес дадоа и Ликовната колонија од Галичник, Здружението пријатели на Галичник „Ѓорѓи Пулески“ и Здружението за културна афирмација на Мијаците КАМ-Галичник и Галичката книжевна колонија (ова го наведуваат повеќе автори што пишуваа за Галичник). Сите овие ја одиграа својата улога во нивното време и придонесоа за обнова и ревитализација на Галичник во рамките на своите можности. Но сепак ако треба да се издвои најплодниот придонес и макотрпна работа со невиден елан и ентузијазам со видливи активности, секако приматот му припаѓа на Одборот за обнова и изградба на Галичник во кој членуваа многу галичани и љубители на Галичник. Тоа беше еден невидено силен состав, кој заслужува да го истакнам за да не го заборават и да го спомнуваат помладите генерации.

Состанок на одборот за обнова и изградба

Одборот беше составен од следните комисии:

А/ Комисија за изградба на патот Маврово-Галичник–Бошков Мост

1. Ристо Бужароски – претседател⁸
2. Крсте Пангоски
3. Ристо Дукоски
4. Ристе Кеџкароски
5. Стојче Дојчиноски-Росоклија
6. Владо Муратоски
7. Велимир Граоркоски-Веле

Б/ Комисија за стопански развој и туризам

1. Ристо Дукоски - претседател
2. Велимир Ѓиноски
3. проф. д-р Васил Гривчев
4. Нове Лузески
5. Блаже Пангоски
6. Митре Каркински
7. Васе Ѓиноски
8. Алексо Иваноски
9. Велимир Граоркоски-Веле
10. Борис Чалоски
11. Никола Николоски
12. Ристе Мелоски
13. Ѓоко Кеџкароски
14. Митре Маркоски
15. Тало Филипоски

В/ Комисија за урбанизација и комунално уредување

1. проф. Славко Брезоски дипл. инж. арх. - претседател
2. Ристо Марески дипл. инж.
3. Борис Контески дипл. шум. инж.
4. Драган Бошнакоски дипл. инж. арх.
5. Рафе Волчески дипл. инж. арх.

8 По неговата ненадејна смрт, претседател станува Стојче Дојчиноски-Росоклија

6. претставник од ПТТ Скопје

Г/ Комисија за културни активности

1. Миле Чалоски – претседател
2. Стојче Дојчиноски-Росоклија
3. Стево Каркински
4. Ѓоко Кецкароски
5. Перо Кецкароски
6. Методија Владически
7. Ристо Маркоски
8. Бранко Лепчески
9. Исо Чапароски

Д/ Комисија за издавачка дејност

1. Ристо Маркоски - претседател
2. Стојче Дојчиноски-Росоклија
3. Велимир Брезоски
4. Алексо Иваноски
5. Генади Болиноски
6. Дамјан Лепчески
7. Тодор Чалоски
8. Страте Арсоски

Ѓ/ Комисија за уметничка колонија

1. Миле Корубин - претседател
2. Рашко Муратоски
3. Нове Франгоски
4. Насе Волчески
5. Трпко Владически
6. Антоние Николоски
7. Нико П. Тозија

Е/ Комисија за пошумување и заштита на природата

1. Велимир Ѓиноски - претседател
2. Ристо Бужароски
3. Борис Контески
4. Велимир Граоркоски-Веле

Ж/ Комисии за собирање на парични средства од работни организации и поединци

1. Митре Каркински – претседател
2. Ристо Дукоски
3. Велимир Ѓиноски
4. Ристо Кеџкароски

1. Блаже Јанкулоски – претседател
2. Ристе Мелоски
3. Блаже Кржалоски
4. Дамјан Чапароски

З/ Комисија за Музејски збирки и галерии

1. д-р Петар Милковски–Пепек - претседател
2. Перо Кеџкароски
3. Милица Огненоска
4. Галена Куцулоска
5. Рашко Муратоски
6. Нове Франгоски
7. Дамјан Чапароски
8. Велимир Брезоски
9. Дамјан Лепчески

Ова беше состав што служеше како пример за тоа како треба да се работи и да функционира една граѓанска иницијатива. Бевме сложни и единствени, донесувајќи одлуки со консензус по бурни дискусии и различни ставови. Мислам дека заличувавме на старите галички мудреци...

Исто така сакам да ги истакнам придонесите на месните заедници предводени од Ефтим Цубалески, Ристе Кеџкароски, Митре Тортески, Стојче Дојчиноски-Росоклија и посебно Месната заедница на чело со Илија Филипоски и членовите кои имаа ротирачка улога за претседатели Митре Ажиески, Љупчо Попоски, Нове Франгоски, Никола Черепналкоски, Косто Граоркоски, Ацо Лепчески и Илија Мелоски. Последниве години со работа се истакна и Месната заедница предводена од Благоја Филипоски.

ЗА ГАЛИЧКАТА СВАДБА

За Галичката свадба, обичаите во Галичник и фолклорот е пишувано многу и тоа од разни видови автори, почнувајќи од големи авторитети, културни работници, патеписци, етнологзи, фолклористи, историчари па сè до тотални анонимуси. Имајќи го предвид овој факт и покрај моето големо познавање на галичкиот фолклор, се одлучив да напишам сосема накусо за моето видување за Галичката свадба само за да појаснам и потсетам на некои работи за истите да не се забораваат.

Карневал за време на Галичките свадби

Сакам најнапред да им порачам на оние кои посакуваа, а и сега посакуваат Галичката свадба да не се вика „Галичка свадба“, дека се во голема заблуда. Тие мислат дека демек тоа било мијачка свадба, дека требало да се вика македонска свадба (во општа смисла немам ништо против) дека галичаните си ја присвоиле, исти биле свадбите во сите мијачки села како на пример во Лазарополе, Тресонче, Гари, Селце, Росоки, Смилево, Папрадиште, Ореше и слично. Не, тоа се само погрешни ставови на поединци и голема кривоглештина. Па зошто не ѝ погледнат на вистината во очи, зошто не го

прочитаат она што е напишано за галичката свадба од пред стотици години, па сè до денес. Кој ги натера непристрасните автори и посетители најсвечениот чин на стапување во брак на галичаните да го нарекуваат Галичка свадба. Да се разбереме, точно е дека свадбите на Мијаците се слични, впрочем како и со сите македонски свадби, но има нешто посебно во галичката свадба, има нешто по што се разликува од другите свадби и затоа Галичката свадба е ставена на пиедесталот на светската фолклорна ризница. Галичката свадба беше кралска свадба, ни во минатото на петровденските галички свадби немаше импровизација, па дури и сега во туристичката манифестација која се изведува во скратена верзија. Сè беше одмерено, стокмено и под конец. Не можеше да се најде во свадбените поворки невести со различни извезени рокави, со скинати петлици и срма, невести без низалки, пафти или гологлави без калемѓар. Момчиња без минтан, облечени само по кошула или не дај боже без кечиња и со искинати токи да им се гледаат голите меса. Какви беа само галичките свадбени поворки, колку беа долги, каква глетка доживуваше секој посетител... Доживувањето не би било исто доколку на свадбата има само десетина учесници. Галичките свадби беа најголемиот празник, нешто врвно во животот на секој галичанец. За време на галичките свадби сите обичаи се изведуваа автентично, без никакви додавки и чаламења. Немаше дупнати топани, тепачки за танец, немаше пијанчења, не можеше да се замисли свадба без десетици побратими-коњаници. Свadbите во Галичник беа животни „драми“ на отворено. Секој учесник си ја играше својата ролја како најуспешен професионален актер. Тоа беа небесни свадби. Манукот, Невестинското оро, Тешкото се играа на ист начин на секоја свадба од различни играорци-сватови без да се уфрлуваат додатни елементи. Тоа беше својствено за галичани. Невестите не можеше да ги видиш да се зелавит, секогаш беа одмерени и во играта и во одот, а истото се однесуваше и за машките играорци и сватови. Денес разноразни КУД го играат и Тешкото и Манукот и Невестинското оро со разни додатоци и експерименти (кореографии) како што си правее чалами во соседните села на Галичник, но тоа не е автентичното, вистинското. Тоа не е спонтано, не е нешто што извира од дното на душата... И најлошиот играорец во минатото во споредба со денешните би рекол уметници – виртуози играорци на КУД „Танец“ или „Кочо Рацин“ ќе те воодушеви, ќе те импресионира ќе те расплаче кога игра со срце и душа. Како само тетин Рафе Филипоски го играше Манукот. Сите негови движења, би рекол балетски движења, беа изведувани без напор, а беа следени од посетителите со подзинати усти. Ремек дело. И да не набројувам повеќе луѓе од моето време. Галичката свадба и обичаите беа невиден култ за секој

галичанец. Носијата ја везеа, кроеја и ја чуваа како нешто најсвето и најскапоцено. Па сега прошетајте по сите села и ќе видите кој најмногу има сочувано комплетни носии во мијачките села, се зноет дека галичаните предничат пред сите. Се давеа, но од носиите не се двоее, како и големиот наш преродбеник кога му било понудено да добие пензија од бугарскиот двор ама само да ја сменит својата галичка носија, тој им возвратил дека не сака ниту пари, ниту пензија, дека нема никогаш да ја симне носијата со која се борел целиот свој живот за афирмацијата и слободата на Македонија. Им ја треснал вратата и си заминал. Ете такви беа старите галичани, а не како денес новокомпонираните партијци кои по стопоти си го менуваат партискиот дрес, а некои и своето државјанство и национална припадност. Каде може во еден ден да се случи во некоја населба да се одржуваат и по 50 свадби со поворки од над стотици сватови...

Венчавање во црква

Затеа, поради посебниот однос на галичани кон најсвечениот чин - свадбата си обезбедија трајно место во широки рамки со единствено име

Галичка свадба. И заради тоа и во далечната 1962 година Иницијативниот одбор на новата туристичка културна манифестација се одлучи за името Галичка свадба. И нема потреба постојано и непотребно да се пуштаат отровни стрели кон оваа манифестација, напротив треба да се поддржува и негува од сите Мијаци и Македонци, треба да бидат горди. Требаше срдечно да ја поддржат иницијативата за свадбата да влезе под заштита на УНЕСКО. Од непринципиелните ставови на поединци кои ѝ љубомореа на Галичката свадба, пропадна заштитата и на Галичката свадба и на Тешкото. А замислите доколку беше заштитена свадбата ќе се заштитеше и Тешкото. Каприци, каприци... Затоа им препорачувам на сите други места (градови и села) нека изберат нешто свое, автентично од својата богата културна историја и достоино нека го презентираат, ја имаат целосно нашата поддршка. Зарем требет сега некое друго место во Струга да правит Вевчански карневал...

Веле и Илина како свршеници

За да не останет непознато за помладите генерации сакам да ги спомнам сите кои беа во Иницијативниот одбор кои ги имав забележано и запаметено лично, а потврдено во весникот „Вечер“ на еден од иницијаторите, г-динот Ристо Кртошев. Многумина од незнаење, а некои и од самобендисаност да си припишуваат сами на себе заслуги. Впрочем еве дел од она за што пишува

Ќортошев во „Вечер“ во написот „Белото Менде 40 години гувее на Галичката свадба“ (28/29 јуни 2003 година) за тоа како се роди најпознатата македонска туристичка атракција, Галичката свадба.

„... Да се потсетиме: секаде свадбите се прават од есен до пролет, обичаите се скоро исти, но само во тој крај – мијачкиот, свадбите се одржуваат во лето, во горештината. Тоа диктирано од повеќе причини: таму горе, во Галичник, тој период е најпогоден, а и неговите млади, некогаш на Петровден се враќале дома од гурбетлак со спечаленото и тогаш ги правеле свадбите, за потоа пак да заминат, оставајќи ги младите невести со (в година) 'мошко' дете в раце. Тоа добро е опишано во драмското дело 'Печалбари' од дојранчанецот Антон Панов. За жал неговиот јунак никогаш не се вратил да го види својот син, затоа што умира во туѓина. Затоа и песната за белото Менде, не е само загрижен повик за свадбата, за веселбата, туку и тонови кои навестуваат можна скрб!

Сето тоа е помешано, а изразот е во целокупниот низ обичаи, проследени со свирка, но не на некои весели свирачи и инструменти, туку постојано виење на зурлите и под тешкиот удар на топанот, кој како да создава молњи и громови што се разнесуваат далеку над Радика и планините. И чекорот на свадбарите – играорците е тежок и паѓа врз (некогаш) камениот мегдан Упија како чекан. Изразот на целата таа 'весела' тегобина е познатото оро Тешкото, каде што нема ни 'их ха' и 'опаа', туку само гледање пред себе со сета сериозност и достоинственост. Во тој дух се и другите две ора Свекрвиното и Невестинското кои, пак најавуваат дека свекрвата и невестата ќе бидат повеќе заедно отколку младата со младоженецот. Дури и носиите, темното, кај машките, се во склад со таа тежина и сериозност. Но, сето тоа на овој фолклорен церемонијал му дава извесна монументалност. Му ја дава неспоредливата одлика само на Галичката-мијачка свадба.

Но, како дојде до тоа овој единствен по својата детерминација ритуален и животворен настан (свадбите се паметат) да се претвори во туристичка манифестација? Во пролетните месеци на 1963, тогашната Регионална стопанска комора во Скопје беше раководена од Ристо Дуковски, по потекло од Галичник. Тој ја нафрли идејата за таква манифестација. Таа идеја секретарот за угостителство и туризам, Ане Брешковски од Теарце, ја прифати и свика состанок со извесни компетентни лица, повеќето од Галичник. Велимир Ѓиноски, тогашен генерален директор на 'Јухогром', Аврам Мирчевски, референт за угостителство во споменатата комора, Вељо (Велимир) Граоркоски, претседател на задругата во Галичник; Тало Филипоски, одговорен за туризмот во Маврово, како и авторот на овој текст,

одговорен за туризмот во Комората. Околу три месеци се работеше со ентузијазам и големо задоволство, што потоа резултираше со невиден успех. За таквиот успех придонесоа свадбарите, младоженците и населението во Галичник, кое сè уште живееше таму“...

Морам да истакнам дека најтешката задача ја имаше 33 „Бистра“ од Галичник, која всушност требаше да биде домаќин на сите гости и туристи и да ја преземе целокупната организација на манифестацијата. Направивме големи напори, иако имавме потешкотии со сместувачките капацитети. Имено беа најавувани од 600 до 1000 гости, а всушност присуствуваа над 4000 посетители од земјата и странство, меѓу кои беа и тогашните највисоки македонски раководители Лазар Колишевски, Видое Смилески и Мито Мицајков. За преноќиште покрај расположивите капацитети (во Хотелот „Турист“, Вила „Доста“ и интернатот кај Мандичевци) оспособивме, варосавме и исчистивме десетици празни галички куќи и во сите одаи пославме папрат, па гостите спиеја на папратот како што го правеа тоа и младоженците на својата прва брачна ноќ. Мораше некако да се снаоѓаме во тие услови, па обезбедивме неколку пункта – колиби од јавор за исхрана на гостите. Исто така изградивме и неколку нови санитарни чвора... Младоженците и сватовите сите беа од Галичник и немаше никаков проблем околу изведувањето на ритуалите и обичаите. Сите тие до скоро беа учесници на вистински свадби. Бев премногу зафатен со организацијата, требаше да ги пречекувам високите гости, а истовремено и да учествувам во носија во самата свадбена поворка. Но морам да истакнам дека најмногу тогаш во организацијата ми помогнаа Исо и Дамјан Чапароски, Александар Граоркоски и Ѓорѓе Гегоски. Така започнаа пионерските денови на големата туристичка атракција Галичка свадба...

ИЗВАДОЦИ ОД ПЕЧАТОТ

ЛУЃЕ ОД СЕКОЈДНЕ- ВИЕТО

БИСТРА Е МОЈОТ ЖИВОТ

Галичник, јули
Од Јанче до Галичник се стигнува за два часа, може и побрзо ако не подзастанеш под некоја сенка или за студена вода што извира од утробата на Бистра. А Јанче и селата од Долна Река од време биле поврзани со Галичник како мајката и детето. Длабоко воздивна Гафур, мојот придружник и нешто прозборе. Му беше тешко на душата, но проговори: „Со Галичник ние се гордеевме, ах, каде се тие луѓе... Сега е лето и сигурно ќе го најдам Велета, тој е таму, Бистра е неговата мајка“.

ВЕЛЕ ГРАОРКОСКИ

Веле Граоркоски, сигурно е во родното гнездо, тој е домаќин ги пречекува галичани растурени низ земјата. Мртвилето во Галичник не трае долго, само да го снесат снегот и ете го Веле, се враќа на старото огниште.

— Од својата десетта година тргнав на печалба — раскажува 53-годишниот Граоркоски, сега директор на задружната „Бистра“. Од 1931 до 1935 година бев во Белград, а потоа 7 години во Солун со галичките каи. Четири години работев во дуќаните на галичани во Серез, Софија и Скопје. Во 1950 година станав претседател на задружната „Бистра“ во Галичник, 24 години сум раководител на оваа позната сточарска организација.

— Јас не можам да го сфатам животот без оваа убавина, Бистра, таа е мојот живот, просто сопатник во животот — насмевнат продолжува Граоркоски. И навистина, сите досега постигнати резултати во „Бистра“ се сврзани за нејзиниот директор. Задружната „Бистра“, која во јануари 1975 година ќе ја прослави 30-годишнината од формирањето, воопшто не знае за загуби. Нејзините прво класни млечни производи патуваат на разни страни во земјата и светот, како што тоа го правела персиските килими на моменте од Галичник, кога во ова село цутеа килимарството и домашните ракотворби.

Галичник, како и многуте мијачки села во пазувите на Бистра и Стогово, доживеа мачна слика на миграцијата. Меѓутоа, Веле Граоркоски докрај остана оптимист. Желба му беше селото да го доближи до неговите исленици, до светот. Конечно во 1973 година низ срцето на Бистра како змија се протегна асфалтната лента што на Галичник му донесе нови видови и перспектива. — Патот значи повторно раѓање — рече Веле. Со тоа се отворија можности селото да заживее барем во летните месеци. Н. А.

ЗАПИС ОД БАЧИЛО

СОЧНА ТРЕВА, МНОГУ МЛЕКО И КВАЛИТЕТНО СИРЕЊЕ

Беше пладне кога го посетивме бачилото „Сал таница“, сопственост на 33 „Бистра“ од Галич ник, што се наоѓа на планината Бистра, во непосредна близина на Скијачкиот центар Маврово. Лавежот на кучињата го најавија нашето доаѓање. Од сламената колиба излезе бригадирот Мирко гадирот на бачилото Мирко Митрески. Иако го динава дојдовме 15 дена подоцна во споредба со минатата година (2 јуни), сепак сочната трева и топлото време ни овозможува да го надоместиме за доцнувањето. Овците даваат доста млеко. Барем засега овде е во најдобар ред и очекуваме да продолжат да даваат млеко и до крајот на летото. — Вака работиме секој ден — ни рече Јусуф Јусуфи. — Ние единаесетмина за два часа молзиме 1.800 овци, колку што има ова бачило. Напорно е. Но, мораме навреме да ја завршиме работата. Дневно ги молзиме двапати. Задоволни сме што овците даваат доста млеко и тоа е мошне квалитетно. — Утро до мрак, работиме се додека има работа. Можеби тоа донекаде влијае да не се почувствува погреша од нови овчари. — А, дали сте задоволни од примањата? — Релативно, речиси сите сме добро наградени. Бачот е најплатениот — зема од 5.500 до 6.500 динари, а личниот доход на

ГАЛИЧНИК: ТРИ ДЕЦЕНИИ НА ЗАДРУГАТА »БИСТРА«

КАШКАВАЛОТ И ВО СЕВЕРНА АМЕРИКА

— ГОДИНАВА СЕ ОЧЕКУВА ДА СЕ ОСТВАРИ РЕАЛИЗАЦИЈА ОД ПРЕКУ 12 МИЛИОНИ ДИНАРИ

ГАЛИЧНИК

РЕКОРДНА ПОСЕТЕНОСТ

— РЕДОВНАТА И СОЛИДНА СНАБДЕНОСТ НА СЕЛОТО, ПРЕКРАСНАТА КЛИМА И ЗБОГАТЕНИОТ КУЛТУРНО-ЗАБАВЕН ЖИВОТ ПРИДОНЕСОА ВО ГАЛИЧНИК ДА ЛЕТУВААТ НАД 2 ИЛЈАДИ ГОСТИ

Македонско село Галичник, на планини Бистра, одавно је познато по својим печалбарима, као и по њиховим тужним — печалним песмама, пуним носталгије за родним крајем. Ово село је некада било велико и богато, млади људи су ишли на печалбу и враћали се, стари-

УСПЕШНО ПОСЛОВАЊЕ ЗАДРУГЕ „БИСТРА“ У ГАЛИЧНИКУ

Канцеларије на пашњацима

- Готово сви запослени радници од маја до новембра бораве и раде у селу
- Колектив без губитака
- Село печалбара и сточара оживело после изградње асфалтног пута

ЗЕМЈОДЕЛСТВОТО И СЕЛОТО ДЕНЕС

ТРИЕСЕТ ГОДИНИ НА ЗАДРУГАТА „БИСТРА“ ОД ГАЛИЧНИК

КРУПНИ РЕЗУЛТАТИ ВО РАЗВИТОКОТ НА ОВЧАРСТВОТО

ИНИЦИЈАТИВА ГАЛИЧНИК И БИСТРА — ПЛАНИНАРСКА БАЗА

ТЕРЕНИТЕ СЕ МНОГУ ПОГОДНИ ЗА ИЗВЕ-
ДУВАЊЕ СТРУЧНА ОБУКА НА
ПЛАНИНАРИТЕ

ЗАДРУЖЕН СОЈУЗ НА МАКЕДОНИЈА

Одликувани 22 земјоделци

• ВИСОКИТЕ ОДЛИКУВАЊА ОД ПРЕТСЕДАТЕЛСТВОТО НА СФРЈ ДОДЕЛЕНИ ЗА ВРВНИ РЕЗУЛТАТИ ВО ЗЕМЈОДЕЛСКОТО ПРОИЗВОДСТВО

На пригодната свеченост, одржана во просторите на Здружниот сојуз на Македонија во Скопје, вчера им беа врачени

нија", Никола Геновски, пензионер од Битола, Велимир Граорковски, директор на 33 „Бистра“ од Гостивар, Трајче Лазаров, ско, Радован Пилиповиќ, земјоделец од селото Јосифово, Валандовско и Гаврил Попстефанија од 33 „Горица“ од Охрид. Со

С ПУТА ПО МАКЕДОНИЈИ

Живот се враќа у Галичник

Галичник, август. Од Мавровског језера до Галич-

ропањци и још некои, потомци су старог славенског племена Мија-

мање наде, јер је у Повардарју сие мање слободних пашњака. Уме

СЕЛО – МУЗЕЈ

Гостивар, 14. септембра

ОТКАКО је изграђен асфалтни пут до Галичника, дуг 20 км, живот се у овом некад највећем селу у Македонији поново вратио. Од почетка маја, па све до касне јесени — до првог снега, Галичник је пул гостију. То су туристи који овде проводе део годишњег одмора, на великој надморској висини на чистом ваздуху.

— У будуће биће још више гостију. Још мало је кућа остало које нису реновиране и у којима бар преко лета не живе Галичани који су напустили село пре неколико година, тада када се доде стизало само коњима. Завод за заштиту споменика СРМ досад је адаптирао више кућа, а то чине и сами власници. СО из Гостивара донела је одлуку којој је ово село проглашено за се-

ло-музеј, тако да је онемогућена свака провизација. Све се гради по договору циљем да свака кућа која представља музеј и убудуће буде то, каже Веле Граорковски, директор задруге „Бистра“ из Галичника.

И поред тога што у Галичнику, преко зиме остају само десетак старијих брачних парова верује се да ће будућности овог мијачког насеља бити лепа. Одбор за обнову овог села прилично је активан, а планира се и да се формира месна заједница. Тиме ће се много више допринети да се у овом селу брже развије туризам и сточарство.

НА СЛИЦИ: поглед на Галичник.

Ц. ХУРЕДИНИ

ГРИЖАТА ЗА КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО

Покрај многуте обврски што ги имав додека работев во Галичник, наоѓав време да се грижам и за културното наследство во Галичник, Мијачијата и да се вклучувам во многу иницијативи и активности на многу мои драги роднокрајци, посебно на она што го правеа Перо Кецкароски, Стојче Дојчиноски-Росоклија и Ристо Дуковски и големиот заљубеник во мијачкото културно наследство Димитар Корнаков. Ова го истакнувам испровоциран од пожарот во манастирот „Свети Јован Бигорски“, кога одредени високи свештени лица даваа неодмерени изјави дека во минатото никој не се грижел за културното наследство. Напротив, иако општините Дебар, Маврово или Гостивар (кои не беа развиени) не обезбедуваа доволно средства за културното наследство и покрај апелите и барањата на галичани, ние не останувавме рамнодушни, се обраќавме и баравме помош од Републичкиот завод за заштита на спомениците на културата, Републичкиот фонд за унапредување на културните дејности, Републичкиот секретаријат за образование наука и култура, Републичкиот секретаријат за финансии и Републичкото собрание. За таа цел беше формиран и одбор за санирање на манастирот во чиј состав беа и тројца галичани: Петре Кецкароски, Стојче Дојчиноски-Росоклија и Велимир Граоркоски.

И како резултат од сите тие наши барања и напори, кај сите фактори наоѓавме разбирање, се обезбедуваа средства и затоа во оваа пригода сакам да ги истакнам работите (зачувани во мојата лична архива) кои се извршени во најголемото мијачко светилиште „Свети Јован Бигорски“ во периодот од 1965 до 1972 година. Во тој период од забот на времето во манастирот сите кровови изведени од камени плочи прокиснуваа, а влагата навлегуваше во внатрешноста и ги уништуваше сидовите од плитар, како и многу вредните таваници, фрески, резби, икони. Исто така во незавидна состојба се најдоа и некои носечки конструктивни елементи, како греди, дрвени столбови и дрвени меѓукатни конструкции. Најзагрозен од сите беше стариот конак и тоа источното крило, кое до второто ниво беше вкопано во земја. Имајќи ја предвид ваквата состојба се изработија многу проекти-елаборати за конзервација меѓу кои и оној одобрен од комисијата во состав проф. Галаба Паликрушева, проф. Борис Чипан и проф. Крум Томовски, како и оној проект со кој баравме угостителското претпријатие „Метропол“ од Скопје да инвестира во одржувањето со угостителски услуги (слично како што денес го прави МПЦ)

одобрен од комисијата во состав проф. Борис Чипан, архитект Љубо Пота и еден експерт од Белград архитект Зоран Петровиќ.

Заради итната потреба за санирање на стариот конак уште во 1965 година се преземени обемни земјени и бетонски работи. По целата должина на конакот се ископа длабок ров со широчина од околу 2 метри и со длабочина на ниво на приземјето со што се отстрани постојаното навлажување на сидовите и дрвените елементи, при што водата што се слеваше од стрмниот брег преку ровот се однесе во канал. Ровот беше обезбеден со силен бетонски потпорен сид. Постојниот камен сид од конакот беше делумно пресидан, пломбиран и фугиран. Изведена беше вертикална хидроизолација со битумен, а во приземјето е изведен дупли сид со меѓупростор со што наполно е избегнато влажењето.

Во 1966 година се пристапи кон понатамошно санирање на источното крило со демонтирање на дел од оштетените дрвени елементи (греди, таваници, подови) и со монтажа на нови. Бондрук сидовите беа преработени со нови дрвени елементи и исполна од тула наместо плитар. Поставени се нови бродски подови и подови од камени плочи, извршено е малтерисување, замена на оштетените врати и прозори, прередување на камените плочи итн.

Во 1967 година се преземени активности за конзервација на фреско-живописот во трпезаријата, поправка на апсидата во трпезаријата и чистење и конзервација на живописот пред влезот во црквата. Но кон крајот на таа година Дебар го погоди голем земјотрес кој предизвика оштетувања и на објектите во манастирскиот комплекс.

Затоа во 1968 година веднаш се преземени активности за санирање на последиците од земјотресот. Новиот конак е покриен со салонит плочи, за привремено да се обезбеди од влажење. Повторно се прередени камените плочи на стариот конак, премалтерисани се испуканите сидови на ќелиите и пресидани се срушените оџаци. Бидејќи тогаш стручните екипи на Заводот констатираа дека манастирот се наоѓа во трусно подрачје, преземаа пообемни работи и извршија асейзмичка санација на дел од конструктивните елементи со изведување на бетонски трегери и церклажи над трпезаријата, а го препокрија и кровот со камени плочи (наместо на земја беа поставени на малтер со хидроизолација над дрвениот патос). Преземени се активности и за поправка на испуканиот фреско-живопис во трпезаријата, како и работи на кровот над фурната.

Во 1969 година пристапено е кон целосно преработување на црквената камбанарија оштетена од земјотресот со пресидување и препокривање.

Монтирана е дрвената резбана таваница во трпезаријата и поправени се сидовите на катот кај фурнијата.

Следната 1970 година нема некои посебни градежни зафати, туку се вршени испитувачки работи на дрвениот иконостас во резба за да се изготви елаборат за негова конзервација.

Во 1971 година целосно е реконструирана сејменската кула со сите градежни и занаетчиски работи. Преземени се активности за реконструкција на монашкиот конак. Изработена е нова комплетна столарија за вториот кат на стариот конак – источно крило. Исто така комплетно се заменети камените плочи на стариот конак и поставени се наместо на кал, на подлога од малтер, хидроизолација и дрвен патос. Преземени се и пообемни активности околу фурнијата со пресидување на камените сидови и преработка на други елементи.

Во 1972 година се продолжува со градежните работи и се пристапува на замена на дрвените подови во трпезаријата и одаите, но при тоа се констатирало дека дрвената носива конструкција е сосема дотраена, па по изработка на статиката е продолжено со изведување на армирано–бетонска конструкција. Направена е ограда во дворот од западната и источната страна на манастирот. Продолжени се работите на монашкиот конак, изработена беше дрвената таваница на тремот кај трпезаријата и реконструирана доводната електрична инсталација, заедно со изведувањето на првата фаза од внатрешната електрична инсталација. Или вкупно, за 7 години беа вложени околу 710 000 тогашни динари. Со уште поголем интензитет се продолжи да се вложуваат средства од државните органи и во наредните години, кога непосредно работите се изведуваа под раководство на искусниот мајстор Славе и архитектот Митко Пренцов. Славе едноставно го препороди манастирот. Буквално живееше таму сè до деведесеттите години на минатиот век, кога манастирот беше предаден на владение на МПЦ во извонредна состојба. Ова е само мало потсетување за грижата на манастирот, пред сè заради присет на некои кои сакаат да негираат многу работи.

На ист начин го правевме тоа и за заштитата на многу значајни објекти во Галичник. Се планираше да се заштитат и обноват куќите на Партенија Зографски, Лазар Личеноски и други објекти со специфична архитектура и други историски вредности.

Од средбите со Лазар Колишевски и Блаже Конески произлезе идејата и реализацијата за реновирање и отворање на спомен-музеј во родната кука на најбудниот македонски преродбеник, учебникар, историчар и војвода Ѓорѓи Пулески. Во 1972 година на 7 октомври беше отворена нова поставка на

спомен-музејот на Ѓорѓи Пулески. По средбата со професор Крум Томовски, се отпочна и заврши комплетната реконструкција на родната куќа на Тодор и Томо Томоски, со автентични материјали, камен и дрво и скриени армирано-бетонски елементи заради потребната асеизмика.

Не случајно во Галичник бевме домаќини на вториот дел од Симпозиумот за старата селска архитектура - заштита и ревитализација. Организаторите ја ценеа нашата љубов и залагање за заштита на културното наследство, како и нашиот влог во таа заштита, па затоа одлучија да бидеме организатори и да ги пречекаме многубројните гости и експерти. На Симпозиумот посебни забележливи излагања и реферати имаа нашите галичани Стојче Дојчиноски-Росоклија, професор Славко Брезоски и Василко Ѓиноски. Како домаќин го отворив вториот дел од Симпозиумот со краток поздравен говор во кој истакнав:

„Другарки и другари!

Чувствувам особено задоволство и радост што вториот дел од Симпозиумот за старата селска архитектура – заштита и ревитализација се одржува во познатото мијачко катче, село Галичник - родното место на познатите македонски преродбеници Ѓорго Пулески, Партенија Зографски, Панајот Ѓиноски и познатите мајстори, зографи и копаничари - населба со мошне значајна стара селска архитектура!

Селото Галичник измина низ бурни времиња за да се најде во не така завидна положба. Таа положба токму ги поттикна сите галичани и неговите пријатели да се организираат и го дадат својот придонес за спасување на сè она што може да се спаси како архитектонска вредност и карактеристична населба во Западна Македонија. Затоа денешниов Симпозиум го сметаме како уште еден прилог во напорите да се изнајдат можности за зачувување на постојната архитектура, економско активирање и развивање на Галичник и околните села во рекреативна туристичка населба.

На присутните учесници и гости на овој значаен Симпозиум, од името на колективот 'Бистра-продукт' погон 'Бистра' и граѓаните на Галичник, Ви посакувам убав престој, со желба континуитетот и интересирањето за ова и другите села во Западна Македонија никогаш да не згасне.“

Како резултат на нашите заложби за заштита на културното наследство и посебната архитектонска-урбанистичка формација на Галичник, на 25 јуни 1975 година, Републичкиот завод за заштита на спомениците на културата

донесе решение под бр. О6-1016/1 со кое Галичник се прогласува за споменик на културата.

МОИТЕ СЕЌАВАЊА ОД СРЕДБИТЕ СО НЕКОИ ЛИЧНОСТИ

За време на мојот работен и животен век се сретнав, се запознав или станав пријател и другар со многу јавни личности од општествениот, јавниот, културниот живот и бележити луѓе и личности од нашето секојдневие. Сите овие средби и пријателства пред сè се должат на надалеку чуениот и познат Галичник, преубавата Бистра, како и на тоа што долги години бев домаќин во Галичник извршувајќи раководни и јавни функции. Така во Галичник престојуваа: Лазар Колишевски, Љупчо Арсов, Благој Попов, Никола Минчев, Родољуб Чолаковиќ и многу други јавни личности. Ако не беше Галичник, кој знае дали воопшто ќе се сретнев со тие луѓе. Затоа сакам да ги посочам особините и карактеристиките на дел од нив, како и тоа што го направиле или го афирмирале Галичник.

Најсилен впечаток ми остави еден од најголемите апостоли на македонската нација, академикот и првиот претседател на МАНУ **Блаже Конески**. Блаже беше најзнаменитиот лингвист и кодификатор на современиот македонски литературен јазик, голем, би рекол светски поет и наш академик. Од средбата со него бев доживотно импресиониран. Редок интелектуалец, кој беше толку непосреден и драг и со најобичниот човек. Кога говореше, од устата како да му течеше мед, само со неколку збора или мисли кажуваше мошне многу, за која било тема да се говореше. Многу пријатно ме изненади тоа што добро ги познаваше Мијачијата и Галичник, бидејќи и тој влече корени од мијачкиот крај. Беше голем афирматор на мијачкото културно наследство. Колку само со воодушевување зборувааше за галичките преродбеници Ѓорѓи Пулески, Панајот Ѓиноски и Партенија Зографски. Впрочем годините по ослободувањето и формирањето на македонската држава кога нападите кон посебноста на македонскиот јазик беа најголеми, Конески во одбраната застануваше со делата на македонските, односно галичките преродбеници. Тоа го правеше на маестрален начин. За таа цел издаде и посебна публикација. Посебно треба да се одбележи дека тој ја организираше и ја отвори првата спомен-поставка во родната кука на Ѓорѓи Пулески. Неговата почит кон мијачката култура, наследство и патриотизам беше голема и не случајно за таа цел и ја напиша песната над песните-„Тешкото“. И затоа секогаш галичаните, Мијаците и сите Македонци со посебен пиетет треба да се сеќаваат и да го бранат големото дело на Конески од некои неосновани напади. кои сè уште

дури и ден-денес во независна Македонија сакаат да ја оспоруваат посебноста на македонскиот јазик и нација.

Исто така посебно го ценев и го засакав големиот југословенски раководител, меѓудругото и претседател на Сојузниот извршен совет на Југославија, Петар Стамболиќ. Многу добро ја познаваше историјата на Македонија, а најмногу од сè беше импресиониран од Бистра и реката Радика. Беше непосреден и драг соговорник. За тоа колку го ценеше Галичник, а со тоа и Македонија нека ви послужи и следниот податок. Во седумдесеттите години 33 „Бистра“ од Галичник доби известување од градот Белград дека нејзината постојна продавница на ул. Књаз Михајлова не е опфатена со урбанистичкиот план и дека истата треба да се сруши, а на тоа земјиште да се изгради друг објект. Тоа за сите вработени беше како гром од ведро небо. Организационата единица која се занимаваше со продажба на текстил, сувенири и сл. на големо и мало и на Задругата ѝ носеше секогаш големи приходи и добивки, требаше да згасне. Можеше да се најде и некоја друга локација, но друга толку атрактивна немаше во Белград. Затоа решив веднаш да отпатувам во Белград наредниот ден. Таму со раководителот на продавницата отидовме во одделението за урбанизам и комунални работи за да прашаеме зошто не ни дозволуваат да остане продавницата. Ни беше одговорено дека локацијата е мала и дека не може да се проширува и надградува толку мал објект и затоа се предвидени нови општествени содржини на поширока локација. Тогаш се одлучив да појдам на прием кај Петар Стамболиќ. Се јавив на телефон во неговиот кабинет и на секретарката ѝ кажав дека го бара Вељо од Галичник. Причекав неколку секунди и секретарката ми одговори дека за 2 часа ќе ме прими затоа што претходно веќе имал закажано состанок. Точно по 2 часа отидов во неговиот кабинет и кога ме виде најсрдечно и другарски се поздравивме и се прегнавме. Ме распраша најпрво за Македонија, за Галичник и Задругата и така на разговорот се надоврзав за проблемот што го имав со дуќанот. Му велам: „Другар Петар, зар ќе нè оставите на улицата Књаз Михајлова да нема ниедна македонска продавница, односно нашата галичка Задруга да остане без својата егзистенција?“ Стамболиќ најнепосредно и другарски без многу размислување ми вели дека не само што продавницата треба да остане, туку и дека таа треба да биде мини македонска стоковна куќа за продажба и на македонски сувенири, везови и слично. Се јави во одделението за урбанизам на Белград, разговараше и ми закажа средба за наредниот ден. Зема лист хартија и со негов ракопис запиша неколку реда до началникот, во кое пишуваше дека тој објект треба да остане и да се прошири. И навистина, другиот ден бевме примени и по

разговорот со ресорниот началник во Општината за неколку дена ги добивме потребните услови. Потоа го ангажирав нашиот галички архитект Драган Бошнакоски да изработи соодветна техничка документација. Но откако се пензионирав, првите луѓе на Задругата сè помалку се интересираа и како што се случи со целиот имот, така и продавницата беше затворена, отстапена, односно не знам што се случуваше...

Човек кој исто така многу го засака Галичник и со кого станавме големи другари, а на крај станавме и кумови, беше народниот херој на Југославија генералот Душан Пекиќ. Имено во 1950 година тој беше командант на тенковската дивизија. Беше голем познавач на историјата на Македонија. Имаше многу слушано и читано за Галичник. Уште првиот пат кога го виде Галичник се воодушеви. Беше народен човек, потеклото му беше од Лика, весел, дружељубив, но истовремено строг и дисциплиниран. Многу ни помагаше, посебно на Задругата во решавањето на инфраструктурните проблеми. Станавме големи пријатели. Кога слушна дека на 17 септември 1950 ќе правам свадба ми вели: „Јас ќе ти бидам кум“. Иако го убедував дека по галичката традиција си имам старо кумство, не сакаше да попусти: „Сакам нашето пријателство да го крунисаме со кумство, уште повеќе што ти си Македонец, а јас Србин“. На крајот морав да се слојам. Пекиќ инсистираше свадбата да биде по галичките обичаи, но без венчавање во црква, а сите сватови да бидат облечени во галички носии. Го пречекавме во Галичник на денот на свадбата со сите почести и славолук од најубави цвеќиња на Пеш со неговите придружници (воени лица со највисоки чинови). Веднаш сите се облекоа во галичките бечви и свадбата започна. Пекиќ беше многу радосен и среќен, а се пееше и играше до доцна. Неговите придружници ја снимаа целата свадба со камера, но бидејќи претераа со пиењето, на крајот го осветлиле филмот и така останав без ниедна фотографија и филм од мојата свадба. За поклон Пекиќ ми донесе еден релјеф од бронза на подлога од ореово дрво, со ликот на Јосип Броз Тито, кој сè уште виси во мојот стан, како спомен на нашето големо пријателство и кумство.

Со познатиот македонски политичар и еден од највисоките југословенски политичари Лазар Колишевски имав над дваесетина средби. Она што најмногу ме импресионираше кај него беше неговото познавање за галичките–македонските преродбеници Пулески, Ѓиноски и Зографски и посебно што го сакаше Галичник и ги ценеше неговите луѓе. Уште при првата средба со мене во Галичник побара да му ги покажам родните куќи на Партенија и Ѓорѓија и истакна дека тие треба посебно да се заштитат. И

навистина набрзо по таа средба даде налог родната куќа на Пулевски да се претвори во музеј. Беше голем љубител на екологијата, посебно се залагаше за пошумувањето и на негова иницијатива се пошуми дел од месноста Куличе во Галичник. Беше мошне скроман, а кога ќе останеше на ручек или вечера најмногу од сè сакаше да проба од галичката сарма со зелје.

Посетата на Тито на Маврово

Во моите сеќавања и спомени секогаш ќе остане и средбата со најблискиот соработник на Јосип Броз Тито и втор човек во Југословенската федерација Едвард Кардељ. Средбата ја остваривме во Белград. Бевме поканети како задругари, од Задругата во Галичник која во тие години го носеше неговото име. Во делегацијата покрај задругарите беа и наши галички истакнати функционери. Делегацијата беше во состав: Тошо Попоски, Ристо Бужароски, Меле Граоркоски, Тало Чалоски, Нико Филипоски, Галена

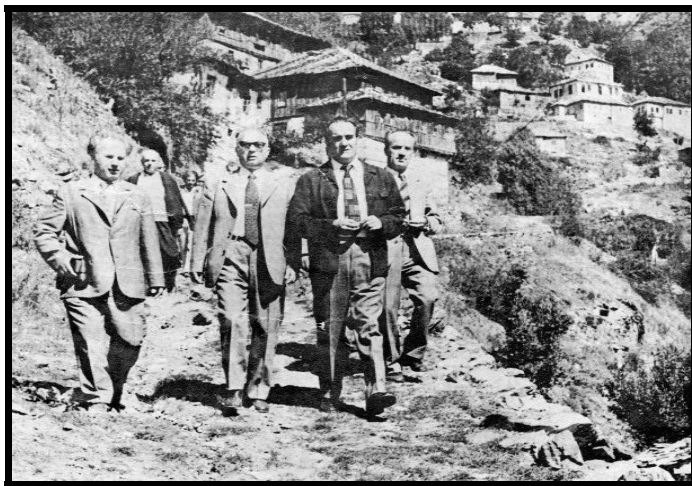
Кутреска, Љубица Раваноска и јас. Бевме информирани дека Кардељ е ладен човек и дека не е многу отворен за долги разговори. Ристе ми вели: „Веле те молам само ти можеш средбава да ја направиш понепосредна и затоа те молам ти најмногу од сите да зборуваш со Кардеља“. Така и беше, но и јас на почетокот ја осетив таа особина на Едвард, сепак кога почнав да му зборувам за Галичник и Задругата и да му покажувам дел од нашите производи, средбата доби сосема друг тек и Кардељ не можеше да остане рамнодушен на нашата топлина и македонска непосредност. Беше многу задоволен од нашата посета. По оваа средба постојано добивавме телеграми и честитки за разни поводи и празници. И Задругата не остануваше должна, секогаш комуницираше со него. Интересно е да се одбележи дека пред да појдеме на средбата со Едвард Кардељ, на нашата делегација во последен момент ѝ реков: „Немој случајно некој да има некој нож во џебовите“, кога еден од нашите задругари ми вели: „Имам чакија на рог“, а јас му велам: „Мавни ја и фрли ја, со ладно оружје никој нема да нè прими, а камоли во кабинетот на Едвард Кардељ“.

Средба со Едвард Кардељ

Нема да ги заборавам неколкуте дружба и седенки во култната кафеана „Турист“ во Галичник со бардот на македонската опера Георги Божигов. Беше прекрасен човек, македонски пиринец, голем патриот, а како само зборуваше и

пееше. Од секој негов потег, мисла или песна се гледаше колку знае да сака, да почитува, а најмногу од сè ја сакаше Македонија.

Посета на Никола Минчев на Галичник

Посебно се радував на средбите со поетот Сами Жерновски. Тој беше човек со прекрасна чиста душа и типичен претставник на Мијаците. И во разговорите со него и во неговите песни се чувствувахе постојано опседнатоста со неговото потекло (Македонец–муслиман) и неговиот набој со локален мотив, колорит и општочовечки стремежи. Секогаш кога ќе се сретневме на крајот од разговорот како да ја преповторуваше неговата молитва од неговата песна „Мојот храм“: „Земјава да ни расте без злини“.

ОД МОЈ АГОЛ - БЕЛЕЖИТИ ЛИЧНОСТИ ОД ГАЛИЧНИК

При крајов на мојов животен век - близу девет децении, сè повеќе си спомнувам, се сеќавам и размислувам за сите бележити и знаменити личности од Галичник, за оние за кои што имав слушано и читано, за оние што живееле пред мене и за оние со кои што растев или ги запознав и имав слушнато за време на мојот живот. За сите нив сакав да напишам по некој збор или едноставно да ги спомнам бидејќи ми оставиле силен впечаток. Сакав тоа да биде една мала енциклопедија која ќе се надградува од секоја генерација. Ова за мене беше голем предизвик и многу тешка задача која си ја поставив со голем и импозантен број личности. Затоа одлучив за некои да пишувам помалку затоа што за нив имаат пишувано други автори, а за другите е многу малку напишано или воопшто не е напишано.

За некои немам време (дали ќе стигнам), некои само ќе ги спомнам, а за некои ќе дадам поопширни податоци. Исто така најнапред сакам да им се извинам на некои бележити личности ако сум ги испуштил ненамерно. Верувајте ми, затоа што годините ми тежат, а и нема простор за сите, или не сум запишал или прочитал нешто посебно за некого. Морам да признаам и дека меморијата полека ме напушта. За сите нив ќе пишувам по азбучниот ред на нивните презимиња.

Најнапред сакам да ги опишам од мој агол двете најмаркантни личности-галичани кои ги одбележаа 20 и 21 век, со кои треба да се гордееме ние, сите галичани, затоа што оставија неизбришливи траги во политичката историја на Македонија и воопшто во јавниот живот. Се работи за проф. д-р Васил Гривчев-Гривчески и проф. д-р Љубомир Данаилов Фрчкоски. Првиот беше пионерот за промена на економскиот систем во еднoпартизмот, а вториот беше најголемиот борец за правна и демократска Македонија. И за двајцата галичани карактеристично е тоа што беа големи визионери за многу настани и собитија, беа во самиот врв на македонската политика, но за жал не го допреа врвот, иако и двајцата го заслужуваа тоа со својата интелигенција и работа. Многу нешта ќе беа поинакви и Македонија и поширокиот регион ќе одеа поефикасно во решавањето на многуте проблеми. И двајцата со врвна интелигенција и смиреност, потекнуваа од стари вредни-стамени галички фамилии од Станиш Мало-Долно Мало.

Гривчев-Гривчески Васил е роден на 4.3.1922 година, во Александрија, каде што престојувале на печалба неговите родители со цела

галичка колонија печалбари. Средно економско училиште и Правен факултет заврши во Скопје. Најпрво работел како економист во „Треска“ АД Скопје. Потоа работеше во Фабриката за килими во Скопје. Уште во младоста беше активен во општествено-политичкиот живот во Македонија. Потоа работи во Контролната комисија на НР Македонија, во Генералната дирекција за неметали, јаглен и градежна индустрија на НРМ, беше потпретседател на Народниот одбор на Скопска околија, генерален директор на Управата за инвестиции, советник при Владата на НРМ, член на Извршниот совет на СР Македонија, сојузен секретар на Сојузниот секретаријат за надворешна трговија, претседател на Одборот на Собранието на СФР Југославија, претседател на Одборот за кредитно-монетарен систем и судија на Уставниот суд на Југославија. Ретко богата општествено-политичка кариера. Во меѓувреме докторираше на Правниот факултет во областа на финансиското право. Покрај општествениот политички ангажман Васил Гривчески се бавеше и со воспитно образовна дејност, уште на млади години во 1950 година со изборот за доцент, а потоа и за вонреден професор, а во 1971 година е назначен за редовен професор по предметот Финансии и финансиско право на СФРЈ. Покрај овој предмет д-р Гривчев предавал и Стопански систем, а од 1979/1980 година предава и Надворешно трговско и царинско право. Бил повикуван и држел настава и предавања на постдипломски студии како на факултетот во Скопје, така и на Економскиот факултет во Риека, Сараево и на правните факултети во Загреб, Варшава и многу други. Тој е првиот автор на територијата на СФР Југославија, кој го објавил трудот Финансиско право (прв и втор дел). Од политичките кругови беше предложен и за највисоката функција во државата за член на Претседателството, но во дворските игри кои се водеа во бившата држава неговото место незаслужено го зазеде друга личност со многу пониски капацитети. Впрочем причината за тоа треба да се бара во тоа што се работеше за една чесна и искрена личност и затоа што галичаните беа малубројни по наталитет во РМ, но многубројни по интелигенција и постоеше некоја завист која секогаш ја плаќаше македонскиот народ. Имено на едно новинарско прашање како гледа на економската криза во осумдесеттите години на минатиот век тој одговори: „Не сум за коритото да се крпи туку да се менува“, ете така галичанецот со една мисла го предвиде она што следуваше во наредниот период. Со неговата богата кариера ни остави во завет стотици научно истражувачки трудови, учебници, скрипти, монографии, статии, коментари и рецензии. За неговиот невиден научен и друг придонес добил многу ордени, признанија, пофалби меѓу кои и републичката награда „11 Октомври“. Секогаш се интересираше за Галичник и кога имаше можност доаѓаше и најмногу

уживаше да испешачи по патеката до црквичката „Света Петка“. Почина 1996 година во Скопје.

Фрчкоски Љубомир Данаилов ѝ припаѓа на помладата генерација и е роден на 2.12.1957 година во Скопје. Она што неговите предци беа во уметноста (зографството и резбата), тоа беше тој во образованието, политичкиот и јавниот живот во Македонија. Љубомир дипломирал на Правниот факултет во Скопје во 1981 година. Во 1986 година магистрирал на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, а со титулата доктор на науки се стекнал по одличната одбрана на Универзитетот „Едвард Кардељ“ во 1989 година во Љубљана. Тој е професор по Меѓународно право, Меѓународни односи и Современи политички теории на Правниот факултет во Скопје. Пионер и учесник во покренувањето и развојот на плуралистичкиот систем во Република Македонија, борец за демократските процеси и правна држава. Клучниот автор на првиот устав на независна и самостојна Република Македонија со кој и ги стекнавме симпатиите на прочуениот Бадинтер кој даде позитивно мислење за осамостојувањето и признавањето на Македонија од страна на европските сили и ООН. Во судбоносните моменти за Македонија тој беше вистинскиот човек на вистинско место иако во прв момент со некои ставови не се согласував ни јас (неговиот сограѓанин) ниту дел од македонските граѓани. Но неговите погледи за поимање на политиката беа побрзи и поинвентивни од секој политичар во Македонија. Затоа во 1991 година беше избран за министер без ресор во експертската влада на РМ. Потоа беше министер за внатрешни работи и министер за надворешни работи сè до 1997 година. Од 2000 до 2001 година беше именуван на функцијата извршен директор на Фондацијата за стратески истражувања, Киро Глигоров. И по ова Фрчкоски остана активен во политичкиот, јавниот и општествениот живот во Македонија, колумнист, најпозната медиумска и јавна личност. Во Галичник на старите темели од неговите претходници сви свое ново гнездо со изградбата на викенд куќа, опкружена со старите ореови дрвја во Долно Мало. Помагаше за Галичник, а негова е и заслугата за обнова и реконструкција на старата црква „Света Петка“ во Галичник. Како и секогаш во бурните историски моменти и премрежја за Македонија галичаните беа во првите истурени редови како Зографски, Пулески, Гиноси, така и денес Фрчкоски, иако најенергично го бранеше македонството и граѓанската држава беше напаѓан со отровни политички стрели, но секогаш опстојуваше и излегуваше како победник, бидејќи неговите ставови и погледи секогаш се остваруваа. Впрочем сите политички елити кон него гледаа со завист, но истовремено и со стравопочит.

Беше отворен спрема сите, во колумните ги „пердашеше“ сите штом ќе погрешеа, но истовремено ги предупредуваше и поучуваше. Кој сфати, сфати... Во кризната 2000-2001 година беше советник на Претседателот на Република Македонија, Борис Трајковски, консултант и автор на промените на Уставот со Рамковниот договор. Стана омилен кај младата генерација, но и кај многу постари кои можеа да го разберат. И затоа кога во 2009 година ја објави својата кандидатура за највисоката политичка функција, претседател на Република Македонија, без двоумење меѓу првите со мојата сопруга го дадовме својот потпис за неговата номинација. Бевме среќни и радосни што дочекавме еден галичанец да се бори за ваква највисока функција. Во меѓувреме д-р Фрчкоски е поканет да предава на многу светски универзитети и објави над стотина трудови, написи, книги и колумни, меѓу кои се и Новите општествени движења и алтернативната сцена, Есеи за социјалдемократијата, Моделот на меѓуетничките односи во Македонија, Преговарање во конфликти на идентитети и други. Останува нашиот галичанец и понатаму највлијателниот македонски интелектуалец омилен од младите генерации и нашите европски и американски пријатели.

Исто така, покрај овие двајца бележити галичани, посебен впечаток ми оставија со својот карактер и уметничка и градителска дарба Јаков Фрчкоски, Лазар Личеноски и Јордан Стојанчески.

Личеноски Лазар - за големиот македонски сликар таткото на македонското современо сликарство и првиот македонски академик (САНУ) е пишувано многу од страна на еминентни автори и затоа нема да се задржам и опширно да говорам за неговиот невиден ликовен творечки опус. Сакам само кога се говори за него, да ја истакнам неговата невидена љубов кон Галичник и планината Бистра. Можете да пишувате илјадници страници за Бистра и овчарството, но никогаш нема да успеете така сликовито тоа да го направите тоа како маестралниот мој драг роднокраец Личеноски. Само на негов својствен начин, со боите, четката, неговите ликовни потези и платната, му успеа за навек да ги овековечи бачилата и убавината на Бистра. Уште кога доаѓаше да ни биде драг гостин и да слика во Галичник бев убеден дека галичкиот уметник на своите платна ја пишуваше историјата на Задругата. Само на едно платно може да ги видите прекрасните пејзажи на Бистра, само на тоа платно ќе ги видите канарите овци како се спуштаат кон бачилото, ќе го видите бачилото покриено со слама, дрвените и камени котари, м'лзничарите, овчарите, ајгирите, коњите, шарпланинците, обесената пастрма, а тука се неизбежно и галичките кеаи. Денес ова го нема на Бистра, но тоа постои на платната на Личеноски како голема утеха за сите кои неизмерно ја сакаат

убавата Бистра и тагуваат по безбројните стада овци, но истовремено и како показател за младите генерации. Пејзажот на неговите платна со бачила е неповторлив, изворен, автохтон... А пак на други платна, Личеноски ќе ни ја прикаже работата на младите килимарки во килимарата во Галичник. Сè е на едно место и разбојот и ткаењето на персискиот килим, ударот со киркитот, сучењето, прекрасните бои на волницата, убавите килимарки со прекрасната галичка носија. И ова денес го нема, но Лазо ни остави документи, записи испишани со бои. Лазар Личеноски покрај тоа што беше благороден, љубопитен, талентиран и популарен, тој имаше, по галички речено, свезда. Можеше на секого да му пријде, со секого да разговара, секој со него да ја отвори душата, само тој можеше кога ќе посакаше да донесе највисок гостин во Галичник, посебно личности од јавниот и културниот живот. Сакаше секогаш на своите пријатели да им го покаже родното место, сакаше да зборува и да го истакнува Галичник.

Сакам да споменам некои работи за другите двајца славни галичани, едниот градител, другиот зограф и иконописец. Не случајно градоначалникот на Галичник Тихон Крцкоски-Михајлоски, кога требаше да се гради новата црква „Свети Петар и Павле“, ги покани овие двајца врвни мајстори да ги изведуват градителските и уметничките работи. Тоа беше еден поинаков стил и во однос на градбата и во однос на декорацијата. За прв пат во мијачкиот крај беше градена црква со цементен малтер, бетонска плоча, а иконостасот не беше дрвен. Растев со нивните дела и нивните човечки добрини.

Фрцкоски Јаков (1878-1952) - претпоследниот галички фреско-сликар и иконописец. Покрај тоа што беше голем уметник, тој беше душа од човек. Беше исполнет со добрина и хуманизам. Водеше сметка за сè, помагаше на сите, посебно на сиромасите и сираците. Беше грижлив и со татковски манири. Дури и да не беше поканет на свадба, на младите им даруваше поклон, најчесто во пари. Го сакаа сите и посебно го почитуваа како голем еснаф човек. Многубројни се иконостасите, фреските и иконите со врвна префинетост, кои красат многу цркви ширум Балканскиот Полуостров. Јаков уште млад работи во црквите во Бугарија (Русе, Силитра, Варна, Калофер, Пазарџик, Ловеч, Горна Ораховица, Плевен, Софија, Лесковец, Трново, Стара Загора). Исто така работи во црквите во Романија, посебно во градот Констанца, како и во Србија и на Косово, посебно во градовите Урошевац и Призрен. Во Македонија работи во црквите во Штип, Кочани, Струга, Гостивар, Ростуше, Кичево, Скопје и други места. Посебно треба да се истакне неговото дело во црквата „Свети Петар и Павле“, комплетно насликана со фрески, иконостас и икони. Тоа е дело со посебен колорит кое и ден-денес ги плени погледите на секој посетител на

светиот храм во Галичник. Будеше длабоки емоции посебно кај нас, кои бевме сведоци на неговото дело. Исто така треба да се истакне неговиот придонес кога со Личеноски го отвораат и основаат уметничкото училиште во Скопје.

Стојанчески Јордан (1885-1943) - потекнува од благородна фамилија со голема градителска традиција. Уште како млад со својот татко Стојан, работи на многу градби во Македонија. Подоцна станува познат и баран како многу голем мајстор за орнаменти. Покрај во изградбата на театарот во Скопје, во 1933 година учествувал и во изградбата на пругата Велес-Штип. Особено се истакнува со градењето на многу индивидуални објекти во Скопје и пошироко во Македонија. Круна на неговата градителска кариера е изградбата на црквата „Св. Петар и Павле“ во својот роден Галичник, која е ремек-дело на мијачката градителска рака и невидено мајсторство на луковските каменорезачи. Таа прекрасна градба чичко Јордан ја градеше три години и беше завршена во 1930 година, а осветена во 1931 година. Плени со својата импозантна камена структура, богатиот ентериер со орнаменти и пред сè, со одличната акустичност. Денес на неговата градба која не е поместена ниту за еден милиметар се воодушевуваат сите посетители.

Нормално, морам да ги издвојам и тројцата мои прочувени роднокрајци за кои е многу пишувано и затоа само на кратко ќе се осврнам на нив и нивните дела.

Ѓиноски Панајот (1841-1886) - истакнат македонски преродбеник и еден од надарените македонски зографи и иконописци. Како млад паднал од скели, се повредил и до крајот на својот живот останал неподвижен во постела. Така неподвижен се зафатил со пишување. И за неколку години ни го завештал⁹ најубавиот македонски зборник на народен македонски јазик (галички говор). Во него се зборува за Галичник и неговата околина, за песните - народната поезија, обичаите, свадбарските ритуали и многу други записи. За време на својот краток живот тој оставил и други значајни записи кои до денес не се пронајдени.

Зографски Партениј - најзаслужниот македонски владика и преродбеник за македонската просвета, богослужба, култура и за борбата на самостојноста на Македонската православна црква. Тој е еден од врвните балкански интелектуалци и еден од најучените луѓе кој ги завршил и посетил сите највисоки православни духовни академии. За неговото дело е пишувано од многу еминентни автори и многу научници магистрирале и докторирале на неговите дела, па затоа немам право да пишувам и да повторувам. Затоа сакам

9 Остава во завет

само да истакнам нешто посебно и карактеристично. Стекнул големи пријатели во светот посебно во Русија бидејќи говорел десетина странски јазици. Бил воспитувач на децата во рускиот двор. Најмногу се зближил и спријателствувал со браќата Миладиновци, за што зборуваат неговите емотивни и крајно пријателски писма напишани до Христо Тпилиштов за спасување на браќата од цариградските зандани. Тоа се писма исполнети со посебна содржина и молби кои зборуваат за хуманоста на галичанецот, но истовремено и за неговата верба во големината на браќата Миладиновци и нивното значење за Македонија. Писмата се всушност крик на македонскиот народ за своите синови. Исто така треба да се истакне заложбата на Партенија со свои средства да школува повеќе македонски интелектуалци во Русија. Тој на маестрален начин покажуваше како се сака својот народ. И затоа бугарските власти и црква правеле сè само да го отстранат од јавниот живот и затоа според исказите на моите блиски, мајка ми и вујковците, Бугарите го отруле во Цариград каде што и денес почива... На крајот сакам еднаш засекогаш да престанат некои автори со пишување на неточни податоци за потеклото и стеблото на Партениј и затоа како негов правнук повторувам: татко на Партениј е Василко Тризлоски, а мајка му е Доста. Василко е родоначалник на познатото семејство Ажиески. Тој е прв галички големец кој бил на божјиот гроб и станал аџија и тогаш го сменил презимето од Тризлоски во Ажиески и денес целото семејство го носи ова презиме. Василко и Доста имале седум сина и тоа: **Тодор, Толе, Алекса, Павле** (Партенија кога го земал духовното име) **Огнен, Димо** (татко на Јосета Ажиески) и **Стефо** (татко на Павлета Ажиески-Аџи Павле).

Пулески Ѓорѓија - најбудниот син на македонскиот народ, кој освен пушката, го зграби и перото согледувајќи дека македонскиот јазик е основниот и темелен фактор за афирмација на Македонија и на македонскиот народ, како посебен народ во големото семејство на балканските народи. Воден од таа идеја и размисла, нанижа капитални дела, кои не можат да ги надминат ниту неговите претходници, ниту неговите потомци. Ги напиша првите македонски речници, Речник од четири јазици, Речник од три јазика, стихозбирките „Македонска песнарка“, „Самовила македонска“, првата граматика „Слогница речовска“, Првата македонска општа историја од 1668 ракописни страници. Остануваат непубликувани и скриени неговите ракописни текстови: Родословница, Народна песнословница, Смисленица, Буквар, Обичаи и песни и многу други дела. Учесник е во сите ослободителни војни на Балканот, со надеж дека ќе дојде и слободата на Македонија. Учесник е во Кресненското востание како началник на чета.

* * *

Ажиески Богослав - син на Стефо Ажиески, учител и директор на ОУ „Ѓорго Пулески“ во Галичник. Многу друштвен и прекрасен другар. Знаеше да се дружи и со млади и со стари. Знаеше за секој празник во Галичник или при вообичаена седенка во кафеана да направи убава забава со своето друштво така рече фешта.

Ажиески Драган - роден 1928 година во Галичник, син на Лазара Ажиески. Доктор на природно-математички науки, редовен професор на Природно-математичкиот факултет во Скопје, Директор на сеизмолошката опсерваторија во Скопје. Многу мирен, кроток човек со кого имавме прекрасни дружби како братучеди и другари во времето кога работев на печалба во дуќаните на неговиот татко.

Ажиески Јован - син на Јосе Ажиески. Печалбар и познат угостител, еден од основоположниците на туризмот во Галичник.

Ажиески Јосе - еден од постарите галички учители, внук на Партенија Зографски. Мирен човек и мајтапчија. Има дадено голем придонес во описменувањето на многу генерации ученици од Галичник и околината.

Ажиески Лазар - исто така син на учителот Јосе Ажиески. Целиот работен век го поминал на печалба во Белград и Серез и како вработен во многу хотели и кафеани во Македонија. Мајтапчија и боем, но и голем домаќин, кој со својата сопруга ги воспита, одгледа и школуваше сите свои синови и ќерки, од кои некои завршија и највисоки школи и докторати. Постарите генерации ќе го паметат по неговите прекрасни седенки, песни и пиење. Ќе остане запаметен дека колку и да пиеше алкохол, никогаш не се опиваше, секогаш беше насмеан и оптимист.

Ажиески Павле (Ажи Павле) - внук на македонскиот преродбеник Партенија Зографски и во спомен на познатиот владика го носи неговото родено име Павле. Тој е еден од првите постари, значајни учители во Галичник, јавна личност, невиден боем, за кого е испеана една од најубавите галички свадбарски песни, личност за кого може да се напише цел еден роман. На него галичаните беа посебно горди, а треба да бидат горди и неговите потомци, не само на родот Ажиески туку и сите галичани, Мијаци и Македонци. Имаше бурен живот, беше омилен и од младите и од постарите и од власта и од опозицијата, сите му симнуваа капа. Беше подготвен сè да направи за доброто на Галичник или за да реализира некоја своја намера. Ќе остане запаметен по тоа што кога во Галичник немало поп по потекло галичанец, успеал да ја

надмудри српската власт и грчкиот владика во Велес и да запопи еден млад човек кој немал абер од свештенство. Имено со десет лири поткуп Ажи Павле успеал, кај грчкиот владика да му обезбеди свидетелство дека завршил свештено училиште и да му докаже на српскиот конзул Веселиновиќ дека Павле може и без школо да назначи поп во Галичник, долги години со помошта на Ажи Павле попот Ѓорија попувал во Галичник. Со Павлета никој не можел ниту да се надигрува, да се натпејува или натпијува. Истовремено бил омилен од сите девојки и не случајно за него и за убавата Менда е испеана прекрасната љубовна-свадбарска песна со милозвучна мелодија по која е препознатлива галичката свадба :

*„Нарочуват бело Менде, порочуват(x2)
како зноеш Ажи Павле да си доеш.(x2)
Да си доеш Ажи Павле пред Петровден(x2)
пред Петровден Ажи Павле две недели.(x2)
Ако не доеш Ажи Павле пред Петровден(x2)
Ќа го наеш бело Менде оможено.(x2)“*

Впрочем Павле не се двоеше од песната, топаните и играта. На дебарските свирачи Мајовци и Ропевци, им ги набавуваше најдобрите зурли од Истанбул. Колку беше сербес Павле покажува и овој пример. Без да ја праша и консултира силната турска царевина и власт, односно без одобрение и дозвола, тој во Галичник отвора училиште, за што од власта е осуден на смрт со бесење во Дебар. Ништо не можело да го спаси до тогаш неприкосновениот учител. Неговата фамилија, блиските, галичаните биле скаменети од болка. Галичник како да беше опустен и изумрен. Денот кога требало да биде обесен Павле, бил долг како вечност. Но во Дебар тогаш се случило нешто невидено, осудениот на смрт се спасил од бесилка. Имено за бесењето на Павле разбрале сите аги и бегови, затоа што со сите нив тој се дружел и пиел, фамилијарно се дружеле и сите ги имал придобиено со сербеслакот и пиењето. Сите барале начин како да го спасат, па затоа побарале од кадијата да му исполни една последна желба. Се разбира тоа било, за последен пат да изигра едно оро со дебарските музички тајфи. Тоа го побарал Ажи Павле затоа што тапаните и зурлите беа неговиот живот. Желбата му била исполнета пред многу народ. А народот кога видел како игра стројниот и висок галичанец, како од сè срце се соживува со ударот на топаните и писокот на зурлите, сите бегови, аги и сите што присуствувале на тој настан почнале да викаат дека Павле не го даваат, секој друг може да биде

обесен само Павле не. Зар овој невиден боем и играорец кој никому не мисли зло и прави само добри дела ќе го бесите, викала насобраната маса. Реакцијата на народот била невидена и како резултат на тоа Павле бил спасен од бесење и испратен за Галичник со две рала топани качен на коњ. А кога во Галичник во нидено време слушнале дека чукаат топани и свират зурли и се пука од пушка мартинка сите до еден знаеле дека тоа е Ажи Павле. И навистина на среќата на неговите најблиски ѝ немало крај, кога остроумниот учител качен на коњ и со цела тебабија¹⁰ свирачи и топанџии по него, застанал пред долните порти на родната кука, пукајќи со мартинката. Ете такви беа во тоа време галичките можии, снаодливи и во најтешките моменти од животот.

Ажиески Стефо - син на прочуениот Ажи Павле. Наследил многу негови особини. Запаметен е како вреден работник во месните канцеларии на општините Маврово и Ростуше. Им помагаше на сите галичани и околното население при вадењето на потребната документација. Весел човек, боем, мераклија да изигра разни игри со карти. Ако не беше дома или на работа сигурно ќе го најдевате во кафеаната во хотелот во Галичник.

Алаутоски Огнен - печалбар, градител и бизнисмен во Романија. Претставник на едно од најбогатите семејства во Галичник. Потекнува од Долно Мало. За својата фамилија изгради прекрасна камена палата со предворје и атриум. Во непосредна близина на нивната кука и во чест на неговиот син Деспот е изградена една од најубавите чешми во Галичник – чешмата Веѓиниште.

Апостолоски Миле - воено лице со највисоки воени чинови.

Арнаудоски Леонид - син на Милош Арнаудоски исто така фреско-сликар кој работи со татко му, а потоа се сели и работи во Дупница, Бугарија.

Арнаудоски Милош - фреско-сликар кој работи во втората половина на 19 век. Од Галичник се преселил во Неврокопско Бугарија каде што оставил многу дела.

Арсениј - архимандрит, најзначајниот и најпрочуениот игумен во манастирот „Свети Јован Бигорски“. Тој е најзаслужен за воскреснувањето на манастирот во секој поглед. Оставил многу пишани документи, визии и дела (најубавиот иконостас, фрески и трпезарија) за време на своето, над триесетгодишно раководење со манастирот. Тој е игумен со досега најдолг стаж во манастирот. За време на неговото игуменување се гради првата парохиска црква во Мијачијата, „Св. Петка“ во Галичник.

10 Група

Арсоски Љупчо - истакнат и успешен македонски дипломат. Тој е син на Страте Арсоски. Беше амбасадор на Република Македонија во повеќе земји, меѓу кои и Романија, како и шеф на Канцеларијата за врски на Македонија во Атина.

Арсоски Страте - општествено-политички работник, успешен стопанственик, директор на Скопски саем.

Бајрамоски Лазар - еден од најактивните галичани во ревитализацијата на Галичник. Меѓу првите си изгради нов дом – викенд куќа во Галичник.

Бисерински Тане - клисар во црквите во Галичник, живееше тивко сосема сам.

Бислимоски Блаже - завршил Филозофски факултет и работи во Министерството за внатрешни работи каде извршувал високи функции.

Бислимоски Васе - учител во Галичник и вработен во Секретаријатот за внатрешни работи Скопје. Посебно се одликуваше со својата скромност.

Бислимоски Вено - работник и учесник во НОБ како борец во Деветтата македонска бригада, загинал на Плетвар во жестоката битка.

Бислимоски Ристе - претставник на помладата генерација талентирани галичани кој се истакнуваше уште во училишните клупи во Галичник. Дипломиран правник, пратеник во Собранието на Република Македонија, постојано политички активен, а извршува и високи функции во Фондот на ПИОМ.

Бислимоски Томо - истакнат стопанственик, економист. Наименуван на повеќе функции во секретаријатите за финансии и економија во Социјалистичка Република Македонија. Директор на најголемата фабрика „Силика“ во Гостивар.

Блажев Негрија – потекнува од родот на Фрчкоски, тој е основоположникот-таткото на дебарската резбарска школа. Роден е 1783 година и живеел до 1843 година. Најмногу резбарел во црквите во јужна Македонија. Својот занает го пренел на помладите мајстори Мијаци и на своите тројца синови Макарија, Трајан и Ѓурчин, од нив најуспешен бил прочуениот Макарија.

Болиноски Генади - завршил Филозофски факултет, македонски писател за деца, пишуval и поезија. Напишал неколку прозни дела за деца: збирките раскази „Гостинчиња“, „Огледалце, дете и птица“, како и романот „Мите сонувa“. Позната е неговата песна „Бистра“, инспирирана од природните убавини на планината Бистра. Работел како уредник во Телевизија Скопје.

Добитник е на наградата за најдобра книга за деца на Струшките вечери на поезијата.

Бошкоски Јован (1920-1970) – еден од најистакнатите македонски писатели, публицист, книжевен и филмски критичар, сценарист и преведувач. Има објавено две збирки раскази „Растрел“ (прва македонска книга раскази -1947) и „Луѓе и птици“. Други негови познати дела се: „Бегалци“, „Блокада“ и „Солунските атентатори“. Автор е на сценариото за македонскиот филмски незаборав-„Солунските атентатори“ и други филмски сценарија. Неговите дела се преведувани на повеќе јазици.

Бошнакоски Драган - дипломиран инженер архитект. Се занимава со внатрешната архитектура и дизајн. Ги следи елементите на македонската народна архитектура. Биран во многу културни и уметнички асоцијации. Директор на Националната уметничка галерија во Скопје. Беше претседател и на Месната заедница Галичник.

Бошнакоски Киро - наставник по ликовно образование.

Бошнакоски Лазар - стар сточар, претставник на познатото галичко семејство.

Бошнакоски Миле - еден од младите перспективни новинари. Работи во неколку телевизиски медиуми. Директор е на Одделот за корпоративни комуникации на T-Mobile. Пасиониран планинар и голем љубител на Галичник.

Бошанкоски Стево - правник, работи во Републичкиот секретаријат за внатрешни работи на повеќе раководни функции.

Брезоски Велимир - доктор на историски науки, вработен во Институтот за национална историја. Тивок и мирен човек со искрени видувања на историските настани со многу објавени релевантни научни трудови. Голем вљубеник во Галичник и иницијатор на многу акции за ревитализацијата на Галичник.

Брезоски Глигор - печалбар во Скопје и Белград, го помага партизанското движење и стапува во редовите на Дванаесеттата македонска ударна бригада, па во Шеснаесеттата македонска ударна бригада како борец во митралеската чета. Учествува во ослободувањето на Македонија, а потоа заминува на Сремски фронт каде што загинал во близина на селото Улјаник.

Брезоски Славко - архитект и професор на Архитектонскиот факултет. Еден од најплодните македонски архитекти, пионер на модерната архитектура во Македонија, кој своите дела ги спојува со минатото. Негови најзначајни реализирани објекти се Стоковната кука во Скопје, Комунална банка, Работнички дом, хотел „Неда“ во Галичник, хотел „Славија“ на Попова Шапка,

спомен дом во Хрватска, амбасадата на Југославија во Бразилија, соборниот храм „Свети Климент Охридски“ во Скопје и други.

Бужароска-Блажесвска Каролина - очен лекар и магистер за очни болести. Активна на полето на науката и член на Офталмолошката асоцијација во Република Македонија.

Бужароски Генадие - архитект и професор на Архитектонскиот факултет во Скопје на Катедрата за организација и планирање на градба. Тивок и скроман, заљубен во работата и полн со ентузијазам кога се работеше за Галичник. Изгради свое ново огниште во Галичник.

Бужароски Димитрије - еден од најистакнатите галички личности. Тој во македонската музичка култура има буквално сè постигнато. Тој е доктор на музички уметности и професор на факултетот за музичка уметност при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, каде бил и декан во периодот од 1995 до 1999 година. Предава и на Нишкиот универзитет, а бил ментор на над 30 постдипломски и докторски трудови. Предавал и на повеќе универзитети во САД: Државниот универзитет во Аризона, Бостонскиот универзитет, Хардвардскиот универзитет и Бостонскиот колоквиум за филозофија на науката. Проф. д-р Димитрије Бужаровски е сестрана личност со интереси во различни полиња: композиција, музикологија, компјутерска и електронска музика, интерпретација (пијано, синтисајзери, диригирање), образование, менаџмент и научно-истражувачка работа. Неговото композиторско творештво содржи дела од крупен формат: симфонии, ораториуми, опери, балети, сонати, суити, вокални циклуси, камерна музика, музика за соло-инструменти. Има напишано музика за над 60 филмови, телевизиски и театарски проекти. Неговите композиции се изведувани и емитувани во САД, Русија, Франција, Велика Британија, Германија, Холандија, Шпанија, Грција, Бугарија, Србија, Полска. Со еден збор, македонски амбасадор во светот. Димитрије Бужаровски е активен и како пијанист, изведувач на синтисајзери и диригент. Има остварено рецитали со негови дела за пијано и синтисајзери низ Европа (Велика Британија, Русија, Холандија) и САД. Музиколошката и научно-истражувачката дејност на Димитрије Бужаровски покрива голем број области: филозофија и естетика на музиката, социологија и менаџмент, дигитално процесирање и архивирање на звукот. Има издадено и едитирано голем број есеи, публицистички текстови, рецензии и книги. Димитрије Бужаровски е учесник на бројни меѓународни проекти. Во 2000 година го формира Институтот за истражување и архивирање на музика (IRAM), кој претставува најдобра илустрација за комплексноста на неговата уметничка, научна, образовна, организаторска и дигитална дејност. IRAM е

водечка институција за архивирање на македонското културно наследство. Во архивите на IRAM има над 20 000 минути дигитално аудио со македонски фолклор (песни, приказни, обичаи) и над 2 000 минути дигитално видео (документарни програми, концерти, хроника на културни настани со 135 кратки филмови). Галичката и македонската легенда Димитрије Бужароски за својата работа и музичко творештво има добиено највисоки републички и државни награди и признанија.

Бужароски Заге - очен лекар, професор д-р по медицински науки. Долгогодишен директор на Очната клиника во Државна болница Скопје. Има објавено многу научни трудови. Долгогодишен претседател на Офталмолошката асоцијација во Република Македонија.

Бужароски Ристе - учесник во НОБ, заменик командант на бригада, истакнат општествено-политички работник. За време на неговиот работен век зазема високи републички јавни функции. И во војна и во мир беше бескомпромисен борец за своите идеали. Запаметен ќе остане по храбриот отпор што го пружи при барањето на оружје во Галичник од страна на балистичките банди во Галичник. Под негово раководство, како претседател на ФК „Вардар“, истиот стана првак во куп натпреварувањето на Југославија, освојувајќи го пехарот на Маршал Тито. Беше страстен вљубеник во Галичник. Секогаш помагаше во сите акции. Меѓу првите по ослободувањето се зафати со пишување за галичкото минато и ја издаде првата публикација „Галичка повест“, која беше инспирација за многу други автори да го надоградуваат ова знаменито дело.

Бундалевска Злата - дипломиран инженер архитект, вработена во фирмата „Бетон“ во проектантско биро, каде што се бави со проектирање и има реализирано над стотици објекти како автор и коавтор. Во слободно време пишува поезија. Од најраното детство постојано присутна и поврзана со Галичник.

Бундалевски Велимир - истакнат финансиски работник. Извршувал многу одговорни и високи функции меѓу кои заменик на Републичкиот секретар за финансии и вицегувернер на Народната банка на Република Македонија.

Бундалески Борче - електроинженер, приватен стопанственик, спонзор и донатор за Галичник.

Бундалески Иван - истакнат стопанственик, директор на повеќе фирми, извршувал повеќе јавни функции. Беше директор на фабриката „Готекс“ Гостивар, која ја препороди со нови хали и најнова технологија.

Покажуваше постојан интерес за Галичник и беше голем спонзор и помагател за многу акции.

Бундалески Јован - галички првенец и кеаја.

Бундалески Косто - лекар, кој го обнови огништето на својот дедо.

Бундалески Косто – кеаја.

Бундалески Кузе – инженер, кој зема активно учество во акциите на Месната заедница за ревитализација на Галичник.

Бундалески Марко - дипломиран правник. По долгогодишна работа во обвинителството избран е за јавен обвинител на Македонија. Голем другар, чесна и скромна личност, целиот живот беше приврзан за родниот Галичник.

Бундалески Методија и Блаже - синови на печалбарот Раде Бундалески, дипломирани инженери, посветени на својата професија, секогаш присутни во Галичник и спремни да ја сочуваат својата родна кука.

Бундалески Огнен-Барба Фоте - печалбар и служител во школото во Галичник. Човек со прекрасна душа во секоја смисла на зборот. Дружелубив, мераклија да изигра карти – табланет со постарите и помладите. Педантно и секогаш стокмено старче кое не се двоеше од галичката носија.

Бундалески Павле - трговец и стопанственик, мирен и кроток човек.

Бундалески Ристо - истакнат македонски фудбалски судија со знакот на ФИФА.

Бундалески Саво - истакнат економист, работел на многу одговорни јавни функции, еден од раководителите на високи позиции во Службата за општествено книговодство.

Бундалески Стево - градежен инженер и еден од најуспешните директори во ГП „Маврово“.

Бундалески Томо - машински инженер, доктор на технички науки и професор на Машинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ Скопје.

Бундоски Гене - дипломиран градежен инженер вработен во повеќе градежни фирми како проектант и изведувач на многу значајни објекти во Македонија и странство. Раководи со меѓународни фондови за донации на инфраструктура во Македонија.

Бундоски Крсто – голем вљубеник во Галичник и активист во месната заедница, посебно во реализацијата на патот Јанче-Галичник.

Бундоски Миле - дипломиран правник, вработен во „Пивара“ Скопје, претставник на младата генерација на галичани. Постојано престојува во куќата која ја изгради со брат му Павле и татко му Илија.

Бундоски Мино - зограф кој работи во Бугарија.

Бундоски Минов Марко и Теофил - синови на Мино, зографи кои работат во Бугарија во црквата „Свети Димитрија“ во Тешово од 1881 до 1885. Покрај многуте икони и фрески, тие во црквата „Свети Димитрија“, во нишата од западната страна на црквата ги насликале своите автопортрети.

Бундоски Павле - службеник во Градскиот секретаријат за внатрешни работи во Скопје, исполнителен и вреден работник, кој секогаш им помагаше и на своите роднокрајци во вадењето на многу лични документи.

Бундоски Томе - академски скулптор-вајар, завршил Академија за ликовни уметности. Специјализирал во Италија. Има десетици самостојни изложби во Македонија и странство. Изложувал и групно. Неговите дела се наоѓаат на многу јавни места и во приватните колекции. Има учествувано на многу ликовни колонии.

Бурбулоски Алекса - стопанственик, го создаде некогашниот моќен работен колектив „Тутун“ со ланец трафики во Скопје. Голем домаќин кој даваше пример за тоа како треба да се води грижа за општествените претпријатија, кои во новиот систем во независна Македонија се дозволува тие да исчезнуваат без некому око да му трепне.

Буцевски Деспот – дипломиран правник, кој извршувал повеќе јавни функции како на пример, помошник на претседателот на Републичкиот комитет за труд, здравство и социјална политика, како и директор на Фондот за ПИОМ. Изгради нова кука во Галичник.

Буцески Иван - стопанственик и директор на фирмата „Скопски пазар“ од Скопје. Ангажиран во работата на МЗ Галичник. Покрај тоа што ја сочува својата стара кука во Галичник изгради и нова кука за одмор во непосредна околина на старото огниште.

Ванковски Серафим - кмет на Галичник.

Ванкоски Аврам - воен лекар, специјалист за кожни болести со највисоки воени чинови и директор на Воената болница во Скопје.

Ванкоски Веле - печалбар, трговец и сопственик на хотелот во Галичник.

Ванкоски Трајан - кмет на Галичник.

Василески Алексо (1854-1914) - иконописец и фреско-сликар, ученик на Кузман Макариев Фрчкоски. Работи со Кузмана во селата низ Серско. Работи во повеќе цркви во Бугарија, како на пример во црквата „Св. Спас“ во Катина во близина на Софија, во софиската црква „Св. Параскева“ и други. Исто така работи во црквите во селата Антимово, Раковица, во Видинско, Рила и Плевен. Извесен период се задржува во Призрен во црквата „Св. Константин и Елена“, како и во други цркви низ Балканот.

Василески Алексов Георги - иконописец и фреско-сликар кој работи со својот татко ширум Балканот.

Веноски Душан-Дуко - ловдиска легенда на Галичник, инаку роден во Сушица. Со неговите анегдоти од ловот стана познат и пошироко, како и со неговите поетски писма до Тито.

Владически Влатко - еден од најталентираните македонски кошаркари, играше за најдобрите македонски клубови „Работнички“ и „МЗТ-Скопје“.

Владически Спасе – прв секретар на Месната заедница од Галичник.

Влчески Сирма - сопруга и десна рака на еден од последните големи македонски резбари, Нестор Алексиев Мирчески од Осој.

Влчески Насте - наставник по ликовно образование.

Влчески Рафаил – дипломиран инженер архитект и урбанист. Проектант на архитектонското урбанистичко уредување на кејовите на реката Вардар во Скопје. Директор на Заводот за урбанизам Скопје.

Гегоски Ѓорѓе - еден од најпознатите галички сточари од помладите генерации. Најуспешниот раководител на сточарската фарма во 33 „Бистра“ Галичник. Најдобриот познавач на планинските масиви Кораб, Шара и Бистра. Со него и дење и ноќе можеше да се стигне и на најнепристапните места движејќи се по необележаните козји патишта. Во главата како да имаше вградено топографска карта со илјадници изохипси. Беше голем љубител на коњи, јаваше прекрасно. Учествоваше како бајрактар и побратим на галичките свадби.

Гегоски Иван - сточар со свој чифлик.

Гегоски Јован - учител, дипломирал на Филозофски факултет. Вработен во Републичкиот секретаријат за внатрешни работи на СРМ. Мирен, скромн и вреден во работата и секојдневниот живот. Извршувал повеќе раководни функции сè до пензионирањето. Со браќата Марко и Саве, изгради нова куќа на старото огниште.

Гегоски Крсте - сточар и печалбар. Остроумен човек, разборит, мајтапчија со широки познавања, говореше повеќе јазици.

Гегоски Миле - завршил Виша школа за физичка култура, истакнат фудбалер на ФК „Работнички“. Одличен наставник и педагог по физичка култура. Долгогодишен и доста успешен директор на ОУ „Васил Главинов“.

Гегоски Петре - вреден и мирен работник на 33 „Бистра“ Галичник, кој и покрај преселбата од Галичник остана силно приврзан за родното место. Неговата свадба е една од последните вистински оригинални галички свадби

која беше целосно снимена од „Вардар филм“. Меѓу првите го обнови своето старо огниште во Галичник.

Гегоски Русе - сточар со свој чифлик.

Голчески Дамјан - печалбар и трговец, многу мирен и тивок човек, мераклија да изигра партија карти –табланет во селската кафеана.

Грандески - Донески Петре - најдобриот скијач од Галичник.

Граоркоски Александар-Ацо - еден од најдобрите учители во училиштето „Ѓорѓи Пулески“, учителствуваше и во Кичиница. Го паметат сите генерации ученици како најдобар наставник по предметот Македонски јазик и Музичко образование. Активен во културниот живот во Галичник, виртуоз за свирење хармоника, за тоа сведочат бројните награди освоени на општинските смотри по повод 25 Мај. По преселувањето во Скопје се вработува во царина, дипломира на Правниот факултет и ги завршува сите највисоки образовни царински курсеви со највисоки оценки. Повеќе пати е наградуван со највисоки признанија за неговата крајно чесна и професионална работа.

Граоркоски Данаил-Галичанчето - печалбар, млекарски и угостителски работник. Член на СКОЈ, зема активно учество во НОБ и ПОЈ. Стапува во редовите на Единаесеттата македонска ударна бригада и загинува во операциите за ослободување на Прилеп.

Граоркоски Илија - дипломиран економист, истакнат банкар, вработен во Народна банка на Република Македонија. Извршувал највисоки функции меѓу кои и директор на Дирекцијата за внатрешна ревизија и на Дирекцијата за супервизија.

Граоркоски Косто - печалбар и трговец, многу начитан галичанец, голем познавач на историјата на Македонија. Помладата и напредна галичка интелигенција со душа го чекаше да се врати од печалба и на чардакот од неговата кука да водат долги разговори и дебати за Македонија и посебно да го слушнат неговиот став за политичката иднина на својата татковина. Негови главни цели беа ослободување на раскинатите делови на Македонија во една полно и независна и самостојна политичка единица. А истовремено да се изврши демократизирање и сојузување на балканските држави во една федеративна заедница, која единствено може да го гарантира постоењето на независна Македонија и македонскиот народ, како и независноста на другите балкански држави и народи. Тој сметаше дека само на таков начин може да се парализираат анексионистичките и империјалистичките стремежи на заинтересираните сили. Беше ретко хуман, со блага душа, педантен и работлив човек. На секој галичанец што ќе дојдеше во Солун, му помагаше да отвори бизнис со негови пари без да бара од некого камата или противуслуга.

Неговиот дуќан беше преноќевалиште за сите галичани кои немаа каде да престојуваат. Во дуќанот-слаткарницата влегуваа разни муштерии Македонци, Грци, Власи и Евреи, беа задоволни од квалитетната услуга, а посебно од беспрекорната хигиена, од љубезноста и од убавиот муабет со газда Косто, и неговите браќа Серафил и Јован. Колку татко ми Косто беше внимателен кон муштериите нека ви послужи како доказ и оваа случка. Еднаш во нашиот дуќан дојдоа група Власи меѓу кои и една жена која на челото имаше крст. Јас тогаш прв пат дојден од Галичник во големиот град немав видено такви луѓе и поради крстот почнав да се смеам. Татко ми го забележа тоа и без многу голема помпа ми се закани со показалецот и неприметно ме фати за рака, ме внесе зад тезгавот и тивко, но со прекор ме праша: „Зошто ѝ се смееш на жената? Сакаш ли кога ќе доет мајка ти облечена во галичка носија некој да ѝ се потсмеваат? Тоа не е убава особина. Внимавај никогаш вакво слично да не ти се повтори во животот“. Јас сакав да пропаднам во земја. Татковиот прекор го паметам цел живот и од тој ден за мене секој човек (богат и сиромав, убаво облечен и парталав) беше светиња, не дозволував некој да навредам или потценам. За време на Втората светска војна, кога сите Македонци го напуштаат Солун, Косто останува од две причини. Прво затоа што сметаше дека Солун е нераскинлив дел од етничка Македонија и второ мораше својот дуќан на ул. Игнатија да го сочува за да ја прехрани фамилија што броеше повеќе од дваесет членови. Солун беше напуштен од сите Македонци, посебно од трговците и печалбарите, а Косто остана и трагично згасна неговиот живот есента во 1944 година, кога на сверски начин беше убиен од грчките фашисти и нивните слуги. Дуќанот му беше опљачкан, а никој не можеше да каже каде се наоѓа неговото тело. Ден-денес сè уште ми се чини дека е жив и дека од некаде ќе се појави со својата блага насмевка.

Граоркоски Меле - истакната партиска и јавна личност од Галичник, еден од втемелувачите на зајдружниот живот во Галичник и претседател на Зајдруката. Работи и во други трговски фирми во Скопје.

Граоркоски С. Константин - народен учител и калуѓер во манастирот „Св. Јован Бигорски“. Одиграл голема улога во описменувањето на Мијаците, посебно на галичаните. Тој е еден од финансиерите за печатење на книгите од Ѓорѓи Пулески.

Грданоски Миле и Ѓорѓе - браќа печалбари и трговци, полни со хумор и смеа. Првите галички туристички ластовици во својот Галичник. Меѓу првите изградија своја нова куќа во Галичник. Миленко ќе остане запаметен по

прекрасната песна со еден збор неговата боемштина кога работеше во хотелот во Галичник.

Гривчески Ацо - напреден младинец, член на СКОЈ и учесник во НОБ. Како борец на Третата македонска ударна бригада, учествува во борбите за ослободување на Македонија, а со борците на Петнаесеттиот корпус учествува во завршните операции и борби на Сремскиот фронт и кај селото Марине загинал.

Гугулоски Марко - градежен инженер, доктор на науки, професор на Градежниот факултет, реализатор на значајни проекти, објавил многу научни трудови.

Гугулоски Симеон (1941-1999) - еден од најпознатите македонски оперски пејачи тенори, изведувач на забавни мелодии и патриотски песни. Првенец на операта во МНТ. Настапувал во водечки улоги во поголем број опери како на пример Дон Карлос, Дон Хозе во „Кармен“, Исмаел во „Набуко“, Марио Кавадароси во „Тоска“, Канио во „Палјачи“, Пинкер Тон во „Мадам Батерфлај“, Радамес во „Аида“ и вокален солист во „Реквием“ на Верди. Посебно за одбележување се изведбите во оперите од македонските автори на сцената во МНТ, Василиј во „Цар Самоил“, Дамјан во „Бразда“, Кузман Капидан во истоимената опера, Митре во „Болен Дојчин“ и Никола Карев во „Илинден“.

Дамјаноски (Дренкоски) Божидар - академски сликар од помладата генерација, предводник во најновото современо сликарство со голем број на самостојни и групни изложби ширум светот. Работи и живее во Белград.

Деспотоска Арсена – општествено-политички работник, сопруга на познатиот борец за работнички права и комунист, Борис Канчески.

Димитроски-Ѓозински Мојсо - учесник во НОБ, воено лице со чин полковник. Голем заљубеник во Галичник, боемчина. Голем другар и искрен колега со смисла за хумор и желба за убава песна. Основоположник на туризмот во Галичник, секое лето својот годишен одмор го поминуваше во родното место, особено задоволство му причинуваше да игра карти – санс, табла или шах во кулtnата галичка кафеана. Многу беше ангажиран во ревитализацијата на Галичник посебно во иницијативата за изградба на асфалтен пат Маврово-Галичник. Многу начитан и образуван ги предвидуваше настаните кои подоцна следеа во Македонија и воопшто во светот. Кобната несреќа, кога во сообраќајка го загуби животот, засекогаш го откорна од Галичник. Многу негови идеи и планови останаа нереализирани, како аманет тоа треба да го сторат идните генерации.

Димитроски-Ѓозински Чедомир - лекар, специјалист, интернист, доктор на медицински науки, професор по интерна медицина на Медицинскиот факултет во Скопје и еден од најдобрите дијагностичари. Негови области се андрологија, дијабетологија и ендокринологија. Директор во повеќе наврати на Клиниката за ендокринологија. Има повеќе научни и студиски патувања и престои во Европа и светот. Објавил десетици трудови и публикации меѓу кои: Дијабетична невропатија во елементарна дијабетологија (1997), Ургентни ендокринолошки и метаболички нарушувања (1998), Метаболични нарушувања во современа дијагностика и терапија во медицината, Прирачник за лекари (2000), Ендокринологија и метаболизам на стареењето во геријатрија (2001), Прирачник за ендокринолошки и метаболички тестирања (2001), Машки репродуктивен систем, вродени грешки на метаболизмот во интерна медицина (2003), Пропедевтика на машкиот репродуктивен систем во клинички испитувања во интерната медицина (2004), Хистопатолошки атлас на машката инфертилитет (2008) и други. Исто така како пасиониран риболовец во слободното време објавува книги за риболов и екологија.

Дојчиноски Косто - работи во Скопје како општ работник. Се поврзува со Народноослободителното движење и ја помага НОБ. Стапува во редовите на НОВ и ПОЈ и како борец на Единаесеттата македонска ударна бригада учествува во завршните операции за ослободување на Македонија. Учествува во разоружувањето на бугарските фашистички единици, а во ноември 1944 на прагот на слободата загина во околината на Неготино.

Дојчиноски-Росоклија Освит - дипломат вработен во Министерството за надворешни работи на Република Македонија.

Дојчиноски-Росоклија Стојче - учесник во НОБ, советник во Собранието на Социјалистичка Република Македонија, секретар на Советот на научно-техничко творештво во СРМ, претседател на Месна заедница Галичник и публицист. Член на редакцијата „Техника“, главен уредник на весниците „Просвета“ и „Галичник“. Добитник на многу општествени признанија и одликувања. Мирен и со кротка нарав, еден од моите најдобри другари и соборец за многу збиднувања поврзани со Галичник и Мијачијата. Посебно се ангажирал за електрификацијата на Галичник, изградбата на асфалтниот пат Галичник-Маврово и воопшто за ревитализацијата на Галичник. Ангажиран за афирмацијата на Македонците со исламска вероисповед. Напишал повеќе написи за Галичник и ги објавил следните публикации и книги: „Галичник во културната историја на Македонија“, „Природни и културни вредности на малореканскиот регион“ и „Коџобашијата и искубаниот петел“.

Дренкоски Ѓорѓе - хроничар на Галичник со своето фотографско ателје. Неговите фотографии се од непроценливо богатство, сведочат за животот во Галичник по ослободувањето.

Дренкоски Јаков - урбан трубадур и гитарист. Има издадено повеќе албуми и компакт диск. Едни од најпознатите секако се музичките теми „Скитник“ и „Тетовирани срца“.

Дренкоски Митре - печалбар во Египет и трговски претставник.

Дренкоски Никола - шоферска легенда, учесник во партизанското движење. Многу правичен и дисциплиниран, професионалец во работата, постојано приврзан на Галичник, каде што изгради и нова куќа.

Дренкоски Трајче - печалбар, учесник во НОБ, претседател на Боречката организација во Македонија.

Дукоски Аврам - кмет на Галичник.

Дукоски Ацо - културен работник, филмски и театарски актер. Има неколку впечатливи улоги во македонски филмови и драми. Над 20 години е директор на Градски кина.

Дукоски Бошко - напреден младинец, член на СКОЈ и учесник во НОБ. Како борец во борбите за ослободување загинал во Кичево.

Дукоски Дејан - македонски драмски автор. Дипломира драматургија на Факултетот за драмски уметности во Скопје (1990). По дипломирањето работи како драматург во Македонската радио-телевизија (1990-1993). Во 1993 година на ФДУ е избран за асистент по предметот Филмско и тв-сценарио, а од 1996 година е доцент на Катедрата за драматургија. Предавач на многу други европски факултети. Негови најпознати текстови се: „Балканска гротеска“ (1988), „Последниот балкански вампир,“ (1989) „Силјан штркот шанца“ (1991), „Џинот и седумте џуџиња“ (1991), „Балканот не е мртов“ (1992), „Буре барут“ (1994), „Маме му ебам кој прв почна“ (1996), „Другата страна“ (2003), „Празен град“ (2007) и други. Според сценариото на „Буре барут“ е снимен играл филм, копродукција на продуцентските куќи од Република Македонија, Франција, Германија, Турција, Југославија и од Грција. Филмот учествува на познати светски фестивали и ги добива наградите: FIPRESCI - награда од критиката на Фестивалот во Венеција (1998); Награда на Европската асоцијација на критичарите (Лондон, 1998); Гран-при на Фестивалот во Анталија, Турција (1998); Награда, „Бронзена камера 300“ на Интернационалниот фестивал на филмска камера „Браќа Манаки“ (Битола, 1998); Гран-при на Интернационален филмски фестивал (Хајфа, Израел, 1999). „Буре барут“ е најпоставуваниот драмски текст на Дуковски и е изведен во Грција, Јапонија, Германија, Хрватска, Данска, Холандија, Шведска, Бугарија и Србија. За своето творештво

Дукоски ги добил наградите: Награда за најдобар современ драмски текст на Македонскиот театарски фестивал „Војдан Чернодрински“ - Прилеп, за драмските текстови „Балканот не е мртов“ (1993) и „Буре барут“ (1995); Гран-при на Интернационалниот театарски фестивал БИТЕФ за драмскиот текст „Маме му ебам кој прв почна“ (Белград, 1997) и други. Со еден збор Дејан ја пренесе славата на галичката цивилизација во Европа и светот.

Дукоски Ефре - печалбар и трговец. Многу скромен и мирен човек кој знаеше со мудри совети да помогне на секого, што би се рекло душа од човек.

Дукоски Јован – истакнат правник, кој извршува високи јавни функции.

Дукоски Ристо - дипломиран правник, учесник во студентските движења и културно уметнички активности Белград, заедно со Мирче Ацев и Коле Чашуле, учесник во НОБ. Извршувал највисоки државни и општествени функции, долгогодишен директор на една од најуспешните банки во Македонија – „Југобанка“. Претседател на Стопанската комора на град Скопје. Еден од најдобрите фудбалери на најстариот фудбалски клуб ФК „Љуботен“ од Тетово, а настапувал и за фудбалскиот клуб на Галичник. Наградуван и одликуван со највисоки државни и општествени признанија. Постојано до крајот на својот живот присутен во Галичник и ангажиран во ревитализацијата на Галичник. Најголем поддржувач и пријател на 33 „Бистра“ од Галичник. Најзаслужен за изградбата на асфалтниот пат Галичник-Маврово обезбедувајќи соодветен кредит за општината Гостивар за реализација на овој патен правец. Активен во Месната заедница Галичник, еден од основоположниците на туристичката манифестација Галичка свадба.

Дукоски Самоил - театарски актер и драмски писател. Играл во многу театарски претстави.

Дукоски Стамат - трговец со млечни производи посебно кашкавал. Шетал доста низ светот. Изградил посебен склад и работилница за кашкавал во Галичник. Неговиот потпис бил виза за извоз на галичкиот кашкавал во Европа и Америка. За прв пат во триесеттите години на минатиот век во Галичник го донел да гостува Народниот театар од Скопје со претставата „Зона Замфирова“.

Дукоски Трпко - печалбар, член на СКОЈ и учесник во НОБ. Како борец на Деветтата ударна бригада загинал во борбите за ослободување на Прилеп.

Дунавински-Кузманоски Гале - дипломиран економист, трговец и овластен претставник на словенечката фирма „АЕРО“ Целје за Македонија и Бугарија. Пасиониран скијач и планинар, вљубен во Галичник и Маврово.

Ѓиноска–Илкова Весна - сопран, македонска примадона, првенец на Македонската Опера и Балет. Живееше во Скопје, а би рекол растеше и созревааше во летните месеци во Галичник, родното место на нејзините племенити родители Дунава и Васе. Престојувајќи секоја година (а тоа го прави и денес) во родната кука на својот татко, стана омилена кај сите комшии. Беше звезда во секој поглед уште пред да стане вистинска македонска звезда. Го следевме секој нејзин успех и бевме горди што таа е секогаш покрај нас. Дипломираше на ФМУ во Скопје, во класата на проф. Милка Ефтимова, а магистерските студии ги заврши во Белград во класата на проф. Р. Бакочевиќ во 2005 година. Истата година соработува со светскиот сопран Рајна Кабајванска со која настапува со Софиската филхармонија. Дебито на сцената на МОБ го има во улогата на Микаела во операта „Кармен“ во 1996 година, а своето меѓународно деби го има во Софија во улогата на Елизабет во операта „Дон Карло“ во 1998 година. Поголемиот дел од улогите ги подготвува со маестралната Полина Цернева. Соработува и со своите матични пијанисти. Настапувала во Бугарија, Данска, Русија, Италија, Хрватска, Словенија, Германија, Австрија и во Македонија на сите значајни фестивалски збиднувања. Од 2007 година е доцент на Факултетот за музичка уметност на Катедрата по соло-пеење. Победник е на конкурсот „Борис Христов“ во Софија, 1998, ја има добиено наградата на град Скопје „13 Ноември“ во 2001 година, Ритуална златна маска во 2005 година за достигнување во областа на уметноста, амбасадор на Стопанска комора на Македонија во 2006 година, Златна лира за изведба на „Мадам Батерфлај“ во 2009 година. Кога станува збор за нашата Весна Гиновска-Илкова, може да се каже дека таа суверено владее на македонската оперска сцена, а најмногу од сè се радуваме што во споредба со другите културни работници кои се по потекло галичани, таа почесто го минува времето Галичник.

Ѓиноски Алекса (1851-1894) - зограф и иконописец, основоположник на македонската фотографија. Отворил сопствено фотографско ателје во Врање, има широк опус на фотографии од родниот Галичник, од цела етничка Македонија, Јужна Србија и други места за периодот од 1870 до 1894 година. Основоположник е на театарот во Подгорица.

Ѓиноски Васе - економист, директор за план и анализи во фирмата „Славија“, активист за ревитализација на Галичник, тивок и скроман човек, прекрасен комшија.

Ѓиноски Василко (1848-1924) - зограф и иконописец со најголем број дела, работи во Македонија, Јужна Србија и најмногу во Црна Гора. Насликал

со своите браќа преку 120 иконостаси, негови се и фреските во тремот на црквата во „Свети Јован Бигорски“. За својата работа повеќе пати е наградуван и добил многу високи признанија.

Ѓиноски Велимир - економист, истакнат општественик и стопанственик во Република Македонија. Бил директор на многу стопански субјекти, а најуспешен бил како директор на индустрискиот комбинат „Југохром“ од Јегуновце. Бил претседател на Комисијата за државна контрола, потпретседател на Заводот за стопанско планирање, републички секретар за општо стопански работи, помошник сојузен секретар за финансии, член на советот на Народна банка на Република Македонија и др. Ангажиран за ревитализацијата на Галичник, на негова иницијатива фирмата „Југохром“ го изгради најубавиот нов објект во Галичник-хотелот „Неда“. Еден период е претседател на Месната заедница Галичник.

Ѓиноски Каре - галички кеаја.

Ѓиноски Крсте - учител, иконописец и прв мијачки фотограф уште од 1865 година.

Ѓиноски Радослав – дипломиран електроинженер, работел во „Јухохром“ и бил директор на претпријатието „ГАМА“. Посебно се ангажирал при изградбата на хотелот „Неда“ во Галичник односно при извршувањето на надзорот за изградба.

Ѓиноски Теофил - зограф и иконописец работи со своите браќа во Црна Гора.

Ѓиноски Трпко - галички кеаја и првенец.

Ѓозински Илија - истакнат македонски општествено-политички работник, комунист, скроман и чесен работник, претседател на Градскиот комитет на СКМ на град Скопје, делегат на конгреси на СКЈ и СКМ.

Ѓозински Митре - задругар кој целиот работен век го помина во 33 „Бистра“ и постојано беше во Галичник помагајќи за неговиот опстој и развикот. Во младоста тој беше еден од најдобрите фудбалери во Галичник.

Жантеска-Черепналкоска Руѓа - голем музички талент со прекрасен глас и одличен интерпретатор на народни песни.

Жантески Бојан - истакнат македонски стопанственик, директор на Скопската рафинерија.

Жеваироски Блаже - голем заљубеник на Галичник и активист за ревитализација на Галичник. Изгради нова куќа на старото огниште.

Желчески-Станковиќ Милјана - професор по арапски јазик на Катедрата на Филозофскиот факултет во Љубљана. Завршила Филозофски

факултет и одбранила докторат. Има објавено повеќе научни трудови и книги од областа на арапскиот јазик.

Фамилијата на каирскиот печалбар Миле Желчески

Желчески Илија - завршил Филозофски факултет, работи во Радио Југославија за емисиите на арапски јазик. Долги години работи како преведувач за Владата на Југославија и повеќе пати му преведува на претседателот на Југославија, Јосип Броз Тито, како и на многу други високи југословенски политичари. Говори повеќе странски јазици, а најдобро го говори арапскиот јазик. Во една пригода кога на средбата меѓу Тито и палестинскиот лидер Јасер Арафат преведувал на арапски јазик, Арафат збунет го прашал Тито: „Овој преведувач е наш или ваш?“ Пред пензионирањето работи и на Катедрата за арапски јазик на Филозофскиот факултет во Белград. Има напишано свои книги за Тито, а и преведено повеќе на арапски јазик исто така за Тито. Никогаш не го заборава Галичник, често го посетува, особено за време на неговите студентски денови, кога и настапуваше за фудбалскиот клуб „Бистра“ од Галичник.

Желчески Ристе - економист, прв галичанец кој дипломирал на Факултетот во Сорбона. Како експерт на Обединетите нации работи во многу земји во светот. Говори многу странски јазици, вистински полиглот. Пред да се пензионира работеше во Стопанската комора на Македонија. Иако пораснал во Каиро и таму се образувал и работел, останува нераскинливо поврзан со својот

роден Галичник. Иако беше светски патник секогаш му се враќаше на Галичник.

Желчески Трпко - претставник на многу големи корпорации во светските метрополи, еден период работи исто како неговиот брат Илија како преведувач за Владата на Југославија и повеќе пати му преведува на претседателот на Југославија Јосип Броз Тито.

Јаковлевиќ Милош - лекар, член на Президиумот на АСНОМ. Со многу напредни идеи и погледи за животот. Извршувал многу јавни функции во областа на здравството. Посебно се гореееше на своето галичко потекло. Се сеќавам кога на ред за преглед чекаше мојата сопруга, пред неговата ординација, кога ја отвори вратата се воодушеви кога ја виде облечена во галичка носија. Долго зборувавме за Галичник. Кога мојата сопруга Илина повторно беше во ординацијата на д-р Милош, но облечена во фустан, ни префрли дека нема поубава од галичката носија и дека треба да се негува и да се чува.

Јаковлески Трпе - сиот живот го посвети на својата Македонија, поминувајќи го најголемиот дел од работниот век во Белград како нејзин висок претставник во врвовите на власта на тогашна Титова Југославија. Вршеше повеќе значајни функции, покрај другото, беше член и извршен секретар на ЦК на СКЈ, како и член на Сојузниот извршен совет. Тој е еден од четирите момчиња кои во Скопје го ликвидираа познатиот бугарски агент Мане Мачков, за време на окупацијата на Скопје во Втората светска војна. Тој од бугарската фашистичка власт беше осуден на 7,5 години, поради тоа што беше помлад малолетник, а неговите другари Кочо Битољану, Ангеле Михајловски и Бранко Фрицкан добија по 15 години затвор, бидејќи беа малку постари од него. Трпе Јаковлевски беше југословенски амбасадор во Чехословачка, во бурните времиња на „Чешката пролет“, кога советските трупи во 1968 година влегоа во оваа држава за да ги сопрат прогресивните сили. Тие денови Јаковлевски доживеа тешка сообраќајна несреќа. Неговиот автомобил беше удрен од товарно воено возило на советските трупи кои крстосуваа низ улиците на Прага. Познатиот македонски политичар ги чувствуваа последиците од таа несреќа до крајот на својот живот. Јаковлевски во југословенски рамки беше ценет македонски политичар. Беа голем говорник и човек што ги разбираше современите текови, а распадот на Југославија го доживеа како нормален процес. Истовремено се радуваше на новосоздадената македонска држава, иако имаше многу забелешки на оние што ја раководеа. Во 1996 година го напушти Белград и се врати во Скопје за да ги помине тука, во родното место, последните години од животот.

Јанкулоска-Бојческа Даница - економист, работеше во Заводот за вработување, а најмногу во банкарскиот сектор, каде што извршуваше највисоки функции како познат банкарски работник, а беше и директор на повеќе дирекции во Стопанска банка АД Скопје.

Јанкулоски Веле - еден од најдобрите кошаркари на КК „Маврово“ од Гостивар, споредувајќи ги неговите игри со игрите на тогашниот југословенски кошаркарски репрезентативец гостиварчани го нарекуваа „македонски Ѓерѓа“.

Јанкулоски Петре-Перо - еден од истакнатите општествени и политички работници од Западна Македонија. Тој е првиот претседател на општината Маврово и основоположник на сè што подоцна се случуваше со Маврово. Извршуваше многу јавни и општествени функции во Гостивар и Скопје. Како негов голем и искрен другар најдобро го познавав. Беше ретко правичен и се грижеше за секого, многу мирен, педантен и работлив. Посебно хоби му беше риболовот, градинарството и овоштарството. Каков само малињак направи во Маврово. И по пензионирањето не можеше, а да не помага за развојот на Маврово. Работеше за развојот на скијачкиот центар во Маврово.

Јанкулоски Софронија - економист и правник со положен правосуден испит. Како истакнат економист врши највисоки раководни функции, како на пример финансиски директор во „Тутун“, финансиски директор во „Славија“ Скопје и заменик директор на Заводот за судски вештачења во Скопје.

Јованоски Илија - градител-печалбар, посебно се истакнал со градење куќи во Солун.

Јонузоски Кире - економист работел во Јавното претпријатие за станбен и деловен простор, еден од најталентираните фудбалери на ФК „Бистра“ од Галичник.

Јурмоска-Марковиќ Ратка – дипломиран инженер архитект, началник на одделенијата за урбанизам во повеќе општини во град Скопје.

Јурмоски Павле - вреден домаќин, работник, голем другар, мирен и скроман човек, со многучлена фамилија за која се грижеше и ја воспитуваше во галичкиот дух, а сите деца ги образуваше со највисоки школи и факултети.

Јурукоска Рокса - дипломиран правник, секретар во Собранието на Република Македонија.

Јурукоски Веле - дипломирал на Филозофскиот факултет, професор е по англиски јазик, предава во средни училишта во Скопје.

Јурукоски Гачо - еден од последните галички терзии.

Јурукоски Димитар - дипломиран градежен инженер, докторирал на асеизмика, професор и директор на Институтот за земјотресно инженерство и

сеизмологија во Скопје. Претседател на Управниот одбор на Агенцијата за приватизација, член на Ротари клубот во Македонија.

Јурукоски Ѓорѓе - галички ловџија и голем мајтапчија.

Јурукоски Миле - учител во Тресонче, Галичник и Маврово. Дипломирал на Правниот факултет во Скопје и работната кариера ја завршува во фабриката „Раде Кончар“ во Скопје.

Јурукоски Никола-Коло - припаѓа на постарата генерација галичани, сточар, мирен човек, прекрасен комшија кој целиот живот не ја симна галичката носија, и црните бечви, секогаш одеше стокмен и педантен.

Јурукоски Секо - напреден младинец, работник полн со идеи, голем поддржувач на задругата во Галичник, голем другар и пријател.

Јурукоски Тихон - дипломиран градежен инженер, голем оперативец, работи во ГРО „Маврово“ на повеќе големи градилишта особено патишта.

Камилоска Цвета - архитект работела во општинска администрација - Одделение за урбанизам и во Државна градежна инспекција.

Камилоски Виктор - хирург, директор на Градска болница во Скопје и претседавач со Советот на општина Аеродром во Скопје.

Камилоски Јосе - кеаја со свој чифлик во Енешево.

Камилоски Марјан - лекар специјалист за детска хирургија вработен во Клинички центар во Скопје.

Камилоски Методија - дипломирал на Електротехничкиот факултет во Скопје, доктор за енергетска електроника, професор на Факултетот за електроника и информациски технологии. Се бави со научноистражувачка работа, објавил повеќе книги и научни трудови.

Камилоски Павле - раководител на поштенската испостава во Галичник, човекот кој ни ги соопштуваше најрадосните и најжалосните вести кои пристигаа по телефон, телеграми и други пратки во Галичник.

Камилоски Симон - сточар и трговец, добар другар, мајтапчија, мераклија за добро друштво. Постојано приврзан за Галичник.

Камилоски Толија - сточар и трговец, голем домаќин и вљубеник во Галичник.

Камилоски Томо – лекар, работел како стипендист во амбулантата во Галичник, потоа во Ростуше и во Скопје како специјалист за превентивна здравствена заштита.

Канческа Даница - економист долгогодишен банкарски службеник во Скопје.

Канческа-Милевска Елизабета - дипломирала на Филозофскиот факултет, потсекретар во Министерството за култура, Министер за култура во два мандата на Владата на Република Македонија.

Канчески Борис - најзаслужен организатор на работничкото и комунистичкото движење во Западна Македонија, фармацевт, голем интелектуалец и познавач на македонската историја и борбата на македонскиот народ за сопствена држава, другар и пријатен соговорник.

Канчески Јаков - лекар, специјалист за интерни болести, работи во Велес и Скопје, член е во Комисијата за инвалидски пензии.

Канчески Ладе - сточар и трговец, еден од најдобрите бригадири во 33 „Бистра“ Галичник, не постоеше коњ што тој не можеше да го смири, товара или јава.

Канчески Трајче - трговец, сопственик на бурекилница, донатор на средства за ревитализација на Галичник.

Канчески Угрин - ќе остане запаметен како еден од најдобрите овчари и сточари на планината Бистра.

Кара Иван - печалбар-градител, го градел утврдувањето во градот Видин, Бугарија.

Караѓозоски Крсте - општествено-политички работник во Мијачијата, еден од основоположниците на задружниот живот во Галичник, еден период е управник на задругата во Галичник, по занимање е економист.

Каркински Арге - голем сточар со свој чифлик.

Каркински Блаже - бизнисмен за млеко и млечни производи во Канада.

Каркински Митре - потекнува од познатото сточарско семејство, ги негува традициите на своите предци, економист, трговец и директор на извозни фирми во Скопје, голем другар и пријател.

Каркински Стево - учител и директор на основното училиште во Галичник, истакнат општествено-политички работник, заслужен за образованието на возрасните галичани по ослободувањето. Зазема низа раководни функции во општествените и јавните институции во Скопје.

Кежароски Ѓорѓе - еден од последните галички терзии и човек кој прв по раселувањето изгради нова кука во Галичник - вила Евгена.

Кежароски Јован – книжар, вработен во „Култура“ во Скопје, голем ентузијаст за ревитализација на Галичник, член во повеќе совети на Месната заедница Галичник, постојано е во Галичник.

Кецкаровски Тофе - печалбар и трговец, учесник во Народноослободителното движење, заљубен во Галичник, постојано присутен

во родното место, со синовите комплетно ја реконструираше родната кука која доминира во Галичник со својата грандиозност и специфична архитектура.

Кецкароски Перо - дипломиран правник, еден од најзаслужните галичани за заштита на културното наследство во Галичник, Мијачијата и Македонија воопшто. Вработен е во Секретаријатот за образование, наука и култура, извршувал повеќе раководни функции бил и секретар.

Кецкароски Ристе - воено лице, претседател на Месна заедница Галичник, учесник во многу активности и акции за ревитализација на Галичник.

Кецкароски Страте - кмет на Галичник.

Кецкароски Теофил - кмет на Галичник.

Козолоски Стојан - галички ловџија, пчелар и мајтапчија.

Козолоски Томо - работи во ЗЗ „Бистра“ Галичник како прв ветеринар, работи и во „Сувенир“ во Скопје, настапува за фудбалскиот тим на ФК „Бистра“.

Колачески Алекса - зограф и иконописец.

Колоски Кузман - печалбар и градител на цркви, заедно со Моте Личеноски во Романија изградиле над стотина цркви.

Колоски Никола - дипломиран машински инженер, работи во Металски завод „Тито“ каде што извршува најодговорни задачи и највисоки функции, меѓу кои и директор на ОЗТ „Пумпи“.

Колоски Русе - текстилен работник, прекрасен другар и пријател, еден од најдобрите фудбалери на ФК „Бистра“ Галичник.

Контески Борис – дипломиран шумарски инженер, вработен во ЈП Комуналец, во Паркови и зеленило, учесник во акциите за пошумување на Галичник.

Контески Гоце - новинар и уредник во весникот „Вечер“.

Костиќ Томе - македонски музичар, кој настапува на неколку фестивали, посебно ќе останат запаметени неговите песни испеани во хотелот „Неда“ во неговиот Галичник, кој неизмерно го сакаше.

Кржалоски Блаже, Алекса и Пандил - печалбари и трговци, еснаф луѓе.

Крчалоска Милица - правник и истакнат судија во судот за прекршоци во Скопје.

Крчалоски Ладе - сточарски работник, бригадир во ЗЗ „Бистра“ Галичник. Настапува за ФК „Бистра“ Галичник.

Крчалоски Ристе - сточар и печалбар, зборуваше многу странски јазици: грчки, турски, албански, француски и еврејски. Голем верник кој ги

одржуваше црквите во Галичник. Непосреден, срдечен со луѓето, остроумен и мајтапчија. Посебно омилен кај помладата генерација галичани.

Крлаchosки Соле - сточар и бестрашен борец против качачките банди кои пљачкале во Мијачијата. Од неговата смелост и храброст се тептисувала и бандата на злогласниот Каљош Елези.

Крцкоска-Малиновска Невена - судија во Врховниот суд на Република Македонија.

Крцкоски Доксим - напреден галичанец со посебен интелект, кој животот го положи за време на балканските војни.

Крцкоски Тихон-Тихе - лекар, хирург на тораковаскуларна хирургија, негова супспецијалност е карцином на дојка. Доктор на медицински науки и професор на Медицински факултет. Директор на Клиниката за тораковаскуларна хирургија и генерален директор на Клинички центар. Борејќи се Клиничкиот центар да опстои како врвна медицинска установа не се сложува со новите концепти со кои се правеа големи штети за здравството, го напушта Клинички центар како еден од најпознатите хирурзи и се вработува во приватната болница Систина. Објавил многу научни и стручни трудови и публикации од областа на медицината.

Крцкоски-Михајлоски Веселин – еден од најголемите познавачи на галичкото културно наследство, кој даде огромен придонес за афирмацијата на галичкиот музеј, каде неколку години беше и кустос. Неговите детални и течни објаснувања, ги оставаа без збор посетителите.

Крцкоски-Михајлоски Миле - правник и врховен судија. Еден од најпознатите работници во македонското правосудство, извонреден толкувач на законите во СР Македонија. Извршува највисоки функции од судија до претседател на судови и директор на Заводот за судски вештачења. Има издадено голем број книги и публикации.

Крцкоски-Михајлоски Тихон - градоначалник во повеќе наврати во Галичник. Во негово време е изградена новата црква во Галичник, а изградени се и повеќе инфраструктурни објекти. Посебно водел грижа за школување и одобрување стипендии за галичките студенти и интелектуалци. Многу им помагал на печалбарските семејства во кризни ситуации.

Кукоски Аврам-Куке - завршил учителска школа и дипломирал на Филозофскиот факултет во Скопје. Работи како учител, а потоа до пензионирањето работи во Министерството за внатрешни работи извршувајќи највисоки и најодговорни функции.

Кукоски Нико - Барба Нико како што си го викавме од милост, беше посебно добар човек, кој имаше поминато многу низ својот живот. И покрај

своите маки, со секого имаше убав муабет, сакаше на секого да помогне, да посветува, да се нашали. Ретки се таквите луѓе, сè помалку ги има.

Кукоски Стево - дактилограф во 33 „Бистра“ Галичник, натприродно интелигентен и со голема меморија, начитан човек, кој голем дел од својот живот го помина во библиотеки и читални.

Кумески Ристе - цртач на бордурите за персиските - галички килими. Прекрасно свиреше на шупелка освојувајќи многу награди на општинските натпревари.

Куноски Стево - дипломиран градежен инженер која има своја приватна фирма.

Кунчески Томо - галички печалбар во Канада од помладата генерација, постојано доаѓа во родниот Галичник.

Кутреска Гаца - до крајот на својот живот не го напушти Галичник, вистински чувар на Галичник. Најдобра мајсторица за персиски килими, исполнителна и вредна.

Кутрески Слободан - припаѓа на помладата генерација на познати македонски бизнисмени. Сопственик на фирмата „Пекабеско“ Скопје. Донатор за манифестацијата Галичка свадба.

Куцулоски Страте - директор на заедничките служби во НИП „Нова Македонија“.

Лаќински Ѓино - кеаја со свој чифлик во Боротино.

Лаќински Ладе - сточар со богато искуство.

Лаќински Миаил - кмет на Галичник.

Лепчески Бранко - целиот живот беше вклучен во културно-забавниот живот во Галичник.

Лепчески Дамјан - еден од најпознатите, во најдобрата генерација на галичките учители, завршил Филозофски факултет во Скопје. Секогаш насмеан, беше прекрасен педагог и другар, човек со голем ентузијазам, голем познавач на македонската историја, посебно на македонската преродба. Вклучен е во сите активности за ревитализација на Галичник и организација на културните манифестации и настани.

Лепчески Исак - иконописец и зограф.

Личеноски Вељо - мајстор-сидар со своја тајфа работи во Романија и Солунско. Собирач на народното галичко творештво и составувач на Зборник на мијачки песни.

Личеноски Вељо - еден од најпознатите телевизиски режисери.

Личеноски Матеј–Моте - печалбар, познат градител на цркви, го конструирал најголемото црковно кубе во Романија.

Лоноски Аритон - фабрикант за сувомеснати производи во Романија. Многу го сака Галичник и затоа му подарува, односно гради објект за амбуланта од околу 450 м2 во спомен на сопругата Доста. Денес објектот се користи како вила за преноќиште во приземјето и на катот, а во сутеренот е сместен Музејот за галичкото културно наследство.

Лоноски Доксе - трговец и економист, еден од најуспешните директори во Скопје. Мој искрен другар, голем пријател и човек со големо срце и добрина. Нераскинливо врзан за Галичник. Еден од најдобрите фудбалери во Галичник.

Луканоски Васе - вреден задругар во Галичник, горд на Задругата и Галичник, мирен и кроток човек искрен другар, активен во Месната заедница Галичник.

Луканоски Нестор - исполнителен задругар, трговец кој работи во претпријатија во Скопје. Секогаш посветен на Галичник.

Луканоски Петре - еден од првите директори на Задругата во Галичник

Луканоски Томо - стоматолог вработен во Здравствен дом во Скопје и поликлиника Букурешт и советник во општина Карпош.

Мангароски Аврам - електроинженер, вработен во „Електродистрибуција“ Скопје, раководител на одделот за трафостаници.

Мангароски Душан - печалбар и трговец, еден од истакнатите задругари и активен во спортскиот живот во Галичник.

Мангароски Косто - архитект, професор на Архитектонскиот факултет во Скопје.

Мангароски Тодор – учител.

Мандически Владимир - музички менаџер.

Мандически Зоран - стопанственик, директор на трговска фирма.

Мареска Меги - телевизиска водителка.

Маркоски Аврам - машински инженер, долги години технички директор во фабриката „Алумина“ Скопје.

Маркоски Горан - дипломиран градежен инженер, доктор на науки, професор на Градежниот факултет во Скопје. Има објавено низа научни трудови и публикации од областа на градежништвото.

Мауроски Јаков - иконописец, во Бугарија работи во повеќе цркви, меѓу кои во Радомирско, Зрнево, Гоце Делчевско, а во Скопје работи во црквата „Св. Димитрија“, каде што ја насликал иконата на светецот свети Димитрија. Со него работи и неговиот син Димитар.

Маркоски Ристо - новинар, работи за повеќе списанија, Македонска радио телевизија Скопје, исто така работи во Народна техника. Уредник е на првото независно списание „Галичник“ издадено од ЗЗ „Бистра“.

Мауровски Вено - иконописец работи во Влашко, Орахово и Сливен. Работи и во кумановската црква „Св. Никола“ и во црквата „Св. Димитрија“ во Младо Нагоричани.

Мауроски Алексо и Симеон - браќа иконописци кои работат во повеќе цркви во Западна Македонија.

Мауроски Митре - иконописец работи во кумановската црква и други цркви.

Мелоска Јелица - вработена во „Електродистрибуција“ Скопје, зазема високи раководни функции.

Мелоска Јанкулоска Милица - стоматолог работи во Здравствен дом Скопје.

Мелоски Динго - учител во Галичник и наставник во основни училишта во Скопје.

Мелоски Илија и Ефто - браќа, економисти, кои кога престојувала во Галичник секогаш беа во старата кафеана и важеа за истакнати бојници, мераклии на партија карти, шах, табла, добра песна. Беа заштитен знак на хотелот „Турист“.

Мелоски Јован - учител во Галичник.

Мелоски Миле - лекар специјалист.

Мелоски Милош - дипломат со големо искуство, амбасадор на Југославија во многу земји меѓу кои и во Германија.

Мелоски Ристе - трговец, еден период од работниот век во Галичник извршува одговорни задачи во областа на здравствената заштита на жителите во Галичник како и во нивната едукација за здравјето и заштитата на човековата околина. Како пензионер работи во Задругата во одделот за туризам, а се ангажира и во заштитата на црквите во Галичник.

Мелоски Ристо - правник и истакнат адвокат во Гостивар.

Мелоски Стојан - тон мајстор, вработен во Македонска радио и телевизија во Скопје.

Мелоски Трајче - трговец, еден од најистакнатите македонски планинари, кој и во деветтата деценија од животот се искачуваше на планинските масиви во Македонија.

Мешкоски Иван - еден од најдобрите слаткари во Македонија. Директор на „Ванила“ од Скопје. При разни приеми и пречеци на високи јавни

личности, лично им приготвува слатки, колачи и торти. Слатки приготвувал и за поранешниот претседател на Југославија, Јосип Броз Тито.

Мицков Христо-Пулески - иконописец кој работел икони во Варна, Лесковец и Ниш.

Мицоска Доста - прва народна учителка.

Мицоски Борче - професор на Педагошкиот факултет во Скопје.

Музески Владо - трговец вработен во 33 „Братство“ од Лисиче, потоа отвора сопствен бизнис со пекарски производи, кои ги пласира во сопствени продавници.

Музески Павле - инженер работи во „Железара“, а во почетоките на транзицијата се занимава со сопствен бизнис и отвора сопствена бензинска пумпа.

Музески Саве - правник, голем заљубеник во Галичник, во слободно време се занимава со пчеларство.

Муратовски Владо - еден од најдобрите татковци на градот Скопје, кој извршуваше низа општествени и јавни функции. Мирен и скроман човек, кој уживаше кога престојуваше во Галичник.

Муратовски Глигор-Гице - лекар, роден во Галичник во 1897 година, основно и средно образование завршува во Галичник, Солун и Скопје. Медицина студира во Софија и Виена, каде што дипломира во 1925 година. Четири години е општински лекар во Галичник, а потоа лекар во Хигиенскиот завод во Скопје каде што работи во Антитуберкулозниот диспансер, единствен во тоа време на територијата на Македонија. Во 1945, година проф. Муратовски е управител на Државната болница во Скопје, а во 1947 година е еден од основачите на Медицинскиот факултет. Меѓу првите наставници е избран за професор по предметот Физиологија, а истовремено е назначен за прв директор на Клиниката за градни болести, која во 1956 година прераснува во Институт за туберкулоза на СРМ. Во 1959 година, проф. д-р Г. Муратовски е унапреден во редовен професор, биран за продекан, а во 1959 и 1960 година и за декан. Човек со прекрасна душа, се сеќавам дека уште кога бев мал, во Галичник во импровизирана хируршка просторија, изврши мала хируршка интервенција на мојата повреда. Во Галичник спаси многу животи. Беше учесник во НОБ. По војната докторираше на медицинските науки, беше посветен во борбата против туберкулозата. Тој е прв управник на Државната болница во Скопје, основоположник на Македонското лекарско друштво. Неговата потесна специјалност е белодробната туберкулоза. Целиот живот го посветил во борбата против оваа болест, која поради заостанатоста и сиромаштијата била проширена во Македонија особено во првата половина на 20 век. Овој

племенит човек во спомен на своите родители урбано ја уреди познатата чешма Упија со обработка на рачно клесан камен која и до ден-денес е посебен белег на Галичник.

Муратовски Доксе – еден од доајените на македонското новинарство, кој посебно пишува текстови за Галичник.

Муратовски Иван - завршил Филозофски факултет, работи во Републичкиот секретаријат за внатрешни работи, еден период беше и директор на 33 „Бистра“ Галичник.

Муратовски Рашко - истакнат македонски скулптор.

Муратовски Рубенс - дипломира на ФДУ Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, во класата на проф. Љубиша Георгиевски, а од 2000 година се вработува во Драмски театар-Скопје. Со актерството Р. Муратовски започнува да се занимава уште од најрани години кога настапува во главната улога на детската серија „Белото циганче“ и „Булки крај шините“. Со текот на годините, како студент а и потоа, остварува над 40 забележителни улоги во претстави на матичниот театар, но и на сите други театарски сцени во државата. Покрај театарските улоги има и забележителни улоги на филмското платно.

Муратовски Фимчо - диригент и педагог. Во 1958 година дипломирал диригирање на Музичката академија во Загреб кај професорот Хорват. Специјализирал во Санкт Петербург. Од 1959 бил ангажиран како диригент во Операта и Балетот на МНТ и на таа должност останал до 1971 година. На двапати (1963/64 и 1967/68) по една година бил вршител на должноста директор на оваа институција. Од 1971 до 1983 година бил диригент во Македонската филхармонија, во која првите 7 години бил и нејзин директор. Од 1983 до 1996 бил наставник, редовен професор на Факултетот за музичка уметност во Скопје, каде во 2 мандата бил и декан. Како диригент поставил и диригирал повеќе од 40 оперски и балетски дела од класичниот, современиот и домашниот репертоар. На концертниот подиум реализирал голем број симфониски и камерни дела, со посебен афинитет кон домашното творештво. Бил основач и диригент на Младинскиот и на Македонскиот камерен оркестар и диригент и уметнички раководител на Камерниот оркестар на МРТВ. Гостувал во повеќе земји на Европа и Латинска Америка. Заедно со Драгослав Ортаков е коавтор на публикацијата „Волшебниот Орфеј, 55 години македонска опера“. Во повеќе наврати диригирал на Охридското лето. Добитник е на повеќе награди, меѓу кои и наградата „11 Октомври“. Во 1969 година добитник е на наградата „13 Ноември“ од областа на уметноста. Во неговиот богат диригентски опус значајно место заземале балетските

партитури „Фантастичен дуќан“, „Љубовна волшебница“, „Валпургиска ноќ“, „Копелија“, „Рајмонда“, „Петар Пан“, а ги водел и оперите „Севилскиот бербер“, „Дон Карлос“, „Орфеј“ и други. Одржал многубројни концерти со Македонската филхармонија.

Муратоска-Наумоска Марија - дипломирала и магистрирала соло-пеење на ФМУ-Скопје, во класата на проф. К.Трпков. Паралелно со соло-пеењето дипломирала и пијано кај проф. Б.Цветковиќ. Долги години била уметнички соработник-пијанист на ФМУ-Скопје. Нејзината богата изведувачка дејност на оперската и концертната сцена опфаќа концерти во сите поголеми градови од поранешна Југославија, Италија, Германија, Шведска, Америка, Турција, Албанија, Франција, Бугарија, Русија и др. На оперската сцена дебитирала со улогата на Неда во „Паљачи“, Евридика во „Орфеј“, била солист на многу вокално-инструментални дела со Македонската филхармонија, Македонската опера, камерни оркестри, снимала за Македонско радио и издала неколку касети и компакт дискови (духовна музика, дела на македонски композитори во живо од нејзини рецитали со дела од светската и македонската музичка литература). Настапувала со врвни домашни и странски диригенти, учествувала на семинари, фестивали, имала повеќе рецитали со дела од разни епохи, особено негувајќи го соло-пеењето и залагајќи се за промоција на делата на македонските композитори и надвор од нашата земја.

Муратоски Блаже - завршил Правен факултет, се бави со адвокатура.

Муратоски Ванчо - правник и истакнат работник во Синдикатот на работниците. Во два мандата претседател на Сојузот на синдикатите на Македонија.

Муратоски Ефто - дипломиран електроинженер, вработен во „Охис“ Скопје, во слободно време аматерски се занимава со ликовна уметност и издава публикација за Галичник.

Муратоски Јован - претставник на едно од најпознатите галички сточарски семејства, сточар со големо искуство и занает, посебно - природно интеллигентен, мирен и кроток, полн со совети за другите, мајтапчија со еден збор беше еден од галичките првенци. Пред крајот на работниот век раководеше со библиотеката и читалната во Галичник.

Муратоски Кирил – архитект, член на Архитектонската академија на Македонија. Муратовски ѝ припаѓа на генерацијата архитекти кои во студентските денови ја носеле во себе ендемската архитектонска култура, урбанистичката структура, пејзажот и традицијата, како што го опишуваат неговите колеги. По дипломирањето се вработил во проектантската

организација „Македонијапроект“. Реализирани се неколку негови самостојни дела: зградите на Собранието во Гостивар и на Францускиот конзулат во Скопје, Градскиот плоштад и Домот на културата во Тетово, а во соработка со негови колеги го проектирал комплексот Музеј на Македонија во скопската Стара чаршија, објектот ЗОИЛ Македонија и три кули во скопската населба Аеродром и многу други објекти.

Муратоски Моне - сточар и трговец, галичанец кој во детството имаше страшна судбина да биде киднапиран од албанските качачки банди, кои побарале огромен откуп во злато за да биде вратен на своето прочуено семејство, едно од столбовите на гордиот Галичник.

Муратоски Томо - сточар и трговец и истакнат работник во 33 „Бистра“ Галичник, претставник на извозни и увозни претпријатија во Скопје.

Огненоски Љубе - градежен инженер, проектант на водоводни мрежи, директор во Скопски водовод. Со неговиот проект е извршена реконструкцијата на водоводот во Галичник во седумдесеттите години на минатиот век.

Огненоски Софре - фабрикант за млечни производи и сопственик на фабриката за лекови и козметика во Скопје - денешен Алкалоид АД Скопје.

Огненоски Филип – трговец и сопственик на фабриката за лекови и козметика во Скопје - денешен Алкалоид АД Скопје.

Огненоски-Огњановиќ Ристо - познат професор по француски јазик, кој има напишано публикација за Галичник и уште во триесеттите години го симнува превезот за посебноста на македонската нација. Посебно се воодушевува од убавините на Галичник и бистрината на неговите сонародници. Животот несреќно го завршува при бомбардирањето на Скопје.

Павлоски-Мангароски Боне - извонредно благороден човек, кроток и многу дружељубив, прекрасен комшија.

Павлоски-Мангароски Тоше - лекар, интернист, работи на Клиниката за кожни болести во Државната болница.

Пакоски Глигор - печалбар и многу духовит човек.

Пакоски Глигор - филмски снимател, добитник на наградата „13 Ноември“ од областа на културата.

Пакоски Крсте - еден од организаторите на Народноослободителното движење во Галичник и пошироко, мирен и кроток човек, кој секогаш држеше до чесноста и правдата.

Пангоски Блаже - еден од најпознатите македонски директори и менаџери, директор на трговското претпријатие „Славија“ од Скопје. Тоа е човекот кој значеше спас за сите галичани кои се преселуваа во Скопје и бараа

егзистенција и работа. На секого му наоѓаше соодветна работа, но бараше дисциплина и професионалност во работата.

Пангоски Иван - доктор во Државната клиника за кожни болести.

Пангоски Ивко - македонска легенда, познат македонски радиорепортер и стенограф. Само на нему својствен начин, со посебен и препознатлив темперамент ги пренесуваше фудбалските натпревари. Напиша голема и значајна публикација за македонскиот фудбал, со еден збор фудбалски хроничар.

Пангоски Илија - лекар, доктор на медицински науки. Хирург на Клиниката за неврохирургија. Професор на Медицинскиот факултет и директор на Клиниката за неврохирургија.

Пангоски Крсте - истакнат и напреден галичанец, кој зазема високи функции во Министерството за внатрешни работи, а потоа извршува и директорски функции. Многу се гордееше со Галичник и галичаните, беше прекрасен другар и пријател, помагаше секому. Во негово друштво неизбежна беше убавата песна.

Папатанасоски Миле - работник, напреден младинец и учесник во НОБ. Како борец на Дванаесеттата македонска ударна бригада загинал во борбите за ослободување на Скопје на 13 ноември.

Пачауроски Глигур и Петре - галички зографи и иконописци.

Пачоски Вено - галички хуморист, ловџија и човек кој за време на окупацијата на Италија, благодарение на тоа што го знаел италијанскиот јазик се зближил со окупаторите и не дозволил на Галичник и на галичани да им се наштети.

Пачоски Вено - доктор на математички науки и професор на Градежниот факултет во Скопје.

Пендаров Тодор - новинар и дописник од странство.

Пендароски Аврам - учител и наставник во Скопје, еден од предводниците на својата генерација, која внесе нов дух во Галичник.

Пендароски Јован - сточар и комита.

Пендароски Крсте - кафанџија кој ја држеше кафаната „Рома“ во центарот на Галичник. Ликвидаран од албанските балистички качачки банди.

Пендароски Стево - дипломиран правник, доктор на науки, професор на факултет. Работел во Министерството за внатрешни работи, портпарол и советник во кабинетите на претседателите Борис Трајковски и Бранко Црвенкоски. Претседател на Државната изборна комисија. Голем демократ, колумнист и надежен политичар кој ѝ е потребен на Македонија.

Перчуклиоски Јован - истакнат младински и општествено-политички работник. Еден период ја извршуваше функцијата директор на Заводот за вработување.

Перчуклиоски Петре - ветеринар и истакнат раководител на сектор во ЗОИЛ Македонија.

Перчуклиоски Раде - академски сликар.

Писески Аврам - студент на техничкиот Факултет во Белград, член на СКОЈ, во 1942 се запишува на Економскиот факултет во Софија за непосредно да ја организира македонската младина за ослободувањето на Македонија од германските и бугарските фашисти. Учесник во НОБ и ПОЈ, стапува во редовите на Третата македонска ударна бригада и загинава во мајско-јунската офанзива на планината Осогово.

Писески Самоил - печалбар, трговец, галички родољуб и претседател на Мијачката родољубива фондација. Човек со невидена енергија за ревитализација на Галичник.

Плачкоски Јосе - мирен и скроман човек и другар, кој потекнува од семејството на египетските печалбари, напреден младинец, еден од столбовите за подемот на галичките ракотворби. Работи во 33 „Бистра“ Галичник, раководител во „Сувенир“ Скопје, раководи со угостителскиот комплекс во Царевец.

Плешкоски Негрија - печалбар, човек со ретка судбина, боемчина. Омилен кај сите галичани, заштитен знак на галичката кафеана. Неговите умни мисли и предвиденија често пати и денес ги коментираат и помладите генерации.

Попоски Димитар - завршил Факултет за физичка култура, професор е во средно училиште. Подоцна докторирал, предава на Факултетот за физичка култура. Тренер е на македонската пливачка репрезентација и многу македонски олимписки репрезентативци. Пратеник во Собранието на Република Македонија.

Попоски Љупчо - еден од познатите македонски банкари. Работи во Народна банка на Република Македонија, повеќе години е генерален директор на најголемата македонска банка Стопанска банка АД Скопје, а потоа работи во Комерцијална банка АД Скопје.

Попоски Ристе - новинар и дописник на Танјуг.

Попоски Тошо - еден од врвните галички интелектуалци, новинар и публицист. Завршил учителска школа. Член на КПЈ, за што често пати е затворан и прогонуван. Во неговата родна кука престојува македонскиот револуционер и апостол на македонската нација Кузман Јосифовски-Питу, кога

во Галичник го формираат Народноослободителниот одбор. По ослободувањето ја завршува Високата партиска школа во Белград, тој е еден од основачите на органот на КПЈ - весникот „Борба“. Потоа работи како новинар во „Борба“ како нејзин главен уредник и дописник од Москва, главен и одговорен уредник на весникот „Нова Македонија“. Основач на весникот „Вечер“. Тој има објавено повеќе публикации за македонските прашања како што се: „Македонските малцинства во соседните земји“, „Македонско име нема да загине“. Тошо е автор и на романот „Осило“ и на филмското сценарио за „Потрага“. Тој исто така е народен пратеник во повеќе состави на Собранието на Македонија. Одговорен е во ССРМ за односите со странство. Тој е добитник на многу признанија и одликувања, меѓу кои и добитник на највисоката награда „Моша Пијаде“ за новинарство во Југославија.

Прлеоски Штиљан - мил и драг човек, скроман домаќин, мераклија за партија табланет. Неговиот втор дом беше кафеаната Турист.

Пулески Евгени (Кузманов) - иконописец кој учи од Фрчковци и од Дичо Зограф. Работи во Македонија во Црешово, Крива Паланка и во Бугарија во повеќе градови.

Пулески Иван (Илиев) - иконописец кој работи во Кустендил.

Пулески Илија (Иванов) - иконописец кој работи во Перник, Босилеград, Радомирско и други градови.

Раваноска-Тулбевска Румена - завршила Филозофски факултет, новинар, уредник во весниците „Вечер“ и „Теа“.

Раваноски Јован - завршил виша школа, долги години е раководител во секторот за сметководство и финансии во ЗЗ „Бистра“ Галичник. Еден период е директор на ЗЗ „Бистра“ Галичник, а подоцна и директор во „Сувенир“ Скопје.

Раваноски Косто - печалбар, економист и успешен директор во „Агромеханика“ Скопје.

Раваноски Пане - печалбар и дограмажија, го предводеше погонот за тишлерски работи во Галичник. Во слободно време се занимаваше со овоштарство, одгледуваше пчели и беше ловџија.

Раваноски Ристо - печалбар и еден од најистакнатите организатори на напредното македонско работничко движење. Организира многу штрајкови и демонстрации и со својот личен пример и борба го трасира патот за македонската национална самобитност. Во илегала за време на НОБ собира оружје, растура летоци за што бугарската полиција го затвора. Во 1942 година се грижи за партизанската техника, а во 1943 година спроведува успешни

саботажи во рудникот во Радуша. Изнемоштен од револуционерна работа почина, пред да го дочека денот на слободата за Македонија.

Ропаноски–Пандилоски Пане - професор по историја, работи и во македонската дипломатија.

Росоклија Горазд – академик, има завршено Медицински факултет на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“. По дипломирањето се посветува на изучувањето на невролошките и психијатриските болести на Клиниката за неврологија и психијатрија при Медицинскиот факултет во Скопје. Во текот на 1985 и 1986 г. д-р Росоклија се усовршува во областа на невропатологијата и невроимунологијата во светски познатата лабораторија за невропатологија „Шарл Фуа“, на болницата „Салпетриере“ при Универзитетот „Пјер и Марија Кири“ во Париз, Франција. По враќањето од Париз, д-р Росоклија формира лабораторија за невроимунологија на скопската Клиника за неврологија, која ја раководи од 1987 до 1992 година. Докторската дисертација ја одбранува во 1990 година. Истата година е избран за доцент на Катедрата за неврологија и психијатрија на Медицинскиот факултет во Скопје. Во 1992 г. д-р Росоклија заминува за Њујорк и почнува да работи како научен истражувач на Универзитетот „Колумбија“. Во 1998 г. е избран за професор на Медицинскиот факултет на Универзитетот „Колумбија“ во Њујорк, а во 2006 г. е избран за член на МАНУ. Научните трудови на проф. Росоклија се цитирани повеќе од 1 000 пати од водечките научници во светот. Покрај бројните награди за своите научни достигнувања, проф. Росоклија два пати е наградуван за спортски подвиг на годината, како и со наградата „11 Октомври“ за животно дело, по освојувањето на Монт Еверест со македонската алпинистичка експедиција „Монт Еверест89“.

Сариески Александар - македонската музичка легенда. На најубав можен начин ја пренесе галичката и македонската песна ширум светот. Доајен на македонската народна песна. Кога ќе се слушневме по телефон најпрво ќе ми запееше некоја моја омилена песна, па потоа го продолжувавме разговорот. Посебно ми е драго што со мојата сопруга Илина го наговоривме да ја испее и песната „Разболел ми се Левенди Ѓуро“ (инаку омилена песна на сестрата на Илина, Трондафила која почина многу млада). Роден е во Галичник, средното образование го завршил во Скопје, кога и почнал да свири хармоника. Во 1946 година во Македонското радио ја снимил песната „А бре невесто око калешо“, со што почнува неговата голема и исклучително богата музичка кариера. Во своите песни ги опеал родниот Галичник, невозвратената љубов, печалбарството, а познат е и по многуте хумористични песни. Тој беше пејач за кој со право народот вели дека се раѓа еднаш во сто години и чии песни вечно

ќе зрачат со својот сјај. Неговиот музички опус претставува дел од македонското културно богатство. Сариевски е еден од основачите на ансамблот „Танец“ и постојано патувал низ светот во благородна мисија за ширење на приказната за оригиналниот македонски народен мелос. Сариевски е еден од најголемите амбасадори на автентичната култура на македонскиот народ. Македонската култура и македонската музичка сцена му е благодарна на Александар бидејќи беше човекот што ги премости океаните и на сè македонско во светот со децении му носеше врска со родниот крај, а на далечните народи најубедливо им говореше за трајноста на македонското име и богатството на неговата културна ризница.

Силјаноски Нестор-Неро - комита, благајник за собирање на средства за македонското востание. Загинал во Суво Поле кога е застрелан од Турците по предавањето на парите за комитските чети.

Спајоски Иван (Георгиев) - иконописец кој работи во Пловдивско и Пазарџиско, Асеново и други места. На иконите се потпишувал: Иван Георгиев Македонец од Галичник или Иван Георгиев од Галичник Дебарска околија Македонија.

Станишески Димитар - книговодител, работи во бугарското Министерство за градежништво. Голем галички родољуб и донатор и основач на фондации за опстојбата на Галичник, како и за школување на напредните галичани и за учесниците во Илинденското востание и револуционерната борба. Почесен претседател на Галичкото–Реканско братство „Свети Јован Бигорски“.

Станишески-Гегов Павел - фреско-сликар работел во Албанија, Тетово, во црквите на гостиварските села: Дуф, Ново Село, Митрови Крсти, и Сушица, потоа во реканските села, околу Кичево и Битола.

Стојанчески Ацо - градежен инженер и професор во средно техничко училиште во Скопје.

Стојанчески Павел - галичанец кој учи живопис во Москва, а потоа слика во црквите во Југозападна Бугарија, Софија, Самоков, Пиротско и други места.

Томалески Наум - револуционер и просветен деец, учител во Крушево и учесник во Илинденското востание. Бил уредник на весниците „Македонија“ и „Народност“.

Томоски Васе - сточар и трговец од познатата фамилија на Томовци.

Томоски Јордан - еден од најдобрите тв камермани во Македонија.

Томоски Кире - банкарски службеник, мирен и кроток, кој успеа да го сочува вековното огниште, палатата на своите претходници.

Томоски Пејчин - еден од легендите на Галичник опеан во песните. Кмет на Галичник, илинденец, комита и прв претседател на Народноослободителниот одбор во Галичник.

Томоски Тодор - галички првенец еден од кеаите, заштитник на Галичник од непријателите за време на турското владеење. Пронашол начин да се спријатели со султанот Абдул Азис со цел да се бори против заедничкиот непријател - локалните владетели и арамиските банди. Дури привремено под негова команда му била дадена султанската армија за да се справи со непријателите од околината на Дебар. Тоа е причината зошто локалното население го знае и како „Тодор Томе - цимсе крале“ (половина крал).

Томоски Томо - кеаја, заштитник на Галичник и татко на Тодор Томоски. Тој е една од причините зошто Ајрадин Паша не го уништил Галичник, помагајќи му да се справи со неговите претпоставени кои не ја почитувале власта на султанот. Има голема заслуга за покрстувањето на некои исламизирани семејства во мијачките села. Бил лут непријател на арамиските банди кои константно му претеле на Галичник и целиот регион. Поради тоа бил убиен во заседа во областа Јама.

Топузоски Благоја – доктор по хемиски науки, редовен професор на Институтот за хемија на ПМФ во Скопје.

Топузоски Илија – учител во Галичник.

Тортески Александар - адвокат од помладата генерација галичани, кој водеше специфични процеси од поновата историја на Македонија.

Тортески Димо - кеаја и галички првенец.

Тортески Доксим - завршил Правен факултет, работел во Секретаријатот за внатрешни работи на Македонија, подоцна положил правосуден испит и понатамошниот работен век го помина во адвокатурата. Во Галичник го обнови своето дедовско огниште.

Тортески Киро – секретар на Месната заедница од Галичник.

Тортески Миле – дипломиран правник и истакнат судија.

Тортески Митре - каирски печалбар, раководител на килимарата во Галичник, дисциплиниран, педантен и правичен работник, голем другар. Директор на „Сувенир“ во Скопје. Хоби му беше ловот. Премногу го сакаше Галичник, се вложи себеси во ревитализацијата на Галичник, беше претседател на Месната заедница во Галичник. Круна на неговата љубов кон Галичник беше обновата на родното огниште на литиците на Тортеска Краста.

Тримоски Штерјо - печалбар и сточар, домаќин со мирна нарав кој со голем труд ги изгледа и образувааше своите деца.

Трошаноски Љубиша - дипломиран градежен инженер, работи во сопствена фирма.

Трошаноски Славчо - спортски новинар во повеќе дневни весници.

Ќипроска Никанда - една од најдобрите медицински сестри, акушерка и главна сестра на Државната клиника за гинекологија.

Ќипроски Аврам - дипломирал на Филозофскиот факултет во Белград, психолог, работи во гигантот „Охис“ извршува повеќе раководни функции, посебно ја следи проблематиката во трговијата и маркетингот, за што издава и две публикации „Психологија во трговијата“ и „Психологија во трговијата во транзициони услови“.

Ќипроски Благоја - градежен техничар, вработен во ЈП Водовод од Гостивар кошаркар во КК „Маврово“ од Гостивар и тренер на истоимениот клуб.

Ќипроски Кире - новинар вработен во Радио Гостивар и дописник во многу дневни и неделни весници и списанија. Ќипроски е хроничар на Галичник во секој поглед. Низа години по ред ги следи сите настани и собитија, економскиот растеж на 33 „Бистра“ Галичник, пишува за културното наследство, за природните убавини. Неговите репортажи и фотографии се неповторливи. Најмногу го афирмираше Галичник со написите за Галичката свадба. Посебно сум благодарен за пионерските чекори што ги правевме за афирмација на туризмот преку репортажите, прекрасните разгледници и новогодишни календари. Има издадено и повеќе публикации за Гостиварскиот и Мавровскиот регион.

Ќипроски Ратко - стопанственик и директор на повеќе фирми. Еден период беше директор на 33 „Бистра“ Галичник.

Угриноски Пејко и Бабе - брачен пар, мирни и кротки луѓе, кои живеела скромно, а беа познати по тоа што Бабе пушеше тутун-качак со луле.

Филипоска Рокса - една од првите учителки во Галичник.

Филипоски Благоја - завршил високо образование, Електротехнички факултет, општествено-политички ангажиран уште во текот на младоста и студентските денови и тоа во: Сојузот на младината, Сојузот на студентите и Социјалистичкиот сојуз на работниот народ. Пратеник е во Собранието на Република Македонија и потпретседател на Собранието на Република Македонија. Подолг период работи во „ЈП аеродромски услуги“ и на Аеродромот во Скопје (во двете претпријатија бил и директор во неколку наврати). Постојано е присутен во Галичник и ангажиран во ревитализацијата на Галичник членува во разни состави на МЗ Галичник и разни комисии, а повеќе години е претседател на МЗ Галичник. Исто како и неговиот брат Илија,

постојано обезбедува средства од разни донатори за одржување на Галичката свадба.

Филипоски Борис - задругар и сточар, вработен во транспортната коњичка бригада.

Филипоски Бошко - дипломиран градежен инженер со високи воени чинови, работи во Армијата, односно во „Војна граѓевинска дирекција“.

Филипоски Веле - завршил Електротехнички факултет, доктор на науки, редовен професор на Факултетот за електротехника и информациона технологии и раководител на Лабораторија за електротермија.

Филипоски Гале и Рафе - браќа, галички првенци, стамени и умни луѓе, кои ја изградија една од најубавите камени палати во Галичник во 1912 година. Се грижеа за новата црква почнувајќи од нејзината изградба и понатамошна употреба. Посебен беше нивниот однос кон галичките свадби, особено кога Рафе го играше Манукот.

Филипоски Деспот, Ѓорѓе и Пане - браќа, сточари и бригадири, кои со својата работа оставија трага во галичкото сточарство.

Филипоски Димо - најдобриот голман на ФК „Бистра“ од Галичник, кој имаше надимак Беара.

Филипоски Драган - сточар и еден од успешните бригадири во 33 „Бистра“ Галичник.

Филипоски Илија - завршил високо образование, Економски факултет. Директор е на гигантот за увоз-извоз „Охис“ и нејзин комерцијален директор. Потпретседател на Извршен совет на СРМ, приватен стопанственик во Австрија, а потоа и во Република Македонија. Беше пратеник во Собранието на Република Македонија и заменик потпретседател на Владата на Република Македонија. Претседател на Координационото тело за справување со кризата 2001 година и министер во техничката влада. Беше министер и за економија во Владата на РМ од 2002 година. Беше приврзан со родниот Галичник. Направи големи напори за неговата ревитализација вложувајќи многу труд и сопствени средства. Тој беше еден од иницијаторите за реконструирањето на црквичката „Света Петка“ во близина на Старо Село. Во тоа со свои средства учествуваа тој и неговите браќа. Беше претседател на Месната заедница Галичник, кога реализира многу проекти и достоино го афирмираше Галичник. Постојано обезбедува средства од разни донатори за одржување на Галичката свадба. Ја сочува и обнови својата родна куќа и таа денес е најубава и најголема камена палата во Галичник од непроценлива вредност. Со грижата за најблиската и подалечна фамилија, со смиреноста, остроумност и комуникација со секого, потсетува на своите предци-галичките првенци.

Филипоски Јосе - директор на една од поуспешните фирми за ортопедски помагала во „Славеј“, Скопје.

Филипоски Кире - сточар од познатата фамилија Филипоски, мирен и кроток човек, искрен другар и работник, еден од најдобрите бригадири на бачилата на Бистра.

Филипоски Косто - сточар и бригадир во бачилата на Бистра.

Филипоски Наталија-Тало - задругар, многу вреден и мирен човек, еден од директорите во „Југобанка“ во Скопје, директор на Туристичко биро во Маврово, заслужен за развитокот на туризмот во Мавровскиот крај. Секогаш ја помагаше задругата „Бистра“ и Галичник, еден од основоположниците на манифестацијата Галичка свадба.

Филипоски Нико - основоположник на задружниот живот во Мијачијата и Галичник, прв човек на Задругата и истакнат општествено-политички работник. Работи во повеќе фирми на раководни функции.

Филипоски Никола - дипломиран економист, фудбалер кој настапува за повеќе скопски екипи.

Филипоски Рафе - општествено-политички работник, член на ЦК на младината на Македонија, секретар на Градскиот комитет на СКМ Скопје, секретар на СИЗ за вработување на Скопје.

Филипоски Самоил - дипломиран правник, адвокат и дипломат. Амбасадор во Република Словенија.

Филипоски Трајче – повеќегодишен секретар на Месната заедница од Галичник.

Фишегоноски Крсте - иконописец кој работи во Македонија и северозападна Бугарија.

Франгоски Арсе - печалбар, слаткар и трговец, добар другар и пријател.

Франговски Васе - електроинженер, еден од најактивните перспективни македонски планинари-алпинисти, несреќно загина искачувајќи се на карпите на Матка.

Франговска Јасна - новинар, работи за многу дневни и неделни списанија, главен уредник за култура. Со своите написи го афирмира и Галичник.

Франгоски Нове - академски сликар. Основач и претседател на Ликовната колонија Галичник. Ако некогаш галичките уметници (резбари, фреско-сликари и иконописци...) одеа по светот, денес со колонијата светот доаѓа во Галичник. Постојано поврзан за Галичник уште од младоста, од кога има насликано повеќе пејзажи. Франгоски завршил Средно уметничко

училиште во Скопје, а Ликовна академија во Белград. Изложувал во многу градови во Македонија, посебно Скопје, па во странство во Париз, Истанбул, Нириберг, Велс, Толедо, Лос Анџелес и други градови.

Фрчкоски Апостол (Ристев) - градоначалник на Галичник, иконописец, родољуб и помагател на Илинденското востание, за што има напишано и една убава патриотска песна. Како зограф и иконописец има работено во Бугарија во многу цркви и манастири, а за галичкиот печалбар Аврам Чалоски, има изработено една голема уметничка панорамска слика од цел Галичник.

Фрчкоски Данаил (Несторов) - еден од последните најплодни мијачки зографи и иконописци кој работи ширум Македонија, Бугарија и Влашко. Само во Тетовско и Гостиварско насликал преку 36 цркви. Работел во Бугарија во Кула, Видинско, Антимово, Гомотарци, Садовец, Брест и Гиген.

Фрчкоски Ѓурчин - зограф и резбар кој најмногу работел во Калопер.

Фрчкоски Исаче - зограф и иконописец работит во Петрич, Штипско, Овчеполско, Винаца, Кочани и други градови ширум Балканот.

Фрчкоски Јосиф (Михаилов) - иконописец што работи во Влашко.

Фрчкоски Кузман (Јаковов) - последниот зограф од лозата на Фрчкоски, многу вреден човек, кој ја одржуваше родната кука на своите познати предци. Неговите икони и фрески ги красат црквите во Кичево, Гостивар, Тајмиште, Девич, Подвис, Осој, Србјани, Бабјак, Брчево, Струга, Вруток, Зелениково, Трубарово, Бардовци, Маџари, Лешница и уште во многу цркви во Штипско и Тетовско. За митрополитот Ангелариј има изработено уникатна икона на „Исус Христос на трон“ со злато во лист.

Фрчкоски Кузман (Макариев) - е уште еден припадник на плејадата големи уметници од Галичник и лозата на Фрчкоски. Го изработил иконостасот во црквата во Призрен, а потоа работи во Варна и Добруџа, Горна Ораховица, Софија, Кратовско, дебарската црква „Света Богородица“, Каварна, Аспарухово, и други места.

Фрчкоски Макарија - еден од најистакнатите и најпознати македонски резбари кои ја пренесоа славата на македонската уметност и надвор од границите на Македонија. Има изработено голем број уметнички дела. Заедно со Петре Гарката го резбари прочуениот иконостас во Бигорскиот манастир „Свети Јован“, во црквата „Свети Спас“ во Скопје, а на конкурс победува и за изработка на иконостас во црквата во Пазарџик, по што изработил прекрасен иконостас, покрај со резбарството тој се бави и со иконопис бидејќи бил многу надарен и талентиран. Тој мајсторски ги украсил коначите на Хамзи Паша и

црквите „Света Богородица“ и „Света Недела“ во Пловдив и многу други цркви.

Фрчкоски Макарија (Кузманов) - иконописец, работи во Варна и Добруџа.

Фрчкоски Михаил (Ѓурчинов) - иконописец, работи во гостиварската црква, црквата во Зубовце и Лешочкиот манастир, Негрита, Серско и Ксанти.

Фрчкоски Негрија (Несторов) - талентиран иконописец, работи со татко му во Пловдив, но многу млад умира во Галичник отруен со оловно белило.

Фрчкоски Нестор (Трајанов) - иконописец, син на резбарот Трајан, првите икони ги изработува за црквата во Галичник. Потоа работи ширум Македонија, а подоцна заминува да слика во Пловдив, Сопот, Карлово, Пазарџиско, Асеново, Лом, Влашко, Плевен и други цркви. Покрај неговата плодна уметничка работа, тој бил со разбуден дух и високи културни интереси, многу читал и ги ценел книгите за што бил назначен и за учител.

Фрчкоски Овентија (Исачев) – иконописец, работи во Горна Ораховца, Лесковец и други места во Бугарија и Македонија.

Фрчкоски Пефе (Ристев) - истакнат зограф и иконописец, работи во црквата во Струга, во Жеравна, Сливен, Горна Ораховица, Севлиево, Трново и во други цркви.

Фрчкоски Ристе (Макариев) - иконописец, ученик на славниот татко Макарија и прочуениот зограф, Дичо Зограф. Живописал огромен број композиции од Библијата, Евангелието, многу икони на светци и пророци работи во светилиштата во Петрич, Охрид, Карлово, Нова Загора, Сливен, Солун, Дојран, Драмско, Струга, Серез, Лариса, Благоевград, Сараево, Пловдив со еден збор низ целиот Балкан.

Фрчкоски Серафим - иконописец и зограф, работел во галичката црква „Света Петка“, Струга, Врање и други места.

Фрчкоски Теофил (Ѓурчинов) - иконописец работи во Јужна Бугарија во Вазовград, Свежен и Калофер, во Софија, Неготин и Влашко.

Фрчкоски Трајан - зограф и резбар, работел икони во галичката црква, резбал тавани низ цела Румелија, а во Пловдив паднал од скели и тешко се повредил по што се вратил во Галичник.

Цинцароски Милан - последен галички кеаја, кој не сакаше со своето стадо овци да влезе во општествените стопанства. Беше пријатен соговорник и мераклија на некоја партија табланет. Не веруваше многу во современите текови на животот. Не сакаше да слушне за тоа дека Американците стапнале на Месечина. Во периодот кога сите со воодушевување го следеа слетувањето

на астронаутите на Месечината преку телевизија, во кафаната во Галичник, тој шеретски ни дофрлаше дека ги снимиле горе во Говедарник на планината.

Цубалеска-Карамиха Милица - фармацевт, директор во фабриката за сапун и козметика „Цветан Димов“ и „Алкалоид“ Скопје.

Цубалески Андреја - познат фудбалер во повеќе скопски клубови меѓу кои „Вардар“, „11 Октомври“, младински репрезентативец на Македонија.

Цубалески Блаже - учител и голем интелектуалец, беспрекорен другар и пријател со секого. Прераната смрт го спречи да постигне големи успеси на сите полиња во животот.

Цубалески Ефтим - дипломиран економист, работел во Задругата во Галичник и „Трготекстил“ Скопје. Низа години беше директор во „Трготекстил“ и претседател на МЗ Галичник. Бил спонзор на повеќе културни активности во Галичник.

Цубалески Јован - истакнат општествено-политички работник, полн со енергија и визији за развитокот на македонското општество и стопанство. Раководеше со изградбата на многу капитални објекти ширум Македонија како ХЕЦ Глобочица и други. Претседател на општина Карпош и многу други функции.

Цубалески Лазар - галички првенец, трговец со млечни производи, снаодлив, умешен човек и мајтапчија. Уживал со своето друштво и пријатели во кафеаната на хотелот „Југославија“ во Галичник.

Цубалески Митре - службеник во Службата за општествено книговодство и еден од најдобрите галички фудбалери.

Цубалески Никола - истакнат правник, работи во Скопје.

Цубалески Раде - еден од најдобрите македонски фудбалери, играше за „Вардар“ и во златната генерација на ФК „Работнички“ како крилен напаѓач. Остануваат запаметени неговите прекрасни и незадржливи пробиви и неодбранливи голови. Настапуваше и за младинската репрезентација на Македонија на турнирите на републиките, организирани во тогашна Југославија.

Цубалески Стрезо - економист, директор во повеќе трговски фирми како на пример „Сувенир“ и „Бистра-продукт“ во Скопје. Под негово раководство е изградено новото фудбалско игралиште во Галичник. Има заслуги за развитокот на туризмот во Галичник и на негова иницијатива е изграден првиот нов мотел со апартмански бунгалови во Галичник, поточно во месноста Царевец. Цело време е активен во МЗ Галичник.

Цубалески Трајче - египетски печалбар многу паметен и еснаф човек.

Чадлоски Ѓорѓи - лекар, одбранил докторат на медицински науки, професор на Медицинскиот факултет, директор на Клиниката за психијатрија при ЈЗО Клинички центар и шеф на Катедрата за психијатрија. Има напишано и издадено многу научни трудови и публикации.

Чалоска-Иванова Викторија - лекар, докторирала на медицински науки, професор на Медицинскиот факултет во Скопје, работи долги години на Универзитетската клиника за гастроерохепатологија. Има објавено многу научни трудови и публикации, а за својата работа има добиено многу признанија и пофалби од земјата и од странство.

Чалоски Аврам - економист, стопанственик и директор на повеќе големи фирми во Скопје.

Чалоски Аврам - печалбар и голем фабрикант во Софија, кој целиот живот се интересира за Галичник и им помага на галичани и остава тестамент со кој своето наследство го поклонува на родниот Галичник.

Чалоски Блаже - архитект и директор на ГРО „Црвена ѕвезда“ од Гостивар. Проектант на многу објекти и сопственик на приватна фирма.

Чалоски Борис - истакнат економист работи во Стопанска комора на Македонија.

Чалоски Глигор - економист вработен во „Гранит“ и раководител на сектор во општина Центар.

Чалоски Динго - сточар и еден од бригадирите на бачилата на Бистра, мајтапчија и мераклија за партија карти-табланет.

Чалоски Дончо - машински инженер, докторирал на Машинскиот факултет и е еден од најмладите професори на истиот факултет. Голем заљубеник во Галичник и иницијатор на многу акции за развитокот и ревитализацијата на Галичник.

Чалоски Јаков - истакнат стопанственик и економист, директор на претпријатието „Јавор“ од Битола.

Чалоски Јован - дипломиран градежен инженер, работи во „Електрани Маврово“ од Гостивар, а подоцна отвора свој приватен бизнис.

Чалоски Јордан - лекар, докторирал на медицински науки, професор на Медицинскиот факултет и директор на Клиниката за реуматологија.

Чалоски К. Јован - дипломирал на Економскиот факултет, работи во „Охис“ Скопје, директор е на фабриката „Билјана“.

Чалоски Крсте - еден од најпознатите галички напредни интелектуалци, општествено-политички работник, кој извршува високи функции во Скопје и во Белград.

Чалоски Љубе - архитект, директор во ГРО „Пелагонија“, советник во општина Карпош и директор на подрачната единица на Јавното претпријатие за стопанисување со станбен и деловен простор.

Чалоски Марко - сточар и општествено-политички јавна личност, интелегентен, правичен и чесен, шаливчина, голем другар кој сакаше да помогне секому.

Чалоски Миле - еден од најдобрите учители во Галичник, завршил Филозофски факултет и работи во Секретаријатот за внатрешни работи на СРМ. Активист за ревитализација на Галичник, истакнат фудбалер на ФК „Бистра“ од Галичник.

Чалоски Насте - познат македонски дипломат, амбасадор и во ООН.

Чалоски Огнен - економист вработен во СВР Скопје и началник на одделението за финансии.

Чалоски Ратко - економист и трговец еден од директорите на „Агроплод“ Ресен.

Чалоски Тодор - еден од најпознатите македонски современи поети и литературен критичар. Како поет своите чекори ги почна во основното училиште во Галичник, за подоцна да пишува врвна поезија, критичко–есеистички текстови и активно да се занимава со преводи и препеви. Има дипломирано на Филолошкиот факултет на групата Книжевност со македонски јазик. Работел за весниците „Студентски збор“, „Вечер“ и „Нова Македонија“, а во 1969 година се вработува во Радио Скопје каде што останува до своето пензионирање. Тој е и лектор по македонски јазик и литература на Универзитетот во Крајева (Романија). Член е на Друштвото на писателите на Македонија, а еден период е и негов претседател. Учествовал во уредувањето на списанијата „Белези“, „Разглед“, книжевната ревија „ПЕН“, а бил главен уредник и на списанието „Стожер“. Застапен е во многу антологии во земјава и во странство. Досега ги објавил следните книги поезија и публикации: „Ноќ во која те нема“, „Ноќен часослов“, „Сердарски Болести“, „Свезда во човека“, „Јадро“, „Праг“, „Маѓосна меѓа“, „Прониз, дарови, галица“, „Будна кука“, „Песни“, „Глас крепител“, „Обден“, „Сончев здив“, „Тло“, „Сидане сон“, „Критички видувања“, „Прочит“, „Пишувањето како пресметка со себеси“, литературен преглед „Есеи и критики“ и многу други книги и публикации преведени и препеани на други јазици. Чалоски е основач на Галичката книжевна колонија и нејзин претседател, со што го збогати Галичкото културно лето.

Чалоски Томо – правник, вработен во „Охис“ Скопје, публицист и режисер на аматерскиот филм за Галичник.

Чалоски Френе - мајтапчија и боем, и голем другар.

Чалчески Ѓорѓе - печалбар, истакнат за другар, голем активист за опстојот на Галичник, основач и директор на молерофарбарската заедница „Ристо Раваноски“.

Чалчески Петре - човекот без свој дом, кој целиот свој живот го помина крстарејќи ја пеш Македонија. Мирен и кроток, најмногу навраќаше во домовите на своите роднокрајци ширум Македонија.

Чангоски Васе – лекар, работи во Брза помош во Скопје.

Чангоски Велимир - сточар, печалбар, трговец кој работи за многу фирми во Македонија.

Чангоски Пандил - напреден галички младинец, кому подмолна болест му го прекинува интелектуалниот пат. И покрај сите премрежја останува верен на Галичник сè до својата смрт.

Чангоски Томо - лекар и сопственик на аптека.

Чапароски Александар - лекар, доктор на медицински науки. Хирург на Клиниката за неврохирургија. Професор на Медицинскиот факултет и директор на Клиниката за неврохирургија.

Чапароски Ацо - студент, напреден младинец со прогресивни идеи, голем другар и предводник на една млада предвоена генерација галичани. Прераната смрт не му дозволи да ги оствари своите младешки идеали.

Чапароски Дамјан - библиотекар и културен работник, организатор и режисер на манифестацијата Галичка свадба.

Чапароски Исо - еден од првите учители по ослободувањето, учителствувал во Пиринска Македонија, Галичник и Маврово. Директор е на ОУ „Ѓорѓи Пулевски“ во Галичник, во периодот кога е прогласено за најдобро училиште во Тетовската околина. Директор на училиштето во Маврово. Учесник во Народноослободителното движење, општествено-политички и културен работник. Одликуван и пофалуван за повеќегодишната работа. Посебно заслужен за организирањето на дополнителни паралелки за возрасни во Галичник. Дописник на весниците „Политика“ и „Нова Македонија“, како и други неделни списанија. Хроничар на Галичник и Мијачијата. Голем е неговиот влог за афирмацијата на Галичник, посебно на Галичката свадба на која беше и еден од организаторите.

Чапароски Љубе - лекар, интернист, докторирал на Медицинскиот факултет во Скопје. Професор на Медицинскиот факултет во Скопје. Директор на Клиниката за реуматологија и во два мандати декан на Медицинскиот факултет. За својата работа и научните трудови добивал највисоки домашни и

странски признанија. Активен во Месната заедница Галичник, донатор за многу активности во Галичник. Галичник му беше над сè и во секоја пригода се гордееше со него. Со своите браќа донираше средства за да се донесе вода кај црквичката „Света Петка“, каде што изградија и убава чешма во спомен на нивниот брат Ацо Чапароски.

Чапароски Миле - завршил Правен факултет, положил правосуден испит и работи како судија во Врховниот суд на Македонија.

Чапароски Радослав - лекар, хирург, докторирал на медицински науки и професор на Медицинскиот факултет во Скопје. Професор Чапароски беше основоположник на Клиниката за торакална и васкуларна хирургија и нејзин долгогодишен директор. Тој беше и продекан на Медицинскиот факултет, член на Европското и Светското здружение на кардиоваскуларни хирурзи и носител на бројни државни, републички и сојузни признанија. Објавил многу стручни трудови и публикации. Чапароски во младоста беше истакнат спортист, поранешен фудбалер на славната генерација на ФК „Вардар“, на олимписката репрезентација на Југославија, и член на Фудбалската федерација на Македонија. Секогаш покажуваше голем интерес за Галичник.

Чапароски Стефо - лекар, оториноларинголог, докторирал на медицински науки. По дипломирањето работи како лекар во Маврово и Галичник, а потоа работи во Државниот клинички центар, професор на Медицинскиот факултет и директор на Клиника за уво, грло и нос. Со своите браќа ја реконструираше камбанаријата на старата црква „Св. Петка“ во Галичник.

Чапароски Трајче - општински службеник во Галичник.

Черпналкоска-Ажиеска Викторија - лекар по општа медицина, вработена во Школски диспанзер Карпош.

Черпналкоски Александар-Сандре - задругар кој целиот работен век го помина во 33 „Бистра“ и постојано беше во Галичник помагајќи за неговиот опстој и развиток. Еден период раководеше со фармата и одделот за туризам во 33 „Бистра“ Галичник.

Черпналкоски Божидар - дипломиран економист, професор на Економскиот факултет во Прилеп, еден од најдобрите познавачи на сметководствените и книговодствени работи. Директор на Бирото за книговодствени услуги во Македонија. Голем љубител на Галичник, посебно му беше драго секое утро да пешачи на чешмата Вирови и таму да запее. Голем другар и пријател.

Черепналкоски Илија - машински инженер, доктор на науки и професор на Машинскиот факултет. Претседател на Соборот за здружен труд во Собранието на СРМ.

Черепналкоски Јован - правник, работи во „Фотоцентар“ Скопје и „Трготекстил“ Скопје.

Черепналкоски Ладе - сточар и трговец, кој најдобро знаеше да ги објасни сточарските маки и проблеми, кои и самиот ги доживеал. Работи за повеќе трговски фирми, ја помага задругата во Галичник и ни даваше многу мудри совети.

Черепналкоски Марко - голем интелектуалец, новинар, шахист, голем боем и невидено заљубен во родниот Галичник и неговата бурна историја. Сподвижник на многу акции во Галичник. Работеше во весникот „Нова Македонија“. Штета што прерано заврши неговиот живот, споделувавме заеднички идеи и визии.

Черепналкоски Никола - дипломиран електроинженер, работи во „Електростопанство“ на Македонија, а како експерт од својата струка работи на местото советник во Министерството за економија во Република Македонија.

Черепналкоски Поле - голем галички кеаја и првенец на Галичник.

Черепналкоски Рафаил - правник и еден од најпознатите македонски адвокати, претседател на Републичкиот судски совет.

Черепналкоски Русе - познат сточар со големи познавања за овчарството, претставник на истакнатата фамилија Черепналкоски.

Черепналкоски Спасе - економист, општествено-политички работник, стопанственик, еден период директор на Скопска стаклара.

Черепналкоски Тодор – економист, работи во многу фирми и во странство.

Черепналкоски Томо - напреден младинец, член на СКОЈ, учесник во НОБ. Стапил во редовите на Првата македонско-косовска бригада и загинал при ослободувањето на Кичево.

Черепналкоски Трајче - печалбар во Србија, член на напредното работничко движење и учесник во НОБ. Како борец учествувал во завршните операции за ослободување на Југославија. Загинал во борбите на Сремскиот фронт.

Черепналкоски Трпе - играорец во многу културно-уметнички друштва меѓу кои „Танец“ и „Орце Николов“ и исполнител на народни песни.

Чоланчески Васе - галички првенец и кеаја, претставник на една од најбогатите галички фамилии, човек кој секогаш водел сметка и за посиромашните соседи и соселани. Познато е дека кога неговата стока

тргнувала на есен на зимување, на сите сиромашни им подарувал по една овца за пастрма, а на пролет со првото смолзување има давал млеко.

Чоланчески Васко - лекар, работи на Клиниката за хирургија при Државната болница, професор на Медицинскиот факултет, успешен хирург во земјата и во странство. Има издадено многу научни трудови од областа на медицината како на пример: Конорарни срцеви болести, Белодробен канцер и други. За својата многуплодна работа има добиено признание за животното дело од Светскиот биографски центар во Кембриџ. Имено, Светскиот биографски центар е формиран пред 31 година и работи во Африка, Америка, Азија, Европа и во Океанија. Центарот претставува еден вид база на податоци за сите интелектуалци и за нивните достигнувања во сферата на науката, културата и уметноста од регионите со кои соработува. Центарот печати издание во кое се споменати и највидните интелектуалци за милениумот.

Чудулоски Генадија - признат стопанственик и успешен долгогодишен директор на фабриката „Комуна“ од Скопје. Под негово раководство се изгради комплетно нова фабрика со најсовремена технологија.

Шаклески Никола - египетски печалбар и дуќанџија во Галичник.

Шаклески Сотир - мирен и вреден човек, кој без приговор ги извршуваше сите работни задачи во ЗЗ „Бистра“ Галичник. Трагично го загуби животот на македонско-албанската граница извршувајќи ги своите работни обврски за време на Информбирото, беше застрелан од пребегнати информбировци кои ги преминуваа масивите на Кораб и Шара.

Во куќата на Јордан Шандулоски

Шандулоски Јордан - претставник на една од постарите фамилии во Средното Мало на Галичник. По занимање беше терзија. Преубави беа неговите сошиени галички носии. Сакаше многу да раскажува, беше голем мајтапчија, добар комшија, пријател, пред сè благороден човек.

Шареска Митра - општествено-политички работник, правнука на Ѓорѓи Пулевски, доктор на економски науки и професор на Економскиот факултет во Скопје. Има објавено многу научни трудови и публикации и е добитник на голем број признанија и пофалби за својата работа.

Шотароски Блаже - печалбар и служител во училиштето во Галичник, кој се грижеше за училишната кујна, хигиената, загревањето на училниците и свонењето на неизбежното свонче. Во слободно време одигруваше со своите другари и помлади галичани, партија табланет, санс, мунти или реми. По пензионирањето работеше и во хотелот во Галичник.

Шотароски Јован - дипломиран градежен инженер, изведувач на многу патишта ширум Македонија и странство, технички директор и директор на градилиште и ОЗТ во ГРО „Пелагонија“.

Шотароски Кире - лекар по општа медицина, работел во амбулантата во Маврово, кој опслужуваше голем број населени места, спаси многу човечки животи. Многу поврзан со Галичник и кафеаната „Турист“ каде што имаше прекрасни дружби со својата и постарата генерација галичани на партија пиво, санс или покер.

Шотароски Славко - дипломиран економист, работи во „Охис“ Скопје.

Шукриоски Тодос - учесник во НОБ, мирен и толерантен човек, голем другар, општествено-политички работник, вршител на многу функции, Го сакаше Галичник, помагаше за сè, а најмногу даруваше љубов и добрина за сите луѓе.

Шулески Апостол - трговец, раководител на култната продавница за македонски ракотворби „Кооператива“ во центарот на Скопје.

Шулески Мане - економист особено стручен за финансии и сметководство.

Шулески Марко - печалбар и трговец со големо искуство, раководител на продавницата на ул. Књаз Михајлова во Белград, која беше една од најдоходовните единици на задругата „Бистра“ во Галичник. Весел човек, добар другар и мајтапчија.

Шулески Петко – истакнат задругар и работник во 33 „Бистра“ од Галичник.

Шулески Ристе - египетски печалбар кој потоа заминува на печалба во Канада.

Шушлески Дамјан - задругар вработен во Килимарата, мајсторот кој знаеше да ја обои прежата (вуницата) со прекрасни бои за персиските галички килими.

Шушлески Стево - ветеринар во задругата во Галичник и еден период раководител на фармата.

Библиографија

1. А. Василиев: *Образописци, резбари и строители от Македонија*.
2. Петар Карајанов, Христо Андоновски и Јован Павловски: *Личности од Македонија*, МИ-АН, 2002.
3. Стојче Дојчиноски-Росоклија: *Галичник во културната историја на Македонија*, 1995.
4. Стојче Дојчиноски-Росоклија: *Природни и културни вредности на малореканскиот регион*, 2005.
5. Косто Граоркоски: *Арсениј од Галичник ктитор, архимандрит и игумен во манастирот „Св. Јован Бигорски“*, 2007.
6. Косто Граоркоски: *Света Петка заштитничка на Галичник*, 2009.
7. Кирил Пенушлиски (подготовка и редакција): *Зборник на Панајот Ѓиноски од село Галичник од Дебарско*, 1995, Скопје.
8. Бужароски Ристо: *Галичка повест*, 1976.
9. Ефтим Муратоски: *Галичник*, 1997.
10. Риста Огњановиќ - Лоноски: *Галичник и Мијаците*, 1940.
11. Повеќегодишна архива на авторот.

Содржина

5	Наместо предговор
7	Извадок од рецензијата
11	Аманети
13	Животоопис и сеќавања од првите детски чекори, школувањето, почетокот на гурбетувањето...
36	Печалбарски судбини
45	Податоци за чети во НОБ составени од галичани и Мијаци
48	Работните акции
50	Првите работници на „МИТЕРАКОП“
54	Преселбите од Мијачијата
59	Апсурдите во едно минато време
65	Децениски напори и борба да се сочува најважниот економски субјект со основното стадо овци - 33 „Бистра“ Галичник
80	Млечното галичко злато
83	Последниот мој јавен став за овчарството во Македонија
87	Честувања, свечени академии и празнувања
91	Нешто за граѓанските иницијативи за Галичник
95	За Галичката свадба
101	Извадоци од печатот
106	Грижата за културното наследство
111	Моите сеќавања од средбите со некои личности
117	Од мој агол - бележити личности од Галичник
176	Библиографија

Издавач

Здружение на граѓани за негување на традициите КАМ - Галичник

ГАЛИЧКА МОЗАИЧНА СОЗНАЈБА

Рецензија

Стојче Дојчиноски-Росоклија

Обработка на текст

Биљана Стајковска-Граоркоска

Графичка подготовка

КАМ-Галичник, Скопје

Печат

Економикс, Скопје

CIP – Каталогизација во публикација

Национална и универзитетска библиотека „Св. Климент Охридски“, Скопје

929Граоркоски,В.В.

94(497.761)"19"(093.3)

ГРАОРКОСКИ-Веле, Велимир

Галичка мозаична сознајба / Велимир Граоркоски-Веле. - Скопје :

Здружение за културна афирмација на Мијаците - КАМ, 2011. - 178 стр.

: илустр. ; 21 см

Фусноти кон текстот. - Библиографија: стр. 176

ISBN 978-9989-2601-6-2

а) Граоркоски, Велимир Веле (1921-) - Автобиографии б) Галичник -

Историја - 20в. - Во сеќавања

COBISS.MK-ID 89130250